

Krajsovszky Gábor

**LEGYŐZETVE IS
Ő GYŐZÖTT!**

**Szemelvények
Mindszenty József bíboros
írásaiból és beszédeiből**

Krajsovsky Gábor

**LEGYŐZETVE IS
Ő GYŐZÖTT!**

Szemelvények
Mindszenty József bíboros
írásaiból és beszédeiből

Krajsovszky Gábor

**LEGYŐZETVE IS
Ő GYŐZÖTT!**

**Szemelvények
Mindszenty József bíboros
írásaiból és beszédeiből**

**Budapest
2008**

© Krajsovszky Gábor

ISBN: 978-963-06-2695-8

Kiadja a Hittel a Nemzetért Alapítvány

Lektor: Hargitai György
Az Alapítvány létrehozója

Vélemény a gyűjteményről

A kézirat elolvasása után ez a véleményem a gyűjteményről: a gyűjtemény valóságos lelki kincstár – szép, gazdag és megható – mely Mindszenty bíborosnak, a püspöknek, a lelkipásztornak, a nemzetnevelőnek a legértékesebb, legeredetibb és legszemélyesebb gondolatait és tanítását tartalmazza.

Ebben a gyűjteményben Mindszenty bíboros, mint szent, optimista, idealista és nagy magyar jelenik meg előttünk. Gondolkozása friss, lelkes, fiatalos. Milyen hűséges az Egyházhoz, mennyire szereti az Úr Jézust, a magyar nemzetet és a magyar történelmet! Ennek a kis gyűjteménynek az elmélkedő, áhítatos olvasása hálára késztet. A bíboros jelenlétében és vele hálát adunk az Istennek, hogy emberek, magyarok, katolikus keresztények vagyunk. És persze felbuzdulunk, hogy jobbak, erényesebbek, szentebbek legyünk. A kézirat igen értékes, gazdag, inspiráló. Azért imádkozom, hogy mielőbb publikálva legyen.

Budapest, 1995. február 22.

Füzér Julián OFM
Ferencs Rendház
Margit krt. 23.
H-1024 Budapest
Hungary

Teológiai vélemény, ajánlás a kiadónak

A II. vatikáni zsinat lényeges rendelkezései közé tartozik, hogy a megváltás misztériumát a liturgikus évben tegye mindnyájunk számára megközelíthetőbbé, átélhetőbbé. ("Sacrosanctum Concilium" - konstitúció a szent liturgiáról 2. 5. 6. pontja).

Mindszenty bíborosnak beszédeiből készült, a liturgikus év periódusaihoz igazított válogatás ebben segítségünkre lehet. Századunk magyar történelmének kiemelkedő egyénisége ma is nagy népszerűséggel bír. Ennek egyik oka, hogy kiváló szónok is volt. Beszédei rendelkeznek azzal az erővel, mely megéri, megszólítja hallgatóit, olvasóit.

Homíliáiban - így e válogatásban is - szerencsésen ötvöződik dogmatika és történelem, katolicitás és nemzeti gondolat, egyetemes erkölcsiség és egyéni lelkiesség, krisztocentrikus gondolkodás és szentek tisztelete. Igazi ünnepi olvasmány lehet programdús életet élő, az Úr napját megszentelő mai keresztény ember számára. Mentés minden terjengősségtől, ismétlésektől.

A magyar katolikusság büszkeségévé lett bíboros igazi egyéniségét és a szentté avatás várományosává avatott főpap példamutató hivatásértelmezését tárja elénk az utolsó két fejezet. A totalitárius, megfélemlítésre épülő rendszerből átlépve egy demokratizálódó, jogállamiság felé tartó társadalomba támpontot nyújt ma is a nyelvezet, a tisztán kiforrott fogalmi gondolkodás, mely az emberi méltóságot sohasem téveszti szem elől. (Alkalmas ajándék ezért például középiskolából kikerülő ifjúságnak.)

Az Egyesült Európában helyét kereső 1100 éves magyarságnak szolgáljon lelki megerősítésül. E teológiai szempontból ma is helytálló válogatást bizalommal ajánlom kiadásra.

Szentendre, 1996. augusztus 22.

P. Fekete László András OFM
Gimnáziumi igazgató
Ferencs Gimnázium
H-2000 Szentendre
Áprily Lajos tér 2.

Köszönetnyilvánítás

Hálás köszönetemet fejezem ki *P. Szőke János* SDB atyának, a Magyarországi Mindszenty Alapítvány kuratórium tagjának, a Mindszenty bíboros szentté avatási per posztulátorának ezen könyv összeállításában kifejtett nélkülözhetetlen segítségéért és anyagi támogatásáért.

Köszönet illeti továbbá néhai *P. Füzér Julián* OFM atyát a kézirat alapos áttanulmányozásáért, értékes kritikai véleményezéséért.

A teológiai és könyvkiadási szempontból történt gondos lektorálásért *P. Fekete László András* OFM atyának, a szentendrei Ferences Gimnázium igazgatójának mondok köszönetet.

Köszönöm a *Magyarországi Mindszenty Alapítványnak* a Mindszenty bíboros beszédeiből vett részletek szíves átengedését.

A könyv megjelentetéséért a *Hittel a Nemzetért Alapítványt* illeti köszönet.

Krajsovszky Gábor

Ezen könyv kiadása a Budapest XVI. kerületi Mindszenty József
köztéri szobor felállítását támogatja.

Készült a Lombos Nyomda Kft. nyomdájában
1163 Budapest, Katóka u. 36.
A szedés és a tördelés Puskás Endre munkája

"Börtöni szokásom volt, hogy minden vasárnap - 10 órakor, a plébániai misék idején - lélekben elindulok a sok-sok hívővel misére: a mindszentiekkal, szombathelyiekkal, zalaegerszegiekkal, veszprémiekkal Esztergommal s a Főváros hívőivel. A folyam mind szélesebbé vált s hazám más részének hívőit is egyre ölelte. Együtt mentünk Pozsonnyal, a Csallóközzel, Vágmentével, Kassával, Munkáccsal, a székelyekkel, Szabadkával, Kismartonnal. Gondolatban együtt mentem az amerikai magyarokkal... - az az érzésem volt, hogy darócban állok közöttük: a keresztény ősegyház vezeklője vagyok."

(Mindszenty József: Emlékirataim 380-381. o.)

Bölcsölgyi Zoltán atya emlékének,
aki Mindszenty bíboros nagy tisztelője volt.

MINDSZENTY JÓZSEF

esztergomi érsek

Magyarország bíboros hercegprímása

1892. március 29-én született Csehimindszenten (Vas megye). 1915. június 12-én szentelték áldozópappá. Hittanár, majd apátplébános lett Zalaegerszegen. 1944. március 4-től veszprémi püspök. 1945. szeptember 16-tól mint esztergomi érsek, bíboros hercegprímás fejtette ki áldásos munkásságát.

1948. december 26-án letartóztatták, és 1949-ben életfogytiglani fegyházra ítélték. Az 1956-os forradalom kiszabadította, a budapesti USA Nagykövetségen kapott menedéket 15 esztendeig.

VI. Pál pápa felszólításának engedelmeskedve, 1971. szeptemberében elhagyta Magyarországot és Bécsben élt 1975. május 6-án bekövetkezett haláláig.

Magyarország hetvenkilencedik Hercegprímása utolsó leheletéig a meggyötört, keresztre feszített Krisztus hűséges követője volt. Jellemző nyilatkozata: "Állok Istenért, Egyházért, Hazáért, mert ezt a kötelességet rója rám a nagyvilágon legárvább népem történelmi szolgálata. Nemzetem szenvedése mellett a magam sorsa nem fontos."

Kérjük, őrkdjék továbbra is Hazánk és Nemzetünk felett!

Előszó

1975. május 6-án hunyt el Bécsben, számkivetésben a nagy magyar főpásztor, vérontás nélküli vértanú, Mindszenty József bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek.

Az akkori magyarországi rezsim mindent elkövetett a bíboros jellemének bemocskolása, teljes lejáratása érdekében. A vaskos hazugságok és arcátlan rágalmak magukra a rágalmazókra hullanak vissza, jellemtelenségük ékes bizonyítékaiként. Mindszenty bíboros próféta volt: meglátásai az ateista kommunizmusról, a szabadkőművességről, az erkölcsi törvények semmibe vételéről, azok eltipróiról szóról szóra beteljesedtek. A bíboros naplójában erről többek között így ír: „Az ateizmus peremtámogatója nem tudok lenni. Akik messziről támogatják, nem ismerik a bolsevizmust. Én ismerem: genocide (népirtó), a massa damnata (elkárhozott tömeg) pokoli szállítója.”¹ A bíborosról szóló bárminemű igaz szó, vagy írás kemény megtorlásokat vont maga után az akkori állapotokból kifolyólag: Magyarországot egy idegen és nem keresztény hatalom tartotta megszállva és uralkodott fölötte a szolgálatában álló csatlósokkal. A rendszer nyilvános bukásával egy időben már idehaza is legálisan megjelenhettek a szentéletű bíborossal kapcsolatos, az igazságot fedő dokumentumok. Legfőbb ideje, hogy személye a megérdemelt méltó helyet és kellő jelentőséget elnyerje, hogy példaképként állhasson a magyarság és az egész kereszténység előtt ebben az erkölcsi értékeit, valamint alapvető jogérzékét is rohamosan elvesztő világban.

„Századok óta nem volt a magyarságnak olyan nagy fia, aki az egész kereszténységnek annyit mondott volna, mint Mindszenty József esztergomi érsek. Más egyházi nagyjaink is gazdagították az egyetemes kereszténységet, de inkább csak egyedi és nemzeti vonással. Mindszenty bíboros azonban egyetemes érvénnyel jelölte meg és fejezte ki az egész kereszténységnek egyedül lehetséges magatartását a jelenkor romboló áramlatával, a marxizmussal szemben.”² Azoktól óvott minden erejével, akik báránybőrbe bújva farkasként törtek rá az egész Isten-eszmére és teljes erővel akarták szétzúzni a természetfeletti lelkületet. Abban a rendszerben az Egyház a legmegtaposottabb közösség volt.

Ami máig a Magyar Katolikus Egyházból megmaradt, az csakis a bíboros, illetve az ő példáját, szellemiségét követők érdeme és nem azoké, akiknek „a koegzisztencia világpiacon a legolcsóbb tucát-cikk a magyar prímás”³ volt. Ez az a tény, amit a ma még élő ellenségei sohasem bocsátanak meg neki. Ezért tanításai ma, egy újfent kibontakozó és egyre erősödő kultúrharc idején éppoly időszerűek, mint amilyenek elhangzásuk idejében voltak.

A szemelvények Mindszenty bíboros írásaiból és beszédeiből készültek, ünnepek szerint rendezve. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért fő- és alcímek tagolják az anyagot; a tájékozódást tartalomjegyzék segíti. Az egyes témakörökhöz az adott fejezetek elején megadott irodalmi forrásokból történt a válogatás. Ezen összeállítás célja a nagy Egyház- és nemzetnevelő tiszteletének a növelése, emléke előtti tisztelgés a szentté avatás reménységében.

Imádkozzunk, hogy nemzedékünk méltóképpen megismerje a kiváló egyházfő életét, és példáját követve építsen Egyházat és hazát: szellemi öröksége tisztességes magyar jövő építéséhez nélkülözhetetlen!

„Egy büntől kifosztott világban fogadjuk mi is a magát kiüresítő Úr Krisztust alázattal és örömmel. Maradjatok a romló világban hűek Istenhez, hitetekhez, Hazátokhoz, a magyar múlthoz, történelemhez és a magyar nyelvhez. Ez természeti jogotok és kötelességetek. A megmaradt kevésből újra kell építenünk a hazát. Lelki megújulásból lehet csak nemzeti feltámadás. Az Isten titeket magyaroknak teremtett és ezt a teremtő rendelkezést nekünk sohasem szabad elfelejtenünk. Legyünk most az imádság nemzete! Ha újból megtanulunk most imádkozni, lesz honnét erőt és bizalmat meríteni. Ne veszítsétek el bizalmatokat!”⁴

Budapest, 2007. augusztus 15-én,
a Boldogasszony Év megnyitásának és a Nagybudapesti Népmisszióinak 60. évfordulóján

Krajsovszky Gábor

¹ Napi jegyzetek 312. o.

² Palágyi Natália: Húségesen követte az Urat. Mindszenty bíboros életútja és példája. St Gallen, 1976.

³ Napi jegyzetek 300. o.

⁴ Mindszenty bíboros beszédeiből

Az Úr ünnepei

Előkészület a Karácsonyra: Advent

A száműzött primás első körlevele Bécs, 1971 Adventjén

(Mind. Serm. II. 188-191. o.)

Tisztelendő Testvérek, Kedves Hívek és Véreim!

Hosszú, kényszerű hallgatás után szólok Hozzátok. Szólok mindenekelőtt a köszönet hangján a Gondviselés iránt, hogy a viszontagságban megőrzött. Köszönettel adózom mindenkinek, aki lélekben megosztotta velem a kereszt súlyát, aki az evangélium szellemében próbálta sorsom értelmét megközelíteni s imádságával támogatott. Nem feledkezhetem meg ez alkalomból azokról a nem kevesekről sem, akik ugyanazokért az ideálokért vállalták a szenvedést, amelynek annyi esetben csak a megváltó halál vetett vagy vet véget.

Az Isten gondolatai szerint viselt megpróbáltatás a hívő ember testében egészíti ki azt, ami híja van Krisztus szenvedéseinek, az ő teste, az Egyház javára (Kol 1,24). Szünetből született megváltásunk és hisszük, hogy a Krisztussal vállalt áldozatok még földi viszonylatban sem voltak hiábavalók.

Hittel, Istenbe vetett reménnyel léptük át a börtön küszöbét és az ideiglenes, de életirtó országhatárt. Miről beszélhetnék időszerűbben, mint erről a törhetetlen, mindig fiatal, friss, üdvözítő reménységről, amely nemcsak a természetfeletti, hanem a tisztas, komoly földi életnek is egyik pillére.

Reménységről szól az Egyház liturgiája is: Adventet, Úrjövetet ünneplünk. A próféták szavai csengenek fülünkbe: "Örvendjenek az egek, ujjongjon a föld az Úr előtt, aki eljön." (Zsolt 95,11-13) "Mondjátok a kislelkűeknek: Ne féljete! Maga az Isten jön, hogy szabadulást hozzon Nektek." (Iz 35,4-7) Isten ígéretére hivatkozva az ő terveiről beszéltek és táplálták Isten népében a jövő Messiasba vetett reményt.

Az idők teljében ez a remény beteljesült és az Úr Jézus maga tett "bizonyosságot az igazság mellett" (1 Tim 6,13). Tőle tanultuk meg imádkozni: "jőjjön el a Te országod!", Tőle vettük a reménység szavait és képeit: az élesztőről, amely lisztbe rejtve tésztává alakítja azt; a legkisebb magról, amely elvetve hatalmas fává nő. Ezek a képek a jövő időről szólnak. Az Isten országa nem jön el pillanat alatt, a keresztény embernek ezért imádkoznia és dolgoznia kell.

Az Úr Jézus történeti megjelenése, az evangélium, maga az Egyház, vagyis azoknak közössége, "akik Jézus Krisztusban az üdvösség szerzőjét, az egység és az igazságos béke alapját látják" (Cost. Lumen gentium, Cap. II. n. 9.), lényegükönél fogva nemcsak történeti tények, hanem folyamatos programok, feladatok, de ugyanakkor

erőforrások is. Az Egyház ugyanis, mint "a hit, a remény és a szeretet közössége" (uo., Cap. I. 8.), külső megnyilvánulásaiban, hatásaiban jelentkezése annak a hitnek, amely tagjait áthatja, a reménynek, amely híveit élteni és a szeretetnek, amely őket összekapcsolja.

Karácsony

1946. december 25-én, Karácsony ünnepén a Püspöki Kar körlevelet bocsátott ki a békéről

(Mind. Doc. II. 256-261. o.; Egyházam és Hazám I. 248-254. o.)

1948. október 3-án Budapesten, a domonkosok Rózsafüzér Királynője ünnepén, ahol Mindszenty hercegprímás bebörtönzése előtt utoljára jelent meg nyilvánosan fővárosi hívei körében. A körmenet után 35 ezer hívőhöz intézett szentbeszédet.

(Mind. Doc. III. 241-242. o.; Egyházam és Hazám III. 147-148. o.)

1948. november 18-án Esztergomban, Mindszenty bíboros utolsó szózata a magyar nemzethez letartóztatása előtt

(Mind. Doc. III. 263-265. o.; Mind. Serm. II. 176-178. o.)

Mindszenty hercegprímás világszerte híressé vált levele, amelyet letartóztatása esetére fogalmazott 1948-ban Esztergomban

(Mind. Doc. III. 282. o.; Mind. Serm. II. 179. o.)

1971. december 25., Karácsonyi szentbeszéd Nyugaton

(Mind. Serm. II. 192-193. o.)

Mindszenty bíboros a Székesegyházban prédikál

(P. Füzér Julián, Mindszenty bíboros nyomán)

Püspökkari körlevél a békéről Karácsony ünnepén

Kedves Híveink!

Hiába várunk békét, hiába várjuk a borúfellegek távoztát, hazánk sorsának jobbrafordulását, keresztjeink könnyebbségét, a világ minden égtájáról sűrűsödő fohászok meghallgatását, a foglyok szabadulását. Hiába várjuk a magyarüldözés megszűnését, a kétségek és bizonytalanságok eloszlását, mezeink termőerejének visszatérését, a törvény és igazság diadalát, a kemény szívek megenyhülését, az éhezők kielégülését, a kolduscondrák eltűnését, a sorvadók életre kelését, a betegek gyógyulását, a bűnösök észre térését, a szomorúak vigasztalását, a végsőt vonaglók

visszatérő életét. Amíg a bűnös Magyarország fölé nem magasodik az imádkozó-bűnbánó arccal - minden más helyett - az Isten felé forduló, a természetfelettihez visszatérő, a lelkiileg megújuló Magyarország, addig hagyjunk fel ezekkel a reményekkel.

Ahol a mi reményünk él

Ha már a földi remények megint így elhervadtak, a békét ott kell keresnünk a Béke Fejedelménél és a Béke Királynőjénél; keresnünk, sürgetnünk, kérnünk kell érte szünet nélkül, amíg meg nem kapjuk, amíg meg nem találjuk és amíg a béke országa meg nem nyílik nekünk. Mi, hívők, vegyük kezünkbe a béke szent ügyét, úgy, hogy ostromoljuk meg az eget milliók és milliók aláztatos, állhatatos imádságával és imádsággal egészen átítatott életével.

Vannak, akik kitartóan, buzgón imádkoztak és engeszteltek népünk körében. A légitámadások idejéből a városokban sok megható és felejthetetlen imaegyüttesről tudunk. De féltő, hogy ebből sok immár a múlté és hogy többen vannak, akik lélek nélkül imádkoznak, vagy tán rég elhalt ajkukon földi édesanyjuk és az Anyaszentegyház imaélete. Voltak, akik népgyűléseken virtuskodva emlegették, hogy ők bizony nem keresték az Istent a világháború végső felvonásában sem. Vannak, akik bambán viselik az idők sűrű és csontig-velőig ható ostorcsapásait. Szenvedésüket nem teszik engesztelő erejűvé és érdemszerzővé. Vaksággal és tompultsággal megvert Jeruzsálemként nem ismerik meg látogatásuk idejét.

Most más időknek kell jönniök az egész nemzet életében. Hívjuk csak vissza ide annyi hiábavaló próbálkozás csődje után az imádság világát.

Újat, lehetlent kívánunk talán? Ó, nem! A kinyilatkoztatás és a magyar történelem tanúsága szóljon és adja meg az Újév lelki irányát!

Kinyilatkoztatás

Amióta a bűn tövise sebzi az emberi szívet és bojtörjántermővé teszi az élet útját, bűnbánattal odasimul a szenvedő ember Istenéhez, aki hatalmas és irgalmas. Noé a vízözön után a még iszapos földön oltárt emel, hogy ott imádkozzék és áldozatot mutasson be, várva a béke szivárványát. A ninivei fogság idején az öreg Tóbiás elsorolhatatlan gyötrelmei, fogság, vagyonekobbzás, halálra keresés, éhínség, vakság közepette nem hagyja el az igazság útját. Hirdeti, hogy jó az imádság böjtöléssel és alamizsnálkodással. Cselekszi is mindhármat. Ilyen időben még gondosabban neveli fiát, tartja rendben, istenfélelemben családját. Ninivéből járt el, amikor csak tehette, a messze, nagyon messze jeruzsálemi templomba. Nem evett pogányok étkeiből, üdvös intéseket adott fogolytársainak. Kölcsönrel, alamizsnával segítette, vigasztalta rokonságát. A mezíteleneket ruházta, a megholtakat és megöletteket szorgalmasan

eltemette. És mindezek felett és végeztével könnyhullatással imádkozgatott. Az Üdvözítő egész éjszakát töltött Isten imádásával és megtanította övéit is imádkozni. Egyháza imádkozó Egyház, ennek templomai az imádság házai. A családi ház is nem kis mérvben a közös imádságtól érdemesül a családi szentély magasztos elnevezésre. Mi, katolikusok, a legvallásosabb vallás hívei, az első keresztények példáját követve kell, hogy "mindnyájan, egy akarattal állhatatosak legyünk az imádságban". Ha a gonosz lélek megerősödött, nem űzhetjük ki másként, mint imádság és böjtölés által. Nemcsak asszonyi teendő ez. Az őskeresztények férfiairól állapítja ezt meg elsősorban az Írás. Amerre terjedt a Földközi-tenger körül az Egyház, vele haladt előre az imádságos élet. A nemzetek apostola azt sürgeti, hogy "a szorongatásban béketűrők, az imádságban serények és kereszténytársak, sőt az ellenségek szükségére adózók legyünk". A virrasztás áldozatát is megéri az imádság. Mindenkor, éjjel-nappal buzgólkodást sürget az imádságban.

A Szentírás az imádságban látja az emberek fiai számára a bölcsességet ahhoz, hogy megszabaduljanak a veszedelemből és megmentse őket az Úr a gonosz időben. Az imádságban látja Szent Ferenc is a keresztényi okosságot.

Korunkban Lourdes és Fatima bűnbánat és engesztelő szelleme csak újból hangsúlyozza a kinyilatkoztatás útmutatását.

A Szűzanya töviskoszorús Szíve

A távoli Portugáliában, Fatima nevű kis falu határában az I. világháború tetőpontján, három ártatlan pásztorgyerek közbejöttével, a Szent Szűz megmutatja töviskoszorús Szeplőtelen Szívét az emberiségnek. Hat alkalommal hirdeti és sürgeti, hogy engeszteljünk és az engeszteléssel hangoljuk irgalomra magunk és minden bűnös ember iránt az Úristen fölségét. Így elhárítjuk Isten sújtó ostorát az emberiség felől. Ha meg nem térünk, az akkorinál még súlyosabb világháború következik reánk. A három gyermeknek és rajtuk keresztül a világnak a rózsafüzér naponkénti imádkozását ajánlja.

Mivel nem engeszteltünk, elkövetkezett a világra mindaz, amit a Szűzanya elénk tárt: a háború szenvedése, az Anyaszentegyház üldözése, ártatlanok vérehullatása, pusztulás, éhínség, döghalál. De még nem aludt ki a mécses, még rendelkezésünkre áll a végső pillanat: fogjunk mindnyájan, vállalva az engeszteléshez. A Szűzanya Szeplőtelen Szívét engeszteljük, érdemeinket egyesítsük Mária édesanyánk közbenjáró könyörgésével, ez kedves és haragsillapító áldozat lesz Isten előtt. Ezt az engesztelést anyai felsőbbségével kívánja az Egyház, különösen azóta, hogy a fatimai jelenés negyedszázados fordulóján XII. Pius pápa felajánlotta az Egyházat és az emberiséget a Szűzanya Szeplőtelen Szívének. Ekkor nevezte az Isten anyját a Világ Királynőjének.

A magyar történelem

Ha minden népet érint ez a fatimai, megrázó üzenet, különösen szól hozzánk, magyarokhoz a Világ Királynője. Egyrészt azért, mert mi fuldoklunk leginkább az általa kárhozott bűnökben (káromkodás, tisztátalanság stb.), másrészt a Világ Királynője a mi Szeplőtelen Nagyasszonyunk is egyben. És tudtunk mi egykoron imádkozni. Történelmünk a bűn és a vér világa mellett az imádság felszentelt temploma is egyben. Középkori okleveleinkben meghatóan mutatkozik a hívek hitbuzgalma. Birtok- és egyéb adományok jogcíméül Isten dicsőségét, segítségét, bűneik bocsánatát és az imádság erejét emlegetik. Állami törvényeinkben sűrűn találkozunk a vezekléssel. A bűnt a hívek nem más népek, hanem a szerzetesek szigorával tartották. A pápák állapítják meg, hogy a magyar nép az Úr parancsait készségesen követi, zarándokol, vezekel. A szomszéd országoknak az erények terén mintaképül szolgál. Szántó István, az első magyar jezsuita régi írások alapján följegyzi, hogy a középkori magyar hitbuzgalom páratlan az európai népek körében. A magyarok vesznek részt legnagyobb számban a római jubileumi búcsúban, így a bűnbánat szellemében is. Részben ezért is kapnak előkelőbb helyet a római ájtatosságokon. Pázmány Péter a nagy területi és lelki megoszlás nyomora idején azt írja a nagyszombati bírónak: tegyen a városi tanáccsal oly rendeltést, mellyel az Isten engeszteltesék, mert ha Isten nem könyörül rajtunk (minthogy nem is könyörül, ha ő szent fölségét bosszantjuk), félő, hogy az öröm siralomra fordul. Még a nem-katolikus erdélyi fejedelmet, I. Rákóczi Györgyöt is arra buzdítja, hogy mindennek felett Istent engesztelje, mert Istennek kedvét kell keresni elsőbben is. Rajtunk minden az Isten ostora, az ő igazsága büntet vétkeinkért.

Idézhetnők nektek nehéz magyar korszakok általános nemzeti imádságát. Erdők, nádasok, barlangok mélyén éveken, évtizedeken és évszázadokon át ostromolták eleink az Eget tatár- és törökvész, éhínség és nyomor, pestis és kolera, harcok és elnyomatás, májusi fagyok, nagy árvizek, és tűzvészek idején. Helységről-helysére vannak emlékei ennek a fogadalmi ünnepekben. Hatalmas oszlopokban, nagy lánggal tört fel a bűnbánat, az engesztelés a magyar földről. Így imádkozott Szent István, Szent Gellért és Szent Imre a lét és nemlét kérdése, Szent Margit az ország letarolt állapota, férfiak, asszonyok és gyermekek a haza széttépettségének idején. Közel száz éve pedig az egész nemzet Scitovszky hercegprímás mariazelli könyörgő zarándoklatán és egyidejűleg itthon.

Általános engesztelés

Tagadhatatlanul szép ma is az, hogy egyik alföldi helységről ebben az évben is 2000 zarándok indult gyalog, kenyéren és vízen, a kétszer 17 km-es utat jelentő Pálosszentkútra. Hegyalja egyik, 3000 hívős községében minden első szombaton 400 körüli hívő engeszteli Mária Szeplőtelen Szívét a fatimai üzenet szellemében. Az

egyik városi munkás-plébánia híveiből 200 csoportban mondják állandóan a rózsafüzért. Tízezrek és tízezrek hódoltak Szent Margit és Szent Gellért ereklyéje előtt, a fővárosban százezrek áhítata és lelkesége övezte a Szent Jobbot. Felejthetetlen élményünk a fővárosi férfiak hatalmas, máriaremeteinek zarándoklata. Máriapócon több mint 200 000 zarándok térdel a könnyező Mária-kép előtt, tesz hűségnyilatkozatot az Egyház fejének. De ezek, ha folytathatók is felsorolásukat, bármily fölemelő tények, mégis ritka lángok. Hány helyen nem vesznek tudomást az Úrangyaláról, a pénteki háromórai harangszóról, se otthon, se az utcán; nincs asztali áldás, közös imádság, a kereszttjáró körmenet nem fontos, nincs Advent, se Nagyböjt, csak a test él. Vagyunk olyan mélyen, mint 1241 és 1526 után, de lelki megújulásunk, bűnbánatunk, imádságunk messze van attól. Különösen pedig messze vagyunk attól a meglátástól, amit az öreg Tóbiás hasonló helyzetben, testi vaksága idején is hirdetett: "Mivelhogy nem engedelmességtünk a te parancsaidnak, azért adattunk ragadományra, fogságra és halálra, csúfságra és gyalázatra minden nemzeteknek, melyek közé elszórtál bennünket." Lángtenger kell az egész magyar földre imádságból, hitből és engesztelésből. Az én vágyam: egymillió csonka-hazai katolikus magyar család térdreereszkedése és rózsalánca Mária felé határon innen, határon túl. Ezekkel felülhaladjuk a káromkodást és a vasárnap megszenteltségtelenítését; az istentagadás, Egyház-bántás, az erkölcsi lazulás, a korrupció, a Tízparancsolat mindegyike sorozatos áthágásának sűrű szövevényét. Az ország városai, falvai, tanyái, hegyei, lakott helyei, katolikus intézményei, zárdái, iskolái, társulatai, családjai álljanak a nagy természetfeletti nemzeti erőfeszítésbe, az egyetemes, a helyről-helyre az egész egyházközséget átfogó engesztelésbe.

Módozatai:

A nagy cél eléréséhez arányban álló, hatalmas, imádkozó, engesztelő tábor kell. A gyermekek, betegek, szenvedők, öregek, nők imádságát támogassák a legények és férfiak. A papok, szerzetesek és szerzetesnők ajánlják fel fogadalmukat, kötelező imádságaikat, önként vállalt kereszttjeiket Jézus Szívének az Isten Anyja Szeplőtelen Szíve által.

Mindent megelőzően a katolikus kötelességeket (mindennapi imádság, vásár- és ünnepnap szentmise, péntek és Húsvét) mintaszerűen megtartjuk és hozzátartozóinkkal is megtartatjuk. A családi közös imát, ha máskor nem, legalább este visszahozzuk és végezzük. Aztán, Kedves Hívek:

1. Megkezdjük a hónap első péntekje, szombatja és vasárnapja megszentelését. A három napon új és új rétegek vonuljanak kellő bűnbánat után a szentáldozáshoz a látogatott szentmiséken. Például elsőpénteken jöjjenek a gyermekek és az ifjúság, szombaton a nők, elsővasárnap a férfiak. Csütörtök-szombat vagy péntek-vasárnap az esti szentóra vagy litánia szépen, hasznosan előkészítené és kiegészítené az ünnepi keretet. Pénteken Jézus Szíve ájtatosságra, szombaton a Szeplőtelen Szív tiszteletére rózsafüzér mondásra gyülekezzenek. Csütörtök vagy vasárnap engesztelő szentségimádási órát tartsatok. Ez ismétlődhetnék hónapról-hónapra. Egyszer az egyik, másszor a másik felsorolt és általános bűn megengesztelése történjék kellő

meghirdetés és előkészítés után. Akik pénteken megáldoztak, ha nincs halálos bűnük, járuljanak szombaton és vasárnap is az Úr asztalához.

2. Milyen szép volna, ha engesztelő szentmiséket mondatnátok, ezen megjelenétek, mint a pap és hívek közös engesztelő áldozatán. Itt is sorra kerülne a káromkodás és a többi, talán égbekiáltó bűn adósságlevelének elintézése.

3. A böjtöt hamvazószerdával újból kezdjük, mert megszűnt az általános, a háborús időkre szóló felmentés. Amikor százezrek viselik a kényszerű böjt áldozatát, jó lenne Szent Margit követésében ezzel is engesztelést nyújtanunk. A következő Nagyböjt különösebb lelki kiaknázása nagyon-nagyon égető.

4. Sok helyen megkedvelték a hívek az engesztelő szentségimádási hónapot. Ez abban áll, hogy egész hónapon keresztül végzi a szentségimádást előzetes vállalás után a nappali órákban a közületek legalább 2-2 hívője.

5. Ajánljuk az összes egyházközségeknek, hogy Jézus Szíve ünnepét nyilvános ünnep módjára: ünnepi istentiszteleti renddel, munkaszünettel és engesztelő körmenettel üljék meg.

6. A búcsújárások ősi szép szokását újítsuk fel országszerte.

7. Egyik vasárnap rendezzék meg a már hazaérkezett hadifoglyok hálaadó szentmiséjét, a következőn a még távollevő hadifoglyokért a könyörgő szentmisét. Az elsőre a hadifoglyokat, a másokra övéiket hívjuk meg széles körben. Előtte háromestés ájtatosság is alkalmas volna. Az összekötők révén el lehet és el is kell mindenütt érniük, hogy minden családból legalább egy családtagot a fenti ájtatosságok egyikébe-másikába bevonunk.

Kedves Híveink!

Vegyük fontolóra, hogy minden bajnak gyökere az Istentől és törvényeitől való elidegenedés és hogy a kevélyek gonoszsága megsokasodott felettünk. Jó az Úr és jobb nekünk az ő szája törvénye sok ezer aranynál és ezüstnél. Az Úrnak nagyhatalmú és nagyirgalmasságú Szíve és Édesanyjának is jóságos Szíve van. A magát megaláznak imája áthatol a felhőkön és az Úr tekint az alázatos imára. Az Égre szálló imádság és alamizna fölszáll és emlékezetben van az Isten színe előtt. Ha alázatosan, állhatatosan, megtérve, hittel imádkozunk és élünk, a kelevény megtalálja a gyógyító fűvét. Halljuk majd az Úr szavát a kiengesztelődés nagy napján a beteg Ezekiással: "Meghallgattam imádságodat és tekintetbe vettem könnyhullatásaidat és íme, meggyógyítottalak téged." És jobb lesz az imádság végén, mint a kezdetén. Azt pedig bizonyosnak tartja minden, aki téged tisztel, hogy az ő élete, ha próbálásban lesz is, megkoronáztatik, ha pedig szorongatásban lesz, megszabadul; és ha megfenyítettik, a te irgalmadhoz juthat. Nem gyönyörködsz a mi vesztünkben. A fürgeteg után csendességet szeresz és a könnyhullatás és sírás után örvendezést adok.

Ha most az Úr szavát halljátok, meg ne keményítsétek szíveteket. Ezeréves történelmek tanítását hirdetjük nektek. A feltámadás ígét, mint az életmentő pajzsot és kötelet adjuk kezetekbe. Fogadjátok a nehéz időket ezzel átvészelt eleitek lelkiületével, hitével és elhatározásával. Induljatok árvízi hajósok és mentők anyyi és

annyi szent egyéni, családi, társadalmi és nemzeti érték megmentésére. A mi természetfeletti táborozásunk történik: Istenért, hazáért és szabadságért! A kegyelmi élet megőrzi a Nagyasszony és Szent István örökségét, szentjeink együtt imádkoznak velünk, értünk. Benned bízunk, Urunk, egyedül és Édesanyádban, Nagyasszonyunkban és tudjuk, nem szégyenülünk meg.

A nehéz évben mily sok enyhületet hozott a vallás csak a maga ünnepeivel! A vallás révén "a nép, mely sötétben jár, nagy Világosságot lát, a halálárnyék tartományában lakóknak Világossága támad". Örömforrás a Karácsony, amely a kis Jézus leszálló, végtelen szeretetét hirdeti a bűntől, vértől, gyűlölettől elgyalázott földnek, a jóakarató embereknek. Kisded született nekünk, gyermek adatik nekünk, vállán a fejedelemség, csodálatos, eligazító, erős, a jövődőség atyja és a békesség fejedelme. A mi üdvözítő Istenünk kegyessége és emberisége megjelent az ő irgalmassága szerint. A Karácsony megtanít, hogy az ő kegyelme által megigazulva a remény szerint örökösai vagyunk az örök életnek. Ha úgy szereti Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte, még mindig érdemes emberi életet élni abban a reményben: majd csak elfárad a vész haragja és a viszály is elvérzik.

A három karácsonyi szentmise

Isten kedves gyermekei, rövid lesz a szentbeszédem ma reggel. Ősi szokás szerint ezen a napon három szentmisét mondunk, hogy hirdessük Krisztus hármasság születését. Az elsővel megvalljuk az Atyától való örök születését, mert "Isten az Istentől, fény a fényből, igaz Isten az igaz Istenből". A másodikkal hirdetjük, hogy értünk, emberekért, a mi üdvösségünkre testet öltött a Szentlélektől és Betlehemben megszületett a legszentebb, a szeplőtelen Szűztől. A harmadikkal valljuk, hogy az evangélium által mibennünk, emberekben titokzatos módon, de valóságosan megszületik, amint az apostol, boldog Pál tanítja: "A nagy titok az, hogy Krisztus bennünk él." Mi vagyunk a teste, a szíve, a vére. Éppen ezért senki és semmi el nem szakíthat Tőle.

Három szentmise elvégzése időbe telik. És ez a nagy templom hideg és nedves. Látom, hogy fáztok. A háború óta nem tudtok melegen öltözködni. De kérve kérlek benneteket, legyetek velem, hallgassátok meg mind a három szentmisémet, mert úgy érzem, nagy megpróbáltatások várnak ránk és ez az utolsó alkalom, hogy Karácsonykor együtt vagyunk. Hogy könnyebb legyen az áldozat, gondolatok az istállóban didergő Istengyermekekre. Bújjatok össze, mint a bárányok, amikor vihart éreznek.

Karácsony titka: öröm és szenvedés

Gondolkozzunk el és elmélkedjünk a karácsonyi szentmiséink mély értelméről és titkairól. Valahányszor misét mutatunk be, mindig Urunk szenvedését és halálát hirdetjük. Kiontott vére van a kelyhünkben, összetört teste van az oltárunkon. A szentmisével újra és újra megelevenítjük Krisztus áldozatát. Így lesz ez a világ végéig. De Karácsony napján a szentmisét születésének öröme is bemutatjuk, mindenekelőtt a betlehemi születésére gondolva. Az angyalok öröme néke zsong szívünkben, fülünkben cseng a glória, amint az átváltoztatás igéit mondjuk: "Ez az én testem, mely értetek adatik. Ez az én vérem, mely értetek kionttatik." A Szentírásban ezek a leghatalmasabb szavak. Nemcsak a kenyérré és a borra van átváltoztató erejük, hanem reánk is hatnak. Kiemelnek a térből és időből, kivesznek környezetünkéből és a Kálváriára visznek, hogy lássuk azt, aki szenvedett és meghalt értünk. Karácsony napján egy szentmisével kettőt teszünk: Krisztus születését és halálát egybekapcsoljuk – örvendezünk születésének, és siránkozunk szenvedésén és halálán. Az év folyamán Karácsonykor van az egyetlen eset, hogy egyszerre, egy szentmisével ünnepeljük Urunk születését szenvedésével és halálával.

Hogy a képzeletet segítsen, úgy is mondhatom, hogy Karácsonykor a szentmisékben egyszerre látjuk Urunkat-Üdvözítőnket a betlehemi jászolban és a Golgotán a kereszten. A boldogságos Szűzre gondolva, akit annyira szeretünk, mondhatnám azt is, hogy karácsonykor a szentmisékben egyszerre látjuk, amint a legboldogabb Anya az Istengyermetet pólyába takarva mellére szorítja és látjuk, amint a fájdalmas Anya a keresztről levett, fehér gyolcsba takart Szent Fiát karjában tartja.

A világ szemében ez érthetetlen állítás és esztelen viselkedés. Mert ki az széles e világban, aki egyszerre, ugyanazon tettel örvendezik is és szomorkodik is ugyanazon a dolgon? Mert vagy az örömet nyomja el a szomorúság, vagy a szomorúságot elüzi az öröm. Csak a mi szent vallásunkban van, hogy egy tettel, egy szentmisével egyszerre örvendezünk is és szomorkodunk is egyazon valóságban.

Szent István vértanú példája

Szent István hittel és kegyelemmel teljes férfiú volt, akit az Úr adott a kezdődő jeruzsálemi Egyháznak. Édeseim, jól jegyezzétek meg, soha el ne feledjétek, hogy a szentet, a vértanút mindig az Isten adja az emberek iránt való jóságában, hogy szeresse, szolgálja, tanítsa őket, mint Szent István tette a jeruzsálemi keresztényekkel. Ellentmondásnak látszik, de valójában az a nép áldott, amelynek vértanúi vannak.

Aztán, mint Szent István, minden szent és vértanú "kegyelemmel és hittel teljes igaz ember". Aki hittel és kegyelemmel teljes, az nem keresi magát, csak az Istent, az nem akar más lenni, mint eszköz az Isten kezében és elveszti akaratát az Isten akaratában. Szent István nem kereste a vértanúságot. A vértanúság nem az ő szándékában volt,

hanem az Istenében. A vértanú magának semmit se akar, még a vértanúság dicsőségét sem.

Édeseim, ne feledjétek el szavamat: van vértanúság vérontás nélkül is. Hittel és kegyelemmel teljes, igaz emberekről beszélek. Azok, akiket testükben kegyetlenül, embertelenül kínoznak, vagy azok, akiknek egyéniségét és személyiségét erőszakosan összetörik és mesterségesen megváltoztatják, vagy azok, akiket emberi méltóságuktól megfosztanak - bár vérüket nem ontották - ezek is mind vértanúk.

A mai kor vértanúi

Sírva mondom, hogy napjainkban sok-sok ilyen vértanú van, és ami olyan nagyon mássá teszi ezek vértanúságát az, hogy ellenségeik mindent elkövetnek, hogy az emberek, a társadalom, a haza, sőt, még az Egyház is - a püspökök és a papok - elfeledjék őket, ne beszéljenek róluk, ne emlegetsek nevüket. Ezek sírja ismeretlen, emlékük nincs, tiszteletük tilos. Napjaink vértanúja "senki, "non-person".

Szent István az első vértanú. Ő a kezdőpontja a vértanúk hosszú sorának, amely egyre növekszik, míg Urunk újra el nem jön. Vértanúk voltak és lesznek. Vértanúk voltak és lesznek Pannóniában, hazánkban is. Nálunk is vannak vértanúk vérontás nélkül és vannak vérontással. Gondoljatok nagyméltóságú Apor Vilmosra, a boldog emlékű győri püspökre, aki vérét ontotta. Hogy ki lesz vértanú közülünk akár vérontással, akár vérontás nélkül, az Urunk szent titka. De ne mondja senki köztünk, hogy ő nem született vértanúságra. Ilyen kijelentés ellenáll az Istennek, az ő szent akaratának.

Isten kedves gyermekei, befejezem szentbeszédemet. Ha Urunk megengedi, Szent István vértanút holnap ünnepeljük. Ma Karácsony van. Folytassuk hát a hármaskarácsonyi szentmisénket, de tegyük azt a vértanúk szellemében. Azt mondtam, a vértanú elveszti akaratát az Isten akaratában. Helyesbítem magamat: a vértanú megtalálja akaratát az Isten akaratában, mert szabadon veti magát alá az Istennek.

Karácsonyi szentáldozás

Isten kedves gyermekei, karácsonyi szentmisénk legdrágább pillanata, amikor Jézust szívünkbe fogadjuk a szentáldozásban. Ebben a nagyon boldog, mennyei pillanatban kell igazán éreznünk az örömet születésén és a szomorúságot szenvedésén és halálán. Születésén örvendezve mondogassuk Vele: "Atyám, testet adtál és jövök, hogy tegyem akaratodat." És szenvedésén, halálán szomorkodva ismételdessük Vele, amit a kertben mondott vért izzadva: "Atyám, ne az én akaratom, hanem a Tied legyen meg." Jézus Krisztus az Alfa és az Omega, ő a kezdet és a vég, mindig az Isten akaratában.

Boldog, szent Karácsonyt kívánok nektek. "Nos cum prole pia, benedicat Virgo Maria" - "Szent Fiával áldjon meg minket a Boldogságos Szűz Mária." És mivel nem tudjuk, mit hoz a holnap, kívánom, hogy az Úr legyen veletek az új évben. Ámen.

A hercegprímás, röviddel letartóztatása előtt szózatot intézett a magyar néphez

Nyugodtan nézem a mesterségesen felkorbácsolt hullámokat. Azon a helyen, ahol nem pártok, de az Apostoli Szentszék kegyéből és bizalmából őrt állok, a tájtékozó hullámok nem szokatlanok. A történelem változatos. Elődeim közül azonban senki sem állott annyira eszközök híjával, mint én. Annyi célzatosan megszótt, százszor megcáfolt, de konokul tovább hirdetett valótlanosság nem tájtékozott mind a hetvennyolc elődöm körül együttvéve sem, mint körülöttem.

Nem vádolom vádlóimat. Ha a helyzetet időnként megvilágítani kényszerülök, ezt csak nemzetem feltörő fájdalma, kicsorduló könnye, megrázó igazsága teszi. Imádkozom az igazság és szeretet világáért. Azokért is, akik Mesterem szava szerint nem tudják, mit cselekszenek. Szívből megbocsátok nekik.

A bíboros letartóztatása előtt írt nyilatkozata, amely halomra dönti a kirakatper aljas vádjait

Nem vettem részt semmiféle összeesküvésben.

Nem mondok le érseki tisztemről.

Nincs vallanivalóm és semmit sem írok alá.

Ha mégis megtenném, az csak az emberi test gyengeségének következménye s azt eleve semmisnek nyilvánítom.

Karácsony tanítása

Kedves Híveim és Testvéreim!

Az Ige testté lőn és miköztünk lakozék. Az Apostol szerint megjelent a mi Üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete az Ő végtelen irgalmából. Az angyalok kezdik és mi emberek folytatjuk: Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarató embereknek.

De támad bennünk a kérdés: Szól-e a Karácsony a menekült hontalanoknak is? Igen, hisz senki se áll olyan közel Istenhez, mint a romlatlan gyermek és a szenvedő, gyöttrődő felnőtt. A ma Született is zarándok a földön a maga 33 földi évével. Az első Karácsonyon, az ő nagy útján a sajátjába jött és övéi nem fogadták be. Ezért szorult

ki Betlehembe, istállóba, a barmok világába. Az Ő udvarlói az emberi közösségtől távol élő pásztorok és a messze Mezopotámiában vagy Asszíriában élő napkeleti bölcsek, akik a Messiás rendkívüli csillagára indultak útnak lassan imbolygó tevéken. A pásztorok az Írás szerint jóakarátú emberek. A bölcsekről az ajándék, az arany, a tömjén és mirha jelentéséből mi állapíthatjuk meg: hittek a mindennek fölött uralkodó királyban, az imádandó Istenben, aki azonban ugyanakkor a felvett emberi testben a szenvedés férfja is. Ezek is vonzó, számunkra termett egyéniségek, nem mint az Ószövetség közönyös írásmagyarázói, akik csak mutatták, de nem járták az utat, vagy mint az alakoskodó, már kardokat élesítő, nagyhatalmú Heródes.

Lám, a kis Jézus gyenge kezével már bontja is a zászlót, hogy mi átvegyük tőle és átlengessük ezt egész életünkön, családjunkon és az idegen földön.

A megváltás és benne Krisztus születése egyetemes jellegű. Isten akaratából minden embernek kijár. Befogadták a pásztorok, otthagyták nyájukat, ajándékot vittek neki. A napkeleti bölcsek is nagyon vágytak befogadni Őt. Nagy utat tettek meg feléje.

Hontalan Híveim! Legyenek vezetőitek nektek is az el nem homályosuló csillagok. Higgyetek a Krisztus Királyban, akinek végtelen szereteten szerzett alattvalói vagyunk.

Higgyetek a teremtő, megváltó, megszentelő Istenben. Szenvető szívetekre öleljétek a ma született Kisdédben magatokhoz a szenvedőt. Küzdjétek azért, hogy az egyetemes megváltáson túl részetek legyen a már kevesebbeknek jutó üdvösségben is a kis Jézus érdemeiből és magunk küzdelméből is.

Karácsony a legcsaládibb ünnepünk. Édesapák. édesanyák el ne felejtsétek a családot - a mai világszellemtől messze - megtartani az ősi hitben, jó erkölcsben, az ősök hagyományaiban. A Karácsony nyújtotta isteni nagy szeretet kíséren bennünket életünk minden napján, földi és örök felemeltetésünkig. Ámen.

Előkészület a Húsvétra: Nagyböjt

1946 Nagyböjtjén, Esztergomban. A hercegprímás szól a bűnbánatról és a bűnbánatban megújuló emberről
(Egyházam és Hazám I. 82-83. o.)

1947. szeptember 14-én 100 ezer fővárosi férfi zarándokolt Máriaremetére. A 15 kilométeres utat a hercegprímás is gyalog tette meg a zarándokkal. A kegyhelyen szentmisét és szentbeszédet mondott. Itteni beszédéből való az idézett rész.
(Mind. Doc. III. 87-88. o.; Egyházam és Hazám II. 126-127. o.)

1973. április 8., Bécs, Pázmáneum
(Vas. Lev. V. 112-114. o.)

Nagyböjti bűnbánat

A kikelet kezdetén a természetben, réteken, erdők szélén összegereblyézik a múlt évi rothadt faleveleket, füveket és a múltnak hulladékait. Meggyűjtják a tavasz tüzeit. Az új élet zsendülésének akadályait eltüntetik, hogy a diadalmas tavasznak akadályja ne legyen. És amikor a láng és a tűz, a füst messze-messze tájakon mindenütt felfelé tör, a természet utal arra, aminek a lelkek világában is meg kell történnie.

A lélek mezején is sok avar, akadály gyülemlik fel, ezt is mind el kell tüntetnünk, hogy a kegyelmi élet zsendüljön. Jöjjön az új ember, aki Isten szerint újjászülessék, szentségben és igazságban.

A bűnbánat ibolyái nyílnak a húsvéti időben.

A bűnnel süllyed az ember, a család, a nép, az emberiség.

A bűnbánat ugyanezeknek az emelkedése az emberi méltóság és az istenkeresése, a jó, az igaz, a szép keresése jegyében. A bűn a levégzés, a bánat a diadalmas emelkedés. A bűn a tékozló fiú útja a sertések vályújáig, a bánat a tékozló fiú visszaútja az elhagyott apai ház küszöbe felé.

A bánat nem rokonszenvez az elferdült léleknek. Hatalmas világaposztáziák, mint a nemzeti szocializmus, nem ismerték a bűnt, csak tobzódtak benne, azért gyűlölték a bánatot.

Ám a bánat nem iktatható ki az emberi életből, hisz annak a legtermészetesebb velejárója. (Bánat van az első utunkban, a fájdalom bánata a végső kiszakaskodásban.) Van az emberiségnek egy régi éneke, amely bölcsődala és búcsúztatója is, mely nincs kottákra szedve, hanem a szív húrjain zeng; ez a dal az elveszett paradicsomról szóló ének. Az ember keresi az Istent föltartóztathatatlanul, mert elvesztette a bűnben és ez az Isten-vesztés fáj neki. Ez a fájdalom oly széles és mély, mint az értelmes lét a földön; ez a fájdalom a legmélyebb fenékhullám, amely végigvonul az elesett ember és emberiség életén; a csaták, harcok, politikai átváltozások csak a felület fodrai és karikái; alattuk törhetetlenül emelkedik és száll a hittudomány és lélektan bánatárama.

Az egyed bánata és világbánat világraszóló, nagy történeti tény, évezredekken átregző elégia, amelyet tagadni nem lehet.

Még nem járta a földet a bűnbánathirdető Megváltó és már lobognak a tüzek a Földközi-tenger medencéjében, első termést, állatot, ember szórnak föléje bánatos áldozatul. A fekete halál idején hatalmas embertömegek vonulnak, mögöttük vonulnak új embertömegek, azoknak meztelen vállán csattog ezeknek ostora és ez az ostorcsattogás az emberiség élettengerén a bánat szüntelen csobogása és hullámzása. És akik, mint Ady nem rendelkeznek a bűnbánat híján a bánat könnyeivel, azok másokat hívnak maguk helyett a bánat leckéjére: Édes anyám, lelkem, Sirasson meg engem.

A bűnbánat: szentség

Áldott az az Egyház, amely megtanít minket arra, hogy minden adósságot annak kell letörlesztenie, aki azt csinálta; minden bűnt annak kell elsíratnia, aki azt elkövette; minden hibát egyszer a tetteknek kell jóvátennie. A bánat a vétkező szabad akaratnak tulajdonsága, kiváltsága és díszje. A mi vallásunk az öröm vallása, de bánatos árnyalatú is.

És ha a bánat könnyei nem is hajtanak malomkerekeket, de hatalmasabban működnek, mint a daruk és elevátorok, emelik az állatiasságból magasra föl az embert.

A helyes bűnbánat

Bánatunk akkor van, ha lelkünknek fáj az, hogy vétkeztünk és utáljuk azt, amit elkövettünk. Ezt a bánatot Isten szentségi rangra emelte.

Az én lelkemben zúgnak a bánat vizei és jön az Egyház a bűnbocsátó hatalmával. A kettő találkozása szentség. Krisztus személyesen úzta ki a hét ördögöt a nyilvános személyből, Magdolnából, megállította a kövek zuhatagát a házasságtörő asszony felett. Szolgái ezt teszik ma és mindenkoron, amíg egyetlen bűnös ember lesz a világon. Vigasztaljatok, segítsetek, szeressetek, az életen jót téve menjetez át.

Három embercsoport - két tábor a kereszt tövében

Kell nekünk, porba sújtott magyaroknak, a kereszt alatt elbukott magyaroknak a Szent Kereszt felmagasztalása. Ez a kereszt a gyalázat fája volt akkor, amikor Krisztus reá tette Szent Testét. Krisztus azonban a keresztnek az értelmét megváltoztatta, sőt a kereszt a világtörténet megértésének a kulcsa és a világítéleten a Kereszt fog fényt deríteni a világ minden eseményére, úgy a magyar eseményekre is.

A keresztnek tövében ama Nagypénteken három embercsoportot látunk. Az első volt Szent János, a hűséges tanítvány, a három Máriával. Ezek képviselik a világtörténelemben a kereszt-hűségnek a készséges csapatát. A második csoportnak az élén halad a római százados és a jobb lator. Ezek azok, akiknek lelkében a kegyelem ébred. A harmadik embercsoport szintén ott táboroz a kereszt alatt, de lelkében a másik latorral együtt izzó gyűlölettel van telítve.

Ez a három csoport a maga jellegzetes ismérveivel a történelem folyamán a kereszt tövében mindörökké két tábor, két sereg marad. És amikor majd utoljára húzódik le a világtörténelem függönye, és megjelenik az Emberfia, és feltűnik majd az Ő jelvénye, a Kereszt, akkor majd ugyanez a Szent Kereszt megszünteti a búzának és a konkolynak, vagyis a szeretetnek és a gyűlöletnek az együttesét. Addig pedig a világtörténelem, vagy egyes népek története is, időről-időre gyengébb, vagy erősebb

síralomvölgye, könnyek világa. Addig a gonosz bitorolja természetfeletti erővel a szédítő hatalmat az emberek világa fölött, amelynek tulajdonosa a bukott angyaloknak a legerősebbje és legnagyobbja, a Sátán.

A Sátán: diabolos, cselvető

Erről a Sátánról nem kell azt gondolnunk, hogy pusztán képzelet lenne, vagy hogy a bűnnek és a rossznak a megszemélyesítője, mint ahogy a hitetlenek azt gondolják. A Sátán nem mumusa a világtörténelemnek és az emberi nemnek, a Sátán az élő valóság. A Szentírás ezt írja róla: ő a gonosz, ő a hazug, ő a csaló és ő az emberek tönkretévője. Szent Pál apostol egyik levelében ezt írja a Sátánról: a Sátán veszi magának a bátorságot, hogy beleül az Isten templomába és úgy mutatja magát, mintha ő volna maga az Isten. És az Éden-kertnek a fáin között azt mondta az ősszülőknek: olyanok lesztek, mint maga az Isten. Tehát egy hatalmi lendületet mutat az emberi nem felé a Sátán. És ez a hatalmi lendület annyit jelent az ő táborának az ajkán, hogy mi senkinek nem szolgálunk, de mindenkinek felett uralkodni akarunk.

A Sátánnak az a célja, hogy Istentől emancipálja, „felszabadítsa” az embert. És amikor az ember megszedülve elhiszi már, hogy ő a szédítő nagy hatalomnak a birtokosa, és ő, az ember csinálja már a törvényt embertársának, akkor veszi észre, hogy a tömeg mélyén a rabszolgák között van, ő, az ember.

Aki eddig Isten trónjától függetlenül akart magának emberi méltóságot és hatalmat, az mindig lebukott a rabszolgaság színvonalára. Aki meghajol Isten hatalma és fensége előtt, az emberi méltósággal magasodott mindig. Én az emberi méltóságot az Istentől sohasem félttem. Inkább félttem az embert magától az embertől, mert írva vagyok a Szentírásban: „Átkozott, aki emberben bíz.”

A szenvedés értelme

A Fekete-vasárnapi szent evangéliumi szakaszban az eligazításoknak egész tárháza nyílik meg számunkra. Fekete-vasárnap lepel alatt van Jézus teste, mert ellenségei elől elrejtőzött, mivel még nem jött el az óra, amit Jézus is várt, de amit ellenségei minél korábban akartak tenni. Ő pedig tekintettel volt az apostolok iskolájára, hogy azt be kell fejezni az apostolok lelkében és csak az öröktől kitűzött időben akarta a halált viselni. Az ember azt gondolná, hogy a kínszenvedésének ezen a tetőzetén csak ellenségek rajzoltak Jézus körül. Hiszen valóban rajzoltak, de amint a szent evangéliumi szakaszból kitűnik, ekkor is újabb és újabb lelkek jöttek idegenből Jézushoz.

A szenvedés letörést jelent a mi szemünkben, de a szenvedés felemelő és vonzó is a mélyebben gondolkozó lelkekben. Különös, hogy ezek az idegenek nem közvetlenül Jézus elé léptek. Mentek először a Szentföldnek a peremén lévő tájáról származó

Fülöp apostolhoz. Ez a Fülöp fordult Andráshoz, aki Szent Péternek volt a testvére és olyan élen álló apostol volt és Andrással ment Jézushoz, hogy beajánlja az Üdvözítőnek ezeket az érkező jó szándékú idegeneket. Itt egy példa van arra, hogy amikor mi Istenhez járulunk, jók a közbenjárók. A szentek a mi példánk, de egyben közbenjáróink is.

Jézus mondja, hogy eljött az Ő órája. Hiszen már csak napok kérdése. Felveti a kérdést a régi és az új hallgatóság előtt: Atyám most kérjem azt tőled, hogy vedd el tőlem ezt az órát? Hát hiszen éppen ezért az óráért jöttem én le a földre. Később a Getszemani kertben már egészen a mi emberi nyelvünkön fogalmazza meg az ő eligazítását:

„Atyám, múltjék el tőlem ez a pohár, de nem úgy, ahogy én akarom, hanem amint Te.” Így tanított minket a szenvedés idején való helyes, hívő magatartásra.

Halál és feltámadás

Amikor beszél erről az óráról, akkor beszél a búzaszemről és a halált összekapcsolja a föltámadással. A búzaszem, hogyha magára marad, nem történik vele az, aminek történnie kell és értéktelen holmivá válik. De amikor bele jut a földbe, úgy ahogy a mi testünk is belejut a földbe, akkor a búzaszem tízszeres, százszoros termést hoz és teljesedik a reménye annyi és annyi családnak a földön - nemcsak testi, de lelki értelemben is - mert nemcsak kenyérrel él az ember, hanem a lelki eledellel is él az ember lelke. Ő a halálról csak úgy beszél, hogy az elválaszthatatlan a feltámadástól. Mi is gyakran gondoljunk a halálra, de nem tehetjük ezt a feltámadás gondolata nélkül. Ez az Úr Jézus eligazítása. A szenvedés riaszt, megpróbál, de vannak fölemelő vonatkozásai is.

Húsvét

1947. május 11., Budafokon, a régi pezsgőgyárban, az eucharisztikus ünnepség után (Mind. Doc. II. 292-294. o.; Egyházam és Hazám II. 54-56. o.)

1947. május 21., Budapesten, az Egyetemi templom és szeminárium helyreállítása javára rendezett hangversenyen (Egyházam és Hazám II. 67-69. o.)

1947. június 8., a hatvani eucharisztikus kongresszuson (Mind. Doc. II. 294-297. o.; Egyházam és Hazám II. 80-83. o.)

1947. június 13., a nagybudapesti népmiszió után a budapesti főpásztorok közös pásztorlevele

(Egyházam és Hazám II. 84-86. o.)

1973. április 1., Bécs, Pázmáneum, gyermekek elsőáldozásakor mondott beszéd
(Vas. Lev. V. 109-111. o.)

1975. március 30., Bécs, Pázmáneum
(Mind. Serm. II. 295-296. o.)

Nagypéntek és Húsvét

Szemben áll a Nagypéntek és a Húsvét vasárnapja. Mindkettő a maga eseményében. Nagypénteken az emberi gonoszság látszatra - de csak látszatra - diadalmat aratott Krisztuson. A számvetés azonban rosszul sikerült a tettesek oldalán. A hamis számvetés az volt: no, elintéztük ezt a Krisztust, letöröltük az élet vonaláról, elkerült a sírba, ez az ügy is be van fejezve, be van végezve.

A Megváltóban, Jézus Krisztusban, az Isten-emberben az embert valóban megölték, de csak egy és egy darab napra és két éjszakára. Csapásaik alatt meghalt Jézus, de legyőzötte is győz a húsvéthajnali feltámadással. Ezek a tettesek szemük tanúsága szerint elfogadták a Megváltóban, Jézus Krisztusban az embert, az emberi természetet, az emberi értelmet és az emberi akaratot. De ezzel lezárták az elsorolást. Többet nem láttak, többet nem hittek Jézusban. Itt volt a csalódásuk, amiben nem hittek, az Ő istensége emberségével Húsvét hajnalán megjelent. És ha eddig örültek annak, hogy az ember-Krisztust elintézték, most találkoztak Jézussal, az Istennel a föltámadásában, de találkozni fognak az utolsó ítéleten és azt megelőzőleg az egyéni ítéleten - ha csak meg nem tértek.

Jézus Krisztus istenségének bizonyítékai

Ők elfelejtették azt, hogy Jézus hangsúlyozottan rámutatott az ő istenségére a hároméves működése alatt. Ő mondotta, hogy az Atya küldötte és ez az Ő Atyja és a megváltásnak csak isteni érdemmel van értelme, az ember kell a szenvedéshez, mert Isten nem szenved, de a végtelen érdem a megváltáshoz csak az Istentől jöhet. Ezt is mondotta az Üdvözítő: „Ha nekem nem hisztek, higgyetek a cselekedeteknek!”

Ott volt három halottnak a feltámasztása - csak ennyit sorol fel az Evangélium - Lázárnak, Jairus lányának és a naimi ifjúnak. A három föltámasztás után a saját föltámadása az orom és ezekből kellett tanulnia és hinnie az emberi nemnek. A tettesek nem hittek. Kevés akadt köztük, aki Istenhez tért.

A hit felindítása Húsvétkor

Mi azonban fölindítjuk a hitet ma, Húsvét reggelén. Hiszünk Jézus Krisztusban, nemcsak az emberben, de hiszünk az Istenben is, hiszen ez a személy isteni és nemcsak emberi személy. És mi hiszünk abban is, hogy ahogy Ő föltámadott, mi is az Ő ígérete szerint föl fogunk támadni.

Istenem, mi áll előttünk! Itt van ez a zenebona világ körülöttünk és az a szellem, amelyik Nagypénteken diadalmas volt, most megint mintha diadalmaskodnék. Minekünk egy fogódzónk van, az értünk szeretetből meghalt, Húsvét hajnalán diadalmasan föltámadt Jézus Krisztus és mi az ő föltámadásához kapcsoljuk Szent Pálnak a levele értelmében a mi testünk föltámadását. Legyen ezzel a megveszekedett világgal akármi, egy lelkünk van, azt a lelket mentsük meg, és ezen a megmentésen dolgozzunk minden egyes napon kivétel nélkül: munkában, imádságban, egyedül és emberek között.

Kit veszünk magunkhoz ma? A szenvedő, önmagát megölni hagyó Jézust vesszük magunkhoz istenségével és emberségével, testével, lelkével, vérével és mindenségével. Az Oltáriszentség a mennybemenetel után is szeretetből örök rabnak ide kötött Krisztus. Azt kívánom az egész Magyarországnak, hogy az ártatlan gyermekek boldog szentáldozása, az ifjúság bémálkozása, mindenkire kiterjedő hittantanulása, a felnőttek szentségekhez járulása emeljen fel minket az anyag sarából a szellem és természetfelettség világába, ahol növekedünk az igazságban mindhalálig, hitben, reményben, szeretetben az emberi méltóság magaslatára. Akkor nem leszünk az ünnepelt anyag rabszolgái, hanem fiai, örökösei, barátai Krisztusnak. Az emberiség sebeinek, az emberi szívek gyógyítását keressük Krisztusban, az Oltáriszentségben és ha nem ezt tesszük, gyógyíthatlan marad minden. Az Oltáriszentség, Jézus Szíve kell most nekünk. Mindegyik a szenvedés emlékezete. Fájó szív ez, ha fájó kell. Az Oltáriszentség az áldozat gyümölcse is, amikor magunkhoz vesszük. Minden szentáldozás, akármelyik nép fia végzi, egyesülése Jézusnak és az embernek. Senkinek úgy nem kell ma, mint a magyarnak. Akik keresik a lélek eledelét, áhítják Krisztus áldozatát is. Nem vasárnap, nem ünnep az, ha nincs szentmiseáldozatunk. Akik Krisztust, mint eledelt és áldozatot ismerik, azok keresik, látogatják és imádják is, mint oltárunkon – rabbá tevő szeretetből- szüntelen jelenlevőt.

Pünkösd

1972. május 21., Bamberg, Pünkösd ünnepén (eredeti hangfelvétel alapján)

1974. július 3., München, Szent Tamás apostol ünnepén (eredeti hangfelvétel alapján)

1972. szeptember 17., Mariazell
(Mind. Serm. II. 199-203. o.)

1973. Köln, Szent István magyar lakótelep (eredeti hangfelvétel alapján)

1973. június 10., Bécs, Pázmáneum, Pünkösdsvasárnap
(Vas. Lev. VI. 126-127. o.)

1973. szeptember 23., Torontó
(Mind. Serm. II. 224-225. o.)

1974. június 2., Youngstownban, Pünkösdi szentbeszéd
Ezt a prédikációját a bíboros az Egyesült Államokban működő erdélyi magyar ferencesek által épített és vezetett "amerikai Csíksomlyó" kegyhelyén mondta el.
(Mind. Serm. II. 257-262. o.)

Az Egyház a lelkek oázisa

Kedves Magyar Testvéreim!

Pünkösd ünnepén oázist keresünk a számkivetés kietlenségében. A végtelen homoktengeri Szaharában is csobognak az élet forrásai némely helyen. Vannak ép, üde pálmák és vannak fölélénkülő emberek testben és lélekben. Az a kérdés, hol vannak a mi oázisaink, akik a Szaharát járjuk és akik óhajtjuk az oázis könnyebbségét. A Szentlélek által vezetett Anyaszentegyháznak a kebelén van ez az oázis!

Pünkösd: a lelkiesség legfőbb ünnepe

Az Egyháznak valamennyi ünnepe a lelkiesség jegyében érkezik el hozzánk. Lélek szól belőle és lélek szól az emberi lélekhez. Így van ez az Úr ünnepeivel, a Boldogságos Szűz ünnepeivel és a szentek ünnepeivel. Mégis valamennyi ünnepet meghaladóan a

mai ünnep, a Pünkösöd és Szentlélek ünnepe mindent megelőzően a lelkeségnek a nagy ünnepe.

A Szentlélek erejével a materializmus ellen

Szent Páltól hallottuk a szentleckében, hogy még ezt sem mondhatjuk a Szentlélek közbejötté, segítsége nélkül: Ó, Uram, Jézus Krisztus! Nincs bennünk egyetlen jó üdvös gondolat a Szentlélek közbejötté nélkül. És az Evangéliumban ma hallottuk, hogy a megdicsőült sírból előjövő Úr Jézus a zárt ajtón keresztül közelített övéihez, akik félték a zsidóktól és azért voltak zárkózottak. Rájuk lehelt és azt mondta: „Vegyétek a Szentlelket, akiknek meg bocsátjátok bűneiket ebben a Szentlélekben, meg lesznek bocsátva, akiknek megtartjátok, meg lesznek tartva.” Soha annyira idő- és szükségszerű nem volt a Pünkösöd ünneplése, mint ma, amikor az anyagelvűség hatalommal vagy szószátyársággal toporzékol az egész világon, emberiségen, mondván nincs Isten és nincs lélek. Ez az álláspont gyümölcseiben ismerős és nemhogy csak az állat színvonalára szállna le ezzel az állásponttal az ember, hanem mélyen az állat színvonala alá kerül. Amikor a kórusuk azt kiabálja, hogy most az emberiség nagykorú és most az emberért áll a világ.

Amikor felütjük az Ószövetséget, a kinyilatkoztatás szerint egyes vidékeken és városokban nagy bűn hatalmasodott el, főként a testiségnek a bűne. Így volt ez Ninivében, Szodoma és Gomorra környékén, az Isten haragját kihívta egyetlen egy bűn. Ma másképp vagyunk a bűnnek a terjesztésével és elkövetésével. Amióta India csatlakozott a Keleti Szövetséghez, attól kezdve 62,8%-a az emberiségnek Moszkva és Peking befolyása alá került a közvetítő eszközökön keresztül. Csak Moszkvának egy 24 óra alatt 1000 óra közvetítése van a világnak különböző népei felé.

Az istentelenség gyümölcsei

És a gyümölcs? Csak egy kicsi helyen, a boldogtalan csonka-Magyarországon jönnek sorjában a statisztikával beigazolt bűnök: öngyilkosság, magzatirtás, válás, búfelejtő alkoholizmus, ifjúsági bűnök, amit az állam kénytelen üldözni, sőt már gyermekbűnök vonultak fel a bűnlistában. Ez hat nagy nemzet- és lélektisztító bűn. Aztán ha kinézünk a világba, akkor halljuk, hogy 1972-ben Angliában 25 ezer autót loptak el egyetlen esztendőben. De nagyon lemaradt ez az Anglia ezzel a cselekedettel. Olaszországban ugyancsak 1972-ben tízszeres a lopott autók száma, 240 ezer darab. Ez a materializmusnak a gyümölcshajtása az emberiség számára. Még nincs vége, de kóstolónak elegendő ez is ebből.

Ma lélekből énekeljük: jöjj el Szentlélek Isten, a magunk számára. De énekeljük azért is, hogy az emberiség is észbe kapjon és kiáltsa: jöjj el Szentlélek Isten!

Bérmálás és magyarságtudat

Kedves Magyarjaim!

Szent Tamás apostol ünnepén találkozunk itt, az Úr oltáránál. A minap 85 fiatalat bérmáltam és ma itt újra 40 jelentkezik, hogy nyújtsam nekik a Szentlélek Istennek segítő és megszentelő kegyelmét a hét ajándékkal együtt. Most itt vannak a bérmálkozók. Örülök a seregüknek. Hozom nekik a Szentlélek Istent. Jönnek velük az édes szülők, jönnek a bérmaszülők. Lelkükre kötöm ezeknek a fiataloknak a lelki épségét. Úgy vigyázzanak rájuk, mint a szemük fényére és úgy, mint a nemzetnek a reménységére, úgy tekintsenek rá. Gondoljanak arra: odahaza meg van akasztva a nevelés és kint megvan a vallásszabadság. Ki kell aknázni ezt a kedvező helyzetet és nevelni kell jól ezeket a gyerekeket! Nemcsak őrájuk vonatkozik, de vonatkozik a többi gyermekre is, hogy estéknként a családban ne legyünk fáradtak, felnőttek és csevegjünk a gyermekekkel édes anyanyelvünkön. Amit a szülők kaptak az ő szüleiktől, az anyanyelvet, annak az anyanyelvnek a gyermekekbe is tovább kell adódnia és azokat is jellemeznie kell. Szent István királynak a nyelvét, a Nagyasszony nemzetének a nyelvét nem szabad elfelejteni! Tartsátok meg, őrizzétek meg őket a családban! Kérlek benneteket, legyetek hűek Szent István hitéhez, a Nagyasszonynak a gondolatához és legyetek hűek mindenben az ezeréves nemzetnek a történetéhez és az Élet Mesterének útmutatásához itteni és örök boldogságotoknak elérésére.

A később érkezett ifjúság nem egy országban úgy dolgozik a maga előmenetelén és érvényesülésén, hogy gyengül a magyar múlthoz, a magyar történelemhez, a magyar hagyományokhoz való ragaszkodása. Az ifjúságot kérjük világszerte, ahol vannak, el ne szakadjanak a magyar templomok tanításától, a magyar történelmi iskolák tanításától, az ősök, a temetők tanításától és el ne szakadjanak a szép családi szentélyektől, amelyek odahaza voltak, őseink körében. Mindenki egy magyar falevél egy közös magyar fáról. Minden magyar, aki külföldre szakadt - egyenként, vagy családjá keretében - azok mind Magyarországnak a diplomatái, követi közé tartoznak. Soha ne felejtjük el azt, hogy a magyar férfi, a magyar nő, a magyar gyermek a nemzetét képviseli külföldön; és minden este a lelkiismeret-vizsgálatnál meg kell kérdezni, jó képviselője voltam-e én magyar nemzetemnek. Aztán fontos a magyar csoportoknak a magatartása külföldön. Kérve kérlek benneteket, szeressétek egymást és a családi körökben és társadalmi körben forróbb legyen az egymás iránt való szeretet, mint talán esetleg régebben volt. Megértjük azt is, hogy minden magyarnak van köze a másik magyarhoz itt az idegenben is és nem szabad azt mondanunk, amit Káin mondott: "Vajon őrzője vagyok-e én öcsémnek?" Bizony az vagy magyar. Őrzője vagy a te testvérednek és felelsz magadért is, de minden egyes testvéredért is. Mi átéljük mindazt, amit a nemzetből kizárt és kizártak és a nemzetből a börtönbe bezártak együtt átéltünk, ki-ki a maga útján-módján.

A reménység és a bizalom felindítása

Szent Tamás apostolnak az ünnepét üljük ma, és valahányszor találkozom az ő alakjával, olyankor mindig gondolok arra, hogy ez a Szent Tamás egy időben - bár szerette az Úr Jézust - mégis annyira megzavarta Jézus szenvedése, hogy zavarában kételkedni kezdett és egy vakmerő kívánsága volt, hogy ő majd csak akkor hisz, ha azokat az áldott sebeket megtapogathatja. És ez bekövetkezett. Ma rossz a világ, sokszor fejünkbe ötlük a gondolat: nem hagyja-e el Isten ezt a világot, nem hagyja-e sorsára?

Aztán nekünk is meg kell szégyenülnünk a gondolattól, mint ahogyan Szent Tamás is szégyenkezett és oda kell borulnunk az Úr Jézus lábaihoz és azt mondani: én Uram és én Istenem! Valahányszor csüggedés beszél belőlünk, az emberiség sorsa felől, mindig idézzük magunkhoz, mint ahogyan én is teszem, Szent Tamásnak a példáját és akkor az Úr Jézusnak a keblén mi is el tudjuk mondani a reménységnek és a bizakodásnak a szavát: én Uram, én Istenem.

Ezt mondom az itteni magyaroknak, ezt üzenem a távolabbiaknak és kívánva kívánom, hogy mindannyiunk lelkében a remény és a bizalom diadalmaskodjék a pillanatnyi kétségekkel szemben. Legyenek az én magyarjaim hűségesekek az Egyházhoz és Szent István ezeréves országához.

Tegyétek ezt magatokévá és akarjátok a magyar népnek a föltámadását. Abban a reményben, hogy szavamnak lesz fogantója, itt is és a világban, adom áldásomat mindannyiótokra és az otthon levő családtagjaitokra.

Az evangéliumi és a magyar történelmi Pünkösöd

Kedves amerikai Magyarjaim!

Ami a világnak kevés helyén történik, ti egyszerre két pünkösödöt ünnepeltek ma itt. Az első pünkösdről az evangéliumban hallottatok. A második pünkösöd magyar, történelmi pünkösöd, a székelyek pünkösdi ünnepe. Ennek van előzménye. A mohácsi vész után egy negyedszázaddal történt ez a magyar-székely pünkösöd Csíksomlyón, amelynek mását ide a Szent Ferenc fiai áttelepítették. A mohácsi vészt követő nehéz, zavaros időkben, amikor két királya volt az ország vesztére Magyarországnak, az egyik ellenkirály, Zápolya János egy rossz pillanatában Lengyelországból áttelepített Magyarországra egy Blandrata György nevű olasz orvost. Ez a György orvos már lejárta magát Lengyelországban a maga Szentháromság tagadásával, és Zápolya János áthívta Magyarországra, ahol nagyobb zavarok voltak vallási tekintetben. És aztán hatalmat adott neki. Halála után feleségének, Izabellának, mint magyar királynénak és Erdély fejedelmének lett a kormányzója, fiúknak, János Zsigmondnak lett a nevelője és lett egyben hatalmi irányítója. A Szentháromság tagadását folytatta itt Erdélyben is. A székelyek azonban nem lettek Szentháromság-tagadók és

elhatározták, hogy szembehelyezkednek vele. Mert ilyen helyzetben inkább az Istennek kell engedelmeskedni, mint a földi, megtévedt hatalmasoknak.

A harcoló és imádkozó magyarok megmenekülése

Éppen Pünkösdkor érkezett seregével János Zsigmond a Székelyföldre. A székelyek látták a veszedelmet, de hitüktől, a teljes és örök Szentháromságnak a vallásától nem akartak eltérni. Összeszedték a családjaikat is, karddal és nyíllal álltak szembe a Szentháromság-tagadó hatalomnak. Az öregeket, az asszonyokat és a gyerekeket bevitték Csíksomlyóra a Szűzanya oltárhoz. A csatában velük nem sokat értek volna el, de az imádságuktól sokat vártak. A férfiak pedig felsorakoztak a csatára és megverték a Szentháromság-tagadókat.

Ez alatt a családtagok buzgón imádkoztak és a vitézek is tudták, hogy erre az imádságra is szükség van, nemcsak a nyilakra és nemcsak a kardokra. Amikor a Szentháromság-tagadók seregét leverték, megindultak nagy diadallal Csíksomlyó felé, látni azokat, akik kiesdették a győzelmet, a teljes Szentháromság táborára. Az asszonyok, öregek és gyermekek elvégezték a megbízást, kiesdették az Ég kegyelmét - éppen Pünkösöd napján. Sokszor mondták: "Jöjj el Szentlélek Isten! Tekints reánk kegyesen!" Amikor az imádságot elvégezték és a csatazaj elhangzott a templom visszhangjában, akkor egyeseket kiküldtek: menjenek eléje a seregnek. És azután az egész templomi sereg megindult, hogy találkozzék félúton a Szentháromság daliáival, a Szentháromság győztes vitézeivel. Összeölelkeztek a vitézek és az imádkozók, és bevonultak együtt Csíksomlyó szentélyébe, és ott a kérő nagy imádság után elmondották a hálaadó imádságot a teljes Szentháromságnak és benne a Harmadik Személynek, Pünkösöd ünnepén.

A mai Szentháromság-tagadók méltelyezései

Ez az esemény megérdemli, hogy a magyar Szentháromság-hívők megünnepeljék azt, a Szentléleknek ezt az ünnepét. De most az a kérdés, van-e értelme annak, hogy századok múlva is ünnepeljük ezt? Nagy értelme van! Mert útbaigazít bennünket, most 1974-ben is. Nagyobb válságban vagyunk mi vallási tekintetben ma, mint a székelyek voltak a XVI. század közepén. Ma nemcsak Szentháromság-tagadás van. Ez is túl sok volna az anyagelvűség táborától. De támadják az ateizmussal, az istentelenséggel nemcsak a teremtést, a megváltást és a megszentelést, a Szentháromság együttes és külön művét, hanem támadják mindazt, ami a Kinyilatkoztatásban benne van, amit Jézus hároméves nyilvános működésében hirdetett. Tagadják az ember halhatatlan lelkét és ezzel az emberi méltóságot, hiszen az új tanokban ma az istentelenség és az embertelenség frigyessül, és oda van az ember méltósága és állatfelettsége. Mert csak egy bizonyos, kis kultúrmáza adnak

ma a világnak, tessék-lássék. Lényegében azonban nemhogy az állat színvonalára akarnák lesüllyeszteni az embert, de még ennek a színvonalnak is alája kerül az ember - mert az állat ilyesmire nem képes. Azután tagadják mindazt, ami az Egyházban van, az Egyház létesítését, és tagadják a hét szentséget, amikre szerintük nincs szükség, hiszen csak odáig megy az emberi szemlélet, ameddig az oktalan állatnak a jászola fölér.

A két Pünkösöd tanítása

Másik kérdés: mit tanulhatunk mi úgy az első, mint a második Pünkösdből? Nagyon, nagyon sokat! Egy-két gondolat a most feltörő számtalan gondolatból: Csíksomlyón a gyerekek is imádkoztak a templomban. A vitézlő szülőknek, az édesapáknak reménysége volt a gyermekek imádsága. Ha gyermek nincs, besavanyodik a családi élet. És a gyermeknek is méltósága van. A gyermek Jézusnak az arca és mosolya van a ti gyermekeitek feje fölött. Ugyanúgy mint nektek, mint apáknak a homlokán ott van, ha gyermeket ismertek, ott van a Mennyei Atyának és a názáreti nevelőatyának, Szent Józsefnek a homlok fényugara, és az édesanyának feje fölött, ha valóban tisztos anya, ott van a szeplőtelen Szűznek, az Isten anyjának a ragyogása, arca és mosolya. Komoly ember soha sem felejt el azt, hogy a Szűzanya leányáról van szó, amikor az édesanyáról beszélünk. De a gyermeknek még több természetfölötti méltósága van. Ma a világ gyűlöli a gyermeket. A világnak csak élvezet kell, de vele összekötött kötelességét nem akarja teljesíteni. Egymás után fertőződnek meg az államok és hoznak határozatot a gyermekpusztítás lehetőségére. A magzat éppen olyan, immár kész ember, mint amennyire mi felnőttek azok vagyunk. Ennek a gyermeknek méltósága van már, és aki ezt az életet így vagy úgy kioltja, az éppen olyan embergyilkos - az Isten 5. parancsával szemben - mintha egy felnőtt embert pusztított volna el. Az új világ nem más, mint a férj és a feleség lealacsonyítása. A lehető legmélyebb színvonalra. Az egyik eldobja az apai méltóságot, a másik az anyai méltóságot.

Az imádkozó családok

Vörösmarty Mihálynak van egy kedves költeménye. Mindannyian ismeritek. Gábor főangyal hárfázik az Isten színe előtt az égben. Egyszer csak az Isten megfogja Gábor főangyal kezét és azt mondja neki: "Hagyd abba a zenét! Egy kisgyermek imádkozik ott, lenn a földön. Hadd hallom azt előbb!" A gyermek imádsága nem hiányozhat innét, a földi életből. Az adja meg a méltóságot és szépséget a családi életnek, hogy vannak benne imádkozó gyermekek, nemcsak vétkező, bűnöző apák, anyák.

Vigasztalás a száműzetésben

A másik, amit meg kell állapítanunk: mi itt távol vagyunk a boldogtalan magyar hazától. Nekünk fontos itt, az új világban a magyar vasárnapi szentmise. Aláhúzom a magyar szentmisét. A II. Vatikáni Zsinat megkönyörült az emberiség jelentős részén, és megadta a lehetőséget arra, hogy az úgynevezett, közben menekült kisebbségek a maguk anyanyelve vigasztalásán keresztül jussanak hozzá a szentáldozáshoz, az Istenhez való közelítéshez. Én dicsérem ezért a II. Vatikáni Zsinatot és az nagy vigasztalás nekünk a száműzetésben, a hazánktól messze életben, nagy vigasztalás, hogy a magunk őseinek a nyelvén vehetünk részt az isteni szolgálatban. Ha a magyar szentmise kétszer, ötször vagy még nagyobb távolságra van a másik templomhoz viszonyítva, nekünk nem szabad nehézséget támasztani. Keressük a magyar közösséget, a magyar szentmiseáldozatot, hogy ott kiimádkozzuk és kiénekeljük magunkat a magunk édes anyanyelvén.

A vallásos szülők szellemi végrendelete

Biztosra veszem, hogy mindegyik apa, mindegyik anya akar anyagi örökséget hagyni a gyermekére, mindent, ami csak kitelik tőle, de a szellemi javak is beletartoznak a szülői végrendelet tételeibe. És már jóval előbb meg kell fogalmazni a végrendeletnek ezt a részét. Ami nyelvet mi kaptunk eleinktől, azt nekünk elengedhetetlenül át kell adnunk gyermekeinknek. Mert ha nem adjuk át, akkor semmi sem lesz belőlük. Egy újba még nem lép bele, a régit elvesztette, hát akkor semmi ember lesz belőle. Erre vigyáznunk kell, erre vannak nagyon szép és jó példák. Ha nem egy nyelvűek a szülők, akkor annak, aki a magyar nyelvet képviseli a családban, annak kétszeresen kell azon rajta lenni, hogy a gyermekek mind beszéljék a magyar nyelvet.

A papság feladatai

A magyar papság fogyóban van. Az emigránsoknak és nekünk egy jövődő, papi nemzedéket kell adnunk. Szeptemberben megkezdjük Bécsben újra a papnevelést, hogy tudjunk papokat adni a híveknek. Ezt a családok vegyék tudomásul most, itt! És ahol az Isten hivatást ad a gyermekbe, neveljétek gondosan. Azt fel sem tételezem, hogy leállítanátok, de kívánom azt, hogy gondosan készítsétek és idejében jelentsétek be hozzám Bécsbe. És mi a ti számotokra fogjuk fölnevelni és a szenteléshez eljuttatni a hivatásokat.

A szabad sajtó felelőssége

Nagyon fontos a két Pünkösdöt ünneplőknek a megfelelő sajtó is. Most van 80 esztendeje bizony, nem kevés baloldali lapok közepette, most közeleg Böhm Károly működésének és a "Katolikus Magyarok Vasárnapja"-nak 80. évfordulója. Ha pénzt adunk betűre, akkor nézzük meg annak a betűnek a gazdáját, az irányzatát. Ajánlom titektek a "Katolikus Magyarok Vasárnapja"-t. Ezzel a családi szentélynek megvan a megfelelő levegője, míg nem minden más sajtóterméket lehet a családba bevinni, mert a fiatal lány, a kisebb gyerek is böngész a betűkben, és nem válik a nevelésnek az összhangjára az, ha ilyen baloldali, romboló lapok jelennek meg a családokban. Amint ajánlottam Európában, hogy az "Életünk" című lapunk legyen ott minden katolikus család asztalán, úgy ajánlom itt Amerikában a "Katolikus Magyarok Vasárnapja"-t a család asztalára.

A plébániaközösségek összetartó ereje

Nagyon fontos, hogy vigyázzunk templomainkra, plébániáinkra. New Yorktól idáig jártam a magyar helyeket. Fogy a magyarság és széled. Ez az erőnköt csökkenti, nem növeli. A fiatal nemzedék ne könnyedén szakadjon el az idős nemzedéktől! És nagyon fontos az, hogy a forgalom közepébe bekerült templomainknak ne csak a pap keljen oltalmára, de a hívők közössége is támogassa a szegény plébánost. Igaz, hogy ha eltelepítik forgalmi okból a templomot, akkor valami kis kártérítést adnak, de az is fontos, hogy a pap mellé állítsuk a magyar jogászokat és magyar építészeket. Úgy a "Magyar Jogászok Szövetsége", mint a "Magyar Építészek Szövetsége" kéresemre kijelentette, hogy valahányszor ilyen esetben kéri ezt a két szervet és megfelelő tájékoztatást kapnak a helyszínterről, akkor ők úgy az egyházi, mint a világi hatóság előtt melléje állnak a plébánosnak és az Egyházközségnek, és igenis tudnak véleményt mondani, hogy ez most a folyton változó építészeti árak között elég-e vagy nem elég? És segítségére lesznek a plébánosnak. Ezt vegyétek itt tudomásul, és ha hasonló helyzet fordul elő, akkor a plébánosotoknak mondjátok azt, hogy megvan a lehetőség. Különbösen körlevélben is értesítettük papjaitokat, de jó, ha figyelemben tartjátok ti magatok is.

A magyar ahol tud, segítsen

Aztán vannak megszáradások. Találtam olyan helyet, hogy farmon élnek együtt, a farmokon öreg, mozogni nem tudó magyar házaspárok. A fiatalok elmentek, és Húsvétkor nem tudnak elmenni a vasárnapi szentmisére, mert már nem tudnak járni szegények. De ennél is nagyobb baj az, hogy nagybőjt idején nem kapnak gyóntatási lehetőséget, mert az a plébánia, ahonnan elköltöztek, az megszűnt mint magyar plébánia, és a maradék magyar sehová sem tartozik. Ilyen helyzetre találhattok, amint

én is találtam ilyenre. Kértem is az illetékes megyéspüspököt, hogy a következő nagybőjtben küldjön egy magyar jezsuitát vagy franciskánust, aki ezeket a magyarokat végiglátogatja és valamennyit meggyóntatja. Ha ilyen helyzetre akadtok, az ilyen helyzeteket jelentsétek be. Lehetne például a "Katolikus Magyarok Vasárnapja"-nál bejelenteni. És akkor majd ezeket az óhajokat is eljuttatjuk az illetékes megyéspüspökhöz. A két Pünkösdeknek a hívei ott Magyarországon fölszerelték magukat mind a két Pünkösöd gyümölcseivel, a Szentlélek kegyelmeivel. Mi is töltekezzünk a Szentlélek kegyelmével, és igyekezzünk abban, hogy amiben lehet, abban segítsünk. Szeressétek a cserkészeket, ahol feltűnnek. Azok azt az elvet tartják: A cserkész ahol tud, segít! Szeretném én ezt az irányadást átvinni az összes magyarra. Hogy a magyar ahol tud, segít! Szánjátok meg öregeiteket, szeressétek a gyermekeiteket és cselekedjetez mindannyian a magyarság közösségének előmenetelére. A Szentlélek Isten újítsa meg nálatok a föld színét, és legyetek buzgók, elevenek, tevékenyek földi és örök boldogulástokra. Ámen.

Úrnapja

1947. május 11-én, a hercegprímás Budafokon, a régi pezsgőgyárban, az eucharisztikus ünnepség után elmondott beszédéből
(Mind. Doc. II. 292-294. o.)

1973. március 18., Innsbruck; **1973. március 25.**, Bécs, Pázmáneum
(Vas. Lev. V. 101-108. o.)

1973. május 20., Bécs, Pázmáneum
(Vas. Lev. V. 118-120. o.)

1973. június 21., Bécs, Pázmáneum, Úrnapj szentbeszéd
(Mind. Serm. II. 219-220. o.)

1973. augusztus 5.; 1973. augusztus 12., Bécs, Pázmáneum
(Vas. Lev. IX. 200-207. o.)

Az Oltáriszentség és a vasárnapi szentmiseáldozat

Hogy nem vagyunk materialisták, hanem a szellemvilág hívői, abban legelső tényező az Oltáriszentség, maga Krisztus, a jelenlevő Jézus, az áldozat Jézus, a lelki eledel Jézus. Krisztus az Oltáriszentségben minden kegyelem forrása, minden anyag fölél emelő életszentség példaképe, szőlőtő, sok gyümölcs, élővíz forrása. Szőlővesszők vagyunk, az ő nedvkeringéséből élünk. Ő gyengíti a rosszat és erősíti a jót. Az

Oltáriszentség végtelen tengerénél ráeszmélünk, hogy az erény létező valami, embereket, családokat és népeket mozgat.

Az Oltáriszentségben testével, vérével, lelkével, istenségével, emberségével jelenlevő Úr Jézust ünnepeljük ma. Az Oltáriszentségnek neve az is, hogy Oltáriszentség. Az Oltáriszentség neve hálaadás is, mert az Úr Jézus hálaadásnak szánta az Oltáriszentség alapítását. Hálaadásnak és emléknek is gondolta. Mi emberek egy-egy képet adunk magunkról. Az Úr Jézus nem képet adott - önmagát adta minékünk. Az Oltáriszentség mind a hét szentségnek az alapítóját és szerzőjét foglalja magában, úgyhogy nem egy szentség van itt, hanem a másik hat szentségnek a koszorúja övezi az alapítót, az Úr Jézust.

Az Oltáriszentség áldozat. Az Ószövetség állatokat áldozott, visszaélésekkel is. Ismerjük Héli papnak a fiait, akik szintén papok voltak, hogy milyen visszaélést követtek el a maguk asztala, az Úr asztalának a kárára. Az Úr Jézus önmagát áldozta fel. Ezért olyan fontos a vasárnapi szentmise, a vasárnap kötelezettsége: az áldozaton veszünk részt. Egyesülés is az Oltáriszentség a szentáldozásban. Megrendítő gondolat, hogy én egyesülhetek az Úr Jézussal és ez a kettő egységben van. Persze van ehhez kötelezettség is. Azután a neve az Oltáriszentségnek: úti eledel, viaticum, útravaló a földi élet végén.

Az Úrnap körmenet jelentősége

A mai napon az Egyház - ahol teheti - viszi ki az utcákra az Oltáriszentséget. Tüntet az Oltáriszentséggel az Egyház. Büszke az Oltáriszentségre és a hívő lelkek ujjongása között meghordozza az ő földi és örök életének a központját, az Oltáriszentségben jelenlevő édes Jézust.

Kedves Hívek, felkiáltás a katolikus Egyházban a Szűzanyához: "Monstra Te esse Matrem!" "Mutasd meg, hogy édesanyánk vagy!" Ennek – nem használják - de van egy ikermondata. Azt a Szűzanya mondja most nekünk, magyaroknak: "És ti mutassátok meg, hogy az én gyermekeim vagytok!"

Jó, hogyha részt veszünk a szentségi körmeneten, hogy Krisztusnak nagy legyen a tábora, mi pedig egész adósságunkat ebben a diadalmenetben való részvétellel próbáljuk leróni.

Akaratom, hogy a magyar engesztelésnek szentély épüljön!

Tegyétek ezt és hűséges, igaz fiai vagytok a Nagyasszonynak, lesztek igazi katolikusok és igaz magyarok!

A magyar nép az Oltáriszentség népe. Verejtékes munkájával nemcsak megtermesztí, s az oltárra küldi a kenyeret és a bort, hanem el is jön az oltárhoz, hogy kenyérben és borban magához vegye az Isten szent Testét és Véréét. Az Oltáriszentség és a szenvedő magyar nép egymásnak valók. Senkinek úgy nem kell ma, mint a magyarnak.

Mi az Oltáriszentség népe vagyunk, mi Jézushoz tartozunk és életünk minden pillanatában ezt kell valóra váltanunk.

Ez a föltámadott Krisztus lobogójának a fölirata és ettől soha el ne térjünk!

Egyetlen eligazítónk maga az Isten

Kedves Híveim!

A csodálatos kenyérszaporítás után a tömegben részesek meg voltak hatva és nagyon tetszett nekik az Isten, hogy az éhezőket jól tartotta. Annyira hatott ez rájuk, hogy odamentek Jézushoz, a Csodatevőhöz és ők is kérdezték, hogy ők is hogyan tetszhetnének az Istennek. Az Úr Jézus felelt erre, mint ahogy hallottuk.

Jó volna, ha a mai világ is feltenné ezt a kérdést: hogyan tetszhetnék én az Istennek? Sajnos, ez a kérdés ritkán hangzik el nyilvánosan is és a lélek rejtekében is. Pedig nagyon fontos kérdés, ahogy a tömegből is, az 5000 emberből elemi erővel tört föl ez a kérdés. Hát ezt föltehetné magának a balsorsban vergődő magyar nép, föltehetné itt a nyugati emigráns, föltehetné a szülő, föltehetné a gyermek. Tegyük is föl ma este, lefekvés előtt egy lelkiismeret-vizsgálati kérdésnek: vajon tetszek-e én az Istennek, és hogyan volna elérhető az az út, amelyen én tetszhetnék az Istennek?

Annyira fontos kérdés, hogy az ott lebeg majd a mi külön egyéni ítéletünk fölött is, mennyire tetszettem én az Úristennek? A világ keresve a vallás útját, gyakran tévedésekbe esik. Például az ifjúság, amely elferdülésének számtalan oka van, most ráfeledkezik nem jó hatásra, hogy ki az a Jézus. Nem kevesen az ifjúságból Jézust csak forradalmárnak látják. Annyira tele van forradalommal ma a világ, hogy már Jézust sem tudják elképzelni forradalom nélkül. A világ a maga bűneiből kiöltözteti még Jézust is és egy hamis képet szerez magának ezzel. Közben elfelejtik azt, hogy jobbról-balról mindenkit megkérdezzünk ebben a tekintetben az ifjúság oldalán, csak éppen a hivatott válaszadót nem kérdezik meg, hogy mit tart Jézus maga felől.

Pázmány primás azt mondta - egy ugyancsak válságos időben-, fölöttünk a török, nemzeti megoszlás volt: ha én a vallásban el akarok igazodni, nem megyek a piacra képzetlen emberekhez eligazítást keresni, hanem megyek ahhoz, akit a Mennyei Atya küldött és megyek ahhoz az intézményhez, amelyet az Atya küldötte alapított és rendelt el a világ végezetéig. Mit mondott Jézus magáról és mit mondott ennek az intézménynek az első földi feje, Szent Péter apostol? "Te vagy Krisztus az élő Istennek fia. Mi megismertünk Téged és követünk Téged, Te vagy az Út, Igazság, Élet. Te vagy a világ világossága!" Kapunk választ különböző helyekről a történelemben is. Egy negyedszázaddal ezelőtt ott voltam a Westminster altemplomában az angol katolicizmus két nagy alakjának - az egyik szentté is avatott - Morus Szent Tamás, a kancellár és Fischer püspök, aki vele együtt vértanú lett.

Mi jellemzi, hogy a XIX század elején, mikor az elnyomásokból a katolicizmus kezdett fejet emelni, mi a különbség a tegnapi helyzet és az új nagy helyzet között? Az volt a válasz, hogy a katolikus hívó Angliában olyan, akit az különböztet meg

minden más vallástól, hogy nem bontja föl a házasságot. És egy másik vonás az, hogy van neki legmagasabb földi vallási kormányzója, bírója, Krisztusnak földi helytartója. Ez jellemzi.

Az Oltáriszentség a hit fényében

A hitnek a világa más, mint a természet világa. A hit tárgyai, főként a legméltóságosabb Oltáriszentség körül a látás, az ízeletés, a tapintás megcsalatozik. Egyedül a hallomásból van a hit. Ilyen különbséget tesz az Isten az érzékszervek között a hitnek a világában.

Nagyon jó az, hogyha mi a természet világában látunk, ízeletünk és tapasztalunk. Jó az. Sok minden rossztól megóvnók akkor magunkat. Például ha ez a világ tapintaná azt, hogy mi van Szibériában, mi az embereknek a sorsa ott? Jövendőletnek az emberek, hogy ez tovább folytatódik. Mennyire Szibéria lesz az egész világ. Jó volna erre gondolni! Aztán bizonyos tettekre vonatkozólag ha az ízelető szerveinket igénybe vennők. Jó volna megtapintani vastag dolgokat itt a világban és észbe kapni tőle. Jó volna.

De a hit világa az más, a hit világa Szent Pál apostol szerint hallomásból vagyton. Milyen hallomásból? A kinyilatkoztatás hallomásából, a küldött Jézusnak a hirdetéséből és az általa létesített Egyháznak a hirdetéséből. Ez a hit világa. A két világot nem lehet összezavarni.

Nekünk tudnunk kell azt, hogy az Úr Jézus, aki hirdette nekünk, meg is halt értünk. Mindegyikünkért külön-külön és együtt. Mikor előestéjén volt ennek az eseménynek, akkor az Utolsó vacsorán rendelte ennek a megváltott emberi életnek a fenntartására a lelki táplálékot és italt. Mert a természetfeletti életnek is van eledele és itala: "Ez az én testem, ez az én vérem, amely kiontatik értetek és sokaknak a bűnök bocsánatára!" Ez az, amit veszünk az Úr Jézus végtelen szeretetéből.

Aki engem csak egy körömhégy nyire is szeret itt a világon, azzal szemben én már erkölcsi kötelességgel vagyok. Ha pedig egy végtelen értéket az Isten ad énértém, a silány bűnösért, akkor micsoda lekötöttségem van nekem Ővele szemben! És mi tartjuk magunkat ehhez, a végtelen szeretetnek mi hiszünk és arra hallgatunk. Nem a názáreti zúgolódó csoportra, nem is a XX. századnak a locsogóira, és fecsegőire, akik teológus létükre akárhányszor megkérdőjeleznek hitigazságokat.

Mögöttünk van Magyarország, ahol 30 nemzedék pihen a temetőkbén. Azok így hitték az Oltáriszentség tanát. Nem názáreti módra és nem XX. századi módra. Azoknak fönntartotta az életét az Oltáriszentség hite és utolsó óráikban megnyugodva költöztek át az örökkévalóságba. Ők a mi tanítóink, áldott legyen az ő emléük!

Ez a mai evangéliumnak az értelme, vegyük mi is eligazításnak: „Az én testem valóban étel, az én vérem valóban ital, én vagyok nektek az Út, az Igazság és az Élet!” Ámen.

Szőlőtő és szőlővessző kapcsolata az Eucharishtiában Magyar földön

Én vagyok a szőlőtő, ti vagytok a szőlővesszők... A szebbnél szebb példabeszédekből kiemelkedik a szőlőtő és a szőlővessző példabeszéde. Szép a jó Pásztor és a juhoknak a kapcsolata, de azért a pásztor és a juh mégis két külön létező.

Mert a szőlőtőn fakad - az Oltáriszentség alapeleme, a kenyér mellett -, a bor, amiből lesz Krisztus vére. És a hívő szőlőművesek ezt a maguk büszkeségének tartják, hogy ők adják a szentáldozathoz kezüknek munkájával, szorgalmával az áldozat alapanyagát, a bort, Krisztus vérehez. Nincs foglalkozás, amit az Úr így kitüntetett volna, mint a szőlőművesekét és persze a föld népét, a kenyértermelőket.

Ősszel, amikor a természet téli álomra tér, akkor az együtt lévő szőlőtőt és rajta a több szőlővesszőt gondozásba veszi a szőlőműves. Hogy a gyökerek el ne fagyjanak, ősszel betakarja a szőlőtőt felkapált földdel. A szőlővesszők maradnak takaratlanul. A szőlőtőn keresztül van meg a védelme a szőlővesszőnek. Tavasszal aztán nyitják a szőlőt. Jön a szőlőműves a metszőollóval. És akkor történik a szőlőmetszés. A satnya szőlővesszőket levágja a szőlőműves. Ettől kezdve már nem hívják ezt szőlővesszőnek, ekkor már venyige a neve. A venyige száraz, haszontalan, gypűt csinálnak belőle, vagy pedig a kemencébe vetik, elégetik haszontalan volta miatt. Pedig de nagy érték volt, amíg rajta volt a szőlőtőn! Aztán permetezik a szőlőt. Sok a kártékony elem - hogy azoktól megvédjék. Aztán úgy nyaranta megjelenik a szőlővesszőkön egy-egy szőlőfürt. Amelyiken nincs szőlőfürt, az haszontalan és a szőlőműves már elhatározza: na, te se fogsz több esztendőt itt érni a szőlőtőn! És azután permetezik, óvják. Kánikulában és még inkább a vénasszonyok nyarában megnőnek a darazsak és eszik, rágják, pusztítják a szőlőfürtöt. És aztán eljön a szüret, a munkának az öröme, amikor sajtolják ki a szőlőszemekből a bort, a családnak éltető erejét. A bor magában nem alkoholizmus, a bor rendkívül nagy érték a természet rendjében, de persze mértékkel, mert minden túlzás, minden mértéken túl lépés ártalmas és romboló. Amikor nagy hőség van és a szőlőben gyomláznak és kapálnak, akkor a hőségben nem okos dolog vízzel töltekezni, tönkreteszik a szervezetet vele. A tiszta bor - nem csapszékben mért dolog, hanem itt, a szőlőművesek kezében a tiszta bor - mindenesetre a testnek a funkcióit, az egészséget fenntartja és a nyarat nem teszi ártalmassá a szervezetre. Ilyen a szőlőnek a gondozása. A szőlőtő és a szőlővessző együtt vannak.

Az Úr Jézus azt mondja: "Maradjatok énbennem, mint ahogy a szőlővessző rajtamarad a szőlőtőn, nálam nélkül semmit sem tehettek." Hogyan van az együttes élete a szőlőtőnek és a szőlővesszőnek? Egyszerű dolog: hittel, reménnyel, szeretettel, azután az erényeknek a szőlőfürtjével, hitvallással, tíz és öt parancsolattal és a hét szentséggel; különösen, mint megkeresztelkedtek, immár bűnbánattal és a szőlőtő terméséből átváltozással érkezett Krisztus vérevel. Nagyon fontos ez az egység. Ha 1944-ben, 45-ben nem lett volna egység mibennünk a szőlőtővel, akkor - közel 1 000 000 nőt részeg mongolok, kirgizek letépertek itt, tisztességes

édesanyákat, érintetlen leányokat - örjögés és öngyilkosság lett volna magyar földön. De együtt volt, Istennek hála, a szőlőtő és a szőlővessző. És ez a világ földi életében a legnagyobb érték: együtt a szőlőtő és a szőlővessző. Vigyázzunk a darazsakra, amelyek eszik, rágják, pusztítják, előre megszedik a szőlőszemeket. A világ szelleme folyton küzd ez ellen az egység ellen és mi akarjuk azt, hogy a tört remények után is maradjon nekünk jövő reményünk és teljesítsük azt, amit az Üdvözítő meghagy nekünk: "Maradjatok bennem és én tibennetek maradok."

A katolikus templom szíve: az Oltáriszentségben jelenlevő Úr Jézus

A katolikus templomnak a jellege az, hogy ott van Jézus elrejtve örök szeretettel az Oltáriszentségben. Valahányszor elmegyünk a templom előtt, egy tekintettel lépünk be a templomba, köszöntük Jézust, aki gondolt velünk hontalanokra, elhagyatottakra és aki itt van és velünk együtt hontalankodik. Most a világ kihülőben, a szentségimádás ritkulóban van. Mi pedig tartjuk a szeretetet Jézus Krisztushoz és legyünk Szent János hűségével hozzá, hajtsuk fájó fejünket az ő keblére, fájó szív az, ha fájó kell és így legyen bennünk eleven hitélet, eleven szeretet és összetartás az egész vonalon.

A családi és a templomi szentély: az üdvösség kapui

Prohászka püspök egyszer megható elmélkedést végzett a madárfészekről. Föltette a kérdést, milyen mélység egy madárfészek? Ismeretes az, hogy a sasok milyen odaadással védik az ő madárfészkeiket. Kicsinyeik benn vannak a fészekben. A sasmadár ráül a nagy fészek szélére és ha támadó jön, ott vérzik el a madárfészek mellett. Mit nem kell tenni a családi fészekért, a családi szentélyért. A mi történelmünkben Zrínyi Ilona Munkács várát özvegységében két kis árvájának a jogáért éveken keresztül védelmezte, mint várparancsnok. A családi szentély után kell lenni Isten szentélyének. Ez a templom. Isten háza és a mennyország kapuja. Ez az ideiglenes hely, ez a kis kápolna is az, ami a hatalmas nagy székesegyházak. A román, gótikus- és barokk hatalmas istenházak. A templom szentségének, nagyságának megérezése kell, hogy meglegyen bennünk. A templom az Isten háza. Az Isten közelsége még a természetben is nagy dolog. Mikor Mózes közeledett a hegyre Isten jelenlétéhez, az Isten azt mondja: "Vesd le saruidat." Nem lehet ide hétköznapiasan jönni. Az Ószövetség templomában is az Isten jelenlétéről beszél sok minden. A templomban is meg kell gondolni: mi illik oda és mi nem. Az Úr Jézus fölháborodott azon, ami ott volt. Az Ószövetség állat-áldozatokkal közeledett Istenhez, hogy fölálldozzák azokat; szép dolog volt és törvényen alapult. De hogy ezek az áldozati állatok az áldozat előtt ott piszkítottak a templomban, azután az

árusok pedig forgatták gyönyörrel a kezüket a pénz-tömkelegekben, ez Jézusnak a lelkével ellenkezett. Azért kikergette az árukat, az árusokat, a pénzváltókat. "Ne tegyétek Atyám házáat latrok barlangjává!" Hogyha így gondolkozott az Úr az Ószövetség templomáról, mennyire így gondolkozott az Újszövetség templomairól, ahol nem jelképek vannak, hanem az Oltáriszentségben az Úr Jézus valósággal és lényegesen jelen van és az ő jelenléte adja meg a templomnak a méltóságát, tanító mivoltát és bennünk fölemelő ténykedését.

Szűz Mária ünnepeire

Újév; Mária, Isten Anyja

1948. január 1-jén a Boldogasszony Évében a bíboros hercegprímás újévi körlevele (Mind. Doc. III. 204-207. o.; Mind. Serm. II. 112-175. o.)

Szentbeszéd a budapesti amerikai követségen, év megjelölése nélkül (Mind. Serm. II. 183-184. o.)

Boldogasszony-újévi köszöntő

Sorsdöntő, mérlegre állító, nehéz időben immár harmadik újévet köszöntöm rátok, ezúttal a Boldogasszony újévet.

Fülünkben cseng az esztergomi Bazilika augusztus 15-i ünnepi nagyharangja. A Boldogasszony évére és életútjára hívta az árva, szenvedő, egész magyar népet.

Nehéz idők szinte egyetlen öröme, szépsége, de drága vagy nekünk! Oly jól esik a múltból visszazsongó emlékekbe belefürösztetni a lelket! Hitünk és erőnk bizonyossága, de további forrása is ez. Ha ez a fény nem volna és hiányoznék a kereszt alatt, csak akkor volnánk igazán szegények, megsiratni valóan nyomorultak.

De kérdezhetjük: átjön-e ez a fény az újévbe, amelynek az elmúlt év csak ünnepi harangszója és vecsernyés, Magnificatos előestéje volt? Átvonul-e az eljövendő magyar történelemben úgy, ahogy 910 évvel ezelőtt Szent István királyunk augusztus 15-i végrendeleti felajánlása hatalmas, történelemalakító Mária-tiszteletté vált? Meghozza-e a várt lelki megújítást, a lelkek gyökeréig lehatoló bűnbánatot, a kegyelem világát, a lelkek belső békéjét és Krisztusban újjászületését, amelytől egyedül várhatjuk a Nagyasszony lehajlását sebhedt nemzetünk, tépett, éktelen országunk fölé? Jaj nekünk, ha mindez görögtűz és magyar szalmaláng csupán; ha az idő múlása, a nehéz hétköznapi gyötrelme, küzdelme, a vészes szárnyakkal ránk települni siető közöny, kishitűség, valamint a fásultság hamuja, pernyéje a szívek fellobbanó tüzeit, paraszát elfojtaná és a Nagyasszony fölséges, egyedül biztató alakja - a mi hibánkból, lanyhaságunkból és langyosságunkból – ködbe vész.

Mária-tisztelet Szent István országában

Észbontóan fájó gondolat volna, ha az ősi Mária-s magyar földről a hit, remény, szeretet megfoghatóságával az Isten Anyját száműznők vagy száműzni engednők és

Szent István történelmi érvényű szerződését botorul felbontanók, megsemmisítenők. Ennek a kapcsolatnak a megbontása népi öngyilkosság volna. Ez lenne a végső haláltánc és nemzethalál, az örvény, amiből nem volna menekvés, kiemelkedés.

A költő szerint: Előttünk egy nemzet sorsa áll. A testi, lelki nyomor az ereszig ér. Felelőssé is tesztek minden magyart és elsősorban a katolikusokat a nemzet jövőjének eme biztos horgonyáért, a hozzá való görcsös ragaszkodásért.

Nagyasszonyunk kezébe helyeztük földi és örök sorsunkat, egyéni, családi, nemzeti létünket; az újévben, a tulajdonképpeni Boldogasszony évében folytassuk ugyanazt plébániáról-plébániára, egyházközségről egyházközsége, családról-családra, szent, nemes versengéssel, mint ahogy a család jó gyermekei versenyeznek édesanyjuk kedvének keresésében.

A Nagyasszony számára védjük Istentől drága kincsként és felelősség mellett ránk bízott ifjúságunkat, jobban, mint a szemünk világát, hogy az testben és lélekben tisztán az Anyaszentegyház ölen katolikus és magyar maradjon és így legyen méltó hordozója a Boldogasszony örökségének.

Bűnbánat és erős fogadás az új év küszöbén

Világok pusztulásában nagy feladat hárul a hívő emberre: mentsd meg egyetlen, halhatatlan lelkedet! Ezt még inkább aláhúzza az évforduló. Temetjük az ó-évet, átengedjük a múltnak, a történelemnek. Az Újév homlokára feltűzzük, mint egyedül méltó kezdetet, Jézus nevét, ami a mai naphoz fűződik, ha külön ünnepen ünnepeljük is.

A gazdasági életben ilyenkor elkészítik az évváró mérleget, hogy annak kedvező zárótételével nyissák meg az új gazdasági évet.

A lelki élet nem nélkülözheti a zárszámadást.

A nagy veszprémi püspök, Bíró Márton 800 évvel ezelőtt, a magyarországi szomorú török idők után, újszerű és mégis evangéliumi gondolatot vezetett be a magyar nép lelki életébe. Év végén három utolsó este, a napi munka után Budától a Drávaig harangszóra összesereglett a hívő nép a templomban lelkiismeret-vizsgálatra. Az első estén ki-ki felelt önmagában: mit vétettem az elmúlt évben gondolattal? A második estén: szóval? A harmadik estén: cselekedettel?

Gondolat, szó és cselekedet hatalmas világ, belőle alakul ki a lélek zárszámadásának három, földi és örök életre szóló tétele úgy, ahogy a halál után a külön ítélet is ezek szerint megy végbe.

Az Isten törvényével hármas összeütközésünk kiváltja - Isten kegyelmével- a fájdalmat, a bánatot.

Nagyboldogasszony

1947. március 25., Győr

(Mind. Doc. II. 171-175. o.; Mind. Serm. II. 139-143. o.;
Egyházam és Hazám II. 30-33. o.)

1947. október 13., Budapesten a gellérthegyi sziklatemplomban, a fatimai jelenések harmincadik évfordulóján, amelyen a felmérések szerint 110 ezer ember vett részt

(Mind. Doc. II. 283-285. o.; Egyházam és Hazám II. 148-149. o.)

1948. június 6-án, a máriagyüdi kegyhely 800 éves jubileumi főünnepségén Mindszenty bíboros 150 ezer főnyi zarándok jelenlétében ünnepélyes szentmisét pontifikált

(Mind. Doc. III. 215-217. o.)

1948. szeptember 8-án, a szombathelyi egyházmegye Mária-napján Szombathely főterén 120 ezernél többen vettek részt a Mária-kongresszuson, akikhez a hercegprímás szózatot intézett

(Mind. Doc. III. 80-86. o.)

A Mária-tisztelet alapja

Ma magunkat kérdezzük: Quo vadis? Hová még? A válasz az: a kinyilatkoztatás és az ezeréves történelem útján Mária útmutatásával Jézushoz, aki az Út, az Igazság és Élet (Jn 14,6).

Ha valaki csak kissé is aggodalomban volna a Mária-tisztelet felől, megnyugtatom: csak azt tesszük a Mária-tisztelettel, amit Jézus Krisztus tett és tanúsított Máriával szemben. Jézus szeretve tisztelte Máriát; engedelmeskedett neki és bekapcsolta üdvösségünk legfölségesebb mozzanataiba és titkaiba.

Mária: égi édesanyánk

A Teremtő a gyermeki szívbe kitörölhetetlen, mély szeretetet oltott az édesanya iránt. Ennek a természeti törvénynek van mása a természetfölötti világban a Szűz Anya, az Isten Anya és a mi anyánk iránt. Elindult ez a kapocs a keresztségben és nő a kegyelmekkel. Boldogok, akiknek szeretete anyjuk iránt nem fogyatkozik, hanem szüntelenül nő. Boldogok, akiknek menyeei honvágyában elem az édesanya felé repesés is.

Magyarország felajánlása Szűz Máriának

Csodálatos fonala a magyar történelemnek a Mária-tisztelet. Ahogy a Duna kiemelkedik vízhalozatunkból, úgy emelkedik ki szélességével és mélységével a Mária-tisztelet a történelmünket átjáró sok egyéb szellemi, lelki folyamból. Sokat mond az, hogy Szent István 1038-ban, Róbert Károly 1317-ben, I. Lipót az ország visszaszerzése után, és utoljára I. Ferenc József a millenium évében ajánlotta Magyarországot az Isten Anyjának, a Magyarok Nagyasszonyának.

De a 2-3 százados közök sem némák: évről-évre, Mária-ünnepről Mária-ünnepre a kegyhelyek zarándokai szövik állandóan szorosabbra a kapcsolatot Mária és nemzetünk között.

A Nagyasszony közbenjárása a nemzet életében

No de, hol van az oltalom, amikor Trianontól hét darabban Mária országa a jajok világa lett? Magyar Véreim! Ne hiányoljuk az anyai segítséget a gyermeki hálátlanságok földjén. Ez a nép hét nagy történelmi hűtlenséget követett el Nagyasszonyával, édesanyjával szemben.

1. Az első felajánlás után nyolc évre a nemzet pogányai kegyetlenül meggyilkolták Szent Gellért püspököt, aki pedig népünket a Mária-tiszteletre vezette.
2. Mátyás király korában és azt követőleg úrrá lett itt a pogány erkölcstelenség, ami egyértelmű a Szeplőtelen számkivetésével.
3. A török jöttekor szinte meghalt az az Egyház, amelyben Mária otthon van.
4. Ez a nemzet századokon keresztül önmagát marcangolta, felejtve a közös édesanyát és testvériséget.
5. Megtanulta az egekét hasogató förtelmes káromkodásokat idegen, hordalék népektől.
6. 1895-ben irtózatoss vágást mért a nemzet életfájának a gyökerére, a házasság szentségére, a családra. Ebben az időben fellendült a válás és a leánykereskedelem, a nemzetgyilkos egyke.
7. Szent Fia imádása helyett sokszor esett bálványimádásba a gyanútlanság és a hiszékenység nemzete.

Nem kellene csodálkozni azon, ha úgy elpusztulunk, hogy bezárul a sír felettünk, mikor hét ilyen sírásót állítottunk életünkbe. A mohácsi csatatéren 400 sírásó dolgozott, de ez a hét seb többet vitt el tőlünk. És mégis élünk, mert bár mi megfogyatkoztunk a gyermeki kegyeletben, ő nem szűnt meg édesanyánk lenni. Hét sebbel élünk, de mégis élünk: ez az ő csodája. Nélküle a magyar történelmet, életben maradásunkat megmagyarázni nem lehet. A Nagyasszony védi országát és ez a titka Magyarország csodás fennállásának. Azt sem merném mondani, hogy más népek életét csak emberek intézik; de a mi történelmünket ismerem annyira és a

viszontagságokat is fel tudom mérni annyira, hogy megállapíthassam, a Nagyasszony tartott életben minket.

Lelki örökségünk az ifjúság nevelésében

Most, amikor világszerte ki van bontva a sátántipró asszony hófehér lobogója, nekünk, magyaroknak, Mária népének egy szálig ott van a helyünk a sátántipró asszony oldalán, a táborában. Állnak a mi jeleink minden egyes falunak a határában. Az ősi templom, az ősi katolikus iskola, az őseinktől megszentelt ház és a faluvégi temető. Ha ez a négy intézmény el is némul a tanításban, szüntelenül hirdetni fogja nektek az ezeréves katolikus igazságot, hogy mi nem élhetünk templomaink, iskoláink, családi házaink, megszentelt temetőink és halottaink nélkül.

Éppen ezért azt a szent kötelességet érezzük, hogy biztosítsuk a már élőknek és az ezután érkezőknek lelkiükben mindazt, amit mi kaptunk egykoron: Istent, a szépet, a jót és igazat, önnön lelkét, a hívő édesanyát, édesapát, az égi édesanyát, az Evangéliummal és két kőtáblával tanító Egyházat és embertestvért a hitoktatáson keresztül. Akik mindezt nem akarják, azok nem szabadsággal, de ártó szándékkal kúsznak a bölcsők és az iskolapadok felé. Az iskolába lépő gyermek, sőt már a megfogamzás pillanatában a magzat éppoly emberi személy, személyi és emberi elidegeníthetetlen jogokkal, mint aminők mi vagyunk. Ezeknek a jogoknak elseje a jog Istenhez, az örök szépség, jóság, igazság kútforrásához és a kinyilatkoztatott erkölcsi törvény megismeréséhez. Az Egyház a keresztség jogán a gyermek oldalán állva nem szűnik meg hirdetni soha: senkinek nincs joga a gyermeket megfosztani annak lehetőségétől, hogy az iskolában az Istent megismerje, megszeresse, neki szolgáljon és üdvözüljön, hogy a vallással és erkölccsel felvértezve lépjen ki az életbe, különösen akkor, midőn "Nagy a csúfság ideleenn". (Ady Endre: Virágos karácsonyi ének)

A szülőknek és az Egyháznak a joga Isten akaratából tökéletesen összeforrt. Aki az Egyház jogához nyúl a nevelés terén, az csorbítja a szülőnek a jogát. Aki hozzányúl a szülők nevelési jogához, az megsebzti az Egyház édesapai és anyai szívét egyszerre.

Az erkölcsi rend az igazságon és jagon épül fel

A természeti erők családi és nemzeti köteléket, gyengédséget, szeretetet nem ismernek. A család, a társadalmi rend és boldogság csak igazságon, jagon épül fel. Ahol ezek hiányoznak, hogy lehet ott felépítmény alap nélkül? A kiindulás az a nagy tévedés, mintha az emberi kis világ érzékszervei el tudnák dönteni, hogy a nagy mindenségben mi van és mi nincs, amikor még az érzékek nagyítója alá is a mindenségnek csak paránya, vékony hasadáka esik. Hogy az érzékszervek által meghatárolt körrel nem érjük be, mutatja éppen az az irány, amely csak az

érzékeknek akar hinni és mégis erőt, atomot és természeti törvényt emleget a maga következetlenségében.

A Hazának és Isten országának egyaránt polgárai vagyunk

A katolikus Egyház nem akarja a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen. Mi Szent István országának polgárává születtünk és a Boldogasszony tanítása szellemét valljuk és nem fogadunk be megszentelt hagyományok helyébe árvízi öntvényeket, omladékokat és hulladékokat.

Katolikusok, el ne felejtétek elmondani a déli Úrangyalát. A déli Úrangyala a magyar dicsőségnek emléke. Magyarok, ha abbahagytátok a déli Úrangyalát, hozzátok vissza az életetekbe! Mikor gyalázatban állunk, jó nekünk a magyar dicsőség emlékezetére ráemelni tekintetünket. De ugyanezt mondom a reggeli és az esti Úrangyalára is.

Nemcsak Szent István országának polgárai lettünk, hanem a keresztség révén bele- és újjászülettünk a katolikus Egyházba. Mi úgy látjuk, hogy életünkben a katolikusság és a magyarság a legrégebb és legmeghatározóbb mozzanat. Hogy milyen társadalmi osztályba tartozunk, vagy milyen kaszinónak vagy tömörülésnek vagyunk tagjai, higgyétek el, nem annyira fontos, mint az, hogy katolikusok és magyarok vagyunk.

Csak Istentől kérjük és várjuk Hazánk feltámasztását, és Vele együttműködve tegyünk meg mindent annak érdekében. Imádjuk Istent, tiszteljük Égi Édesanyánkat, mert csak így lehetünk Istenben boldogok itt a Földön s mindörökké.

Gyertyaszentelő Boldogasszony

1974. február 2., Bécs, Pázmáneum
(Vas. Lev. XI. 260-262. o.)

Az ünnep szentírási alapja

Kedves Híveim!

Ma, a helyüket nem találó embereknek, a turistáknak a világából visszanezünk 2000 évvel előbbre, amikor a Szent Család indul Jeruzsálembe, áldozatra, tisztulásra és bemutatásra. Mert az ószövetségi törvény azt rendelte, hogy a születés után édesanya fiával menjen az egyetlen templomba, a jeruzsálemibe és ott vesse alá magát a szüléssel járó elengedhetetlen tisztulásra és így hozzon áldozatot a gyermekért, akivel kitüntette Isten a szülésen keresztül.

A Boldogságos Szűz nem mondotta most azt, hogy a Messiás itt van, hát nem kell most már folytatni a tisztulás áldozatát. Még kevésbé mondta azt, hogy a Messiásnak

és édesanyjának nem kötelező ez. Mi ismerjük az angyali üdvözlétekből, hogy azt mondotta a Boldogságos Szűz: Íme az Úrnak szolgáló leánya! Ő látta 33 nemzedéken keresztül maga előtt menni az ő édesanyját, nagyanyját, ősanyáit 33 nemzedékben. Hogy tudta volna ő azt megtenni, hogy elhagyja az ő lábuk nyomát, ami a templomba vezetett Istenhez.

A gyertyaszentelés értelme

Mi gyertyát szentelünk. Ez a gyertyaszentelő voltaképpen szűzszentelő, a Boldogságos Szűzanyának a szentelője és őt követjük mi a mai napon. Látta ő ezt a sort és a tisztelet az ősekkel szemben vezette őt szintén. Annál inkább ment ő a templomba - bár az Újszövetség megkezdődött tényleg -, mert ott várt két öreg: az agg Simeon és az agg Anna asszony. Ezek várták, hogy ígéret szerint még életükben találkoznak a megígért Megváltóval. Hogy tudta volna a Szűzanya ezektől ezt az örömet elvonni? Ő, aki alázatos szolgálóleány és aki nagy szeretettel volt Isten iránt, az ő rendelkezésével szemben, de az emberi nemnek, az elesett emberi nemnek a fölemelése iránt is. Tiszteletben tartotta az aggok várakozását.

Ismerjük a múltból, hogy az Egyház papjai is, főpapjai is, mikor elérkezett a földi napok vége, elmentek szülőföldjükre, előkészületi helyeikre, működési helyeikre. Mikor az esztergomi érsek a török időkben 1543-tól kezdve Nagyszombatban és Pozsonyban éltek, akkor életük naplementén lementek a tháli kegyhelyre és ott búcsúztak az élettől. A mostani borús időkben a boldogult kalocsai érsek végigjárta mindazokat a helyeket, ahol működött életében. Ez mind az agg Simeonnak és Anna prófétaasszony példájának a követése. Majd mi is odaérünk, hogy búcsúzzunk a földtől. Gondoljunk az agg Simeonra és Anna asszonyra, hogy azok legyenek mintáink a búcsúzásban.

A gyertyaszentelés tanítása

Mi ma gyertyát szentelünk. Ez a gyertya jelképe a bemutatott Jézusnak, aki a mi hitünk világossága. És ahogy fogjuk a gyertyát, úgy fogjuk a mi Urunk Jézus Krisztust és Őt akarjuk követni. Szenteljük a gyertyát azért is, hogy amikor a naplemente elkövetkezett a földön és hozzák az Egyház szentségét is - adja Isten, hogy hozzassák -, akkor a Krisztust, a hit világát jelképező gyertyát a kezünkben tartva léphessünk át az örökkévalóságba. De nekünk, a még itt élőknek is kell a gyertya tanítása. Ez a megszentelt gyertya tanítónk nekünk. Itt a közelben van Klosterneuburg, Szent Ágoston rendjének a kolostora, benne különösen Pius Parsch ennek a századnak az első felében gyönyörű szépen bányászta ki a liturgiának a mélységeit és ott indult el az a szent szokás, hogy Gyertyaszentelő napján a megszentelt gyertyát meggyújtják az Evangélium felolvasására. A hívek magasra

tartották a gyertyát a nagy templomban. Égő gyertya-erdő volt és ez a szentmise volt a "Lichtmesse" a "fénymise" - a hitünk fénye elárasztja az egész templomot. Ennek tettünk mi is eleget, amikor égő gyertyával hallgattuk az Evangéliumot, az elértkezett Megváltónak a bemutatásáról és édesanyjának áldozatáról és tisztulásáról. Ámen.

Rózsafüzér Királynője

1947. március 25., Győr

(Mind. Serm. II. 139-143. o.; Mind. Doc. II. 171-175. o.;

Egyházam és Hazám II. 30-33. o.)

1947. október 4-én Budapesten, a Szent István bazilika előtti téren 150 ezer fiatalhoz

(Mind. Doc. III. 92-93. o.)

1947. október 8-án, a váci székesegyházban rózsafüzér imádkozás alkalmából

(Mind. Doc. II. 301-308. o.; Mind. Serm. II. 164-171. o.;

Egyházam és Hazám II. 137-142. o.)

1948. május 2-án Mindszenty hercegeprímás Márianosztrán Nógrád és Hont megyék katolikusainak Mária-kongresszusán

(Mind. Doc. III. 211-213. o.)

1948. szeptember 8., Szombathely

(Mind. Doc. II. 80-86. o.)

Imádság és nemzetnevelés

Ha egyének és családok imádkozzák az Olvasót, ahogy Nagy Lajos, Hunyadi, Rákóczi imádkozták: a jerikói útra eljön az irgalmas szamaritánus és az irgalmasság szent anyja, Magyarország Pátrónája. A rózsafüzér magyarrá honosodott imádság. Akik elfelejtették, vezessék vissza életükbe. Van nekünk idehaza okunk, hogy bekapcsolódjunk a rózsafüzér imádságba. Ha édesanyátok nem adta volna még kezetekbe, szerezze meg minden magyar fiú és leány az olvasót és álljon be az imádkozó magyarok sorába.

A nehéz időkkal járó rozsdá, moly és tolvaj sok mindent leaggatott rólunk. És mi a jerikói utcán, amely sebet és kifosztást hozott, kitárjuk szívünket, lelkünket az irgalmas szamaritánusnak és az irgalmasság Szent Anyjának. A világ és fiai, a világ és eszméi kifosztani tudnak, de se olajuk, se irgalmuk, se tudományuk a gyógyításhoz nincsen. Amit kigomboltak belőlünk, azt csak Isten adhatja vissza, jelszavak tömkelege ide nem elég. Az emberi szívekre az Evangélium félretolásával,

elnémításával a gyűlölet zuhatagával ráakódott jégpáncélt a ráfagyasztó tényezők leolvasztani nem tudják. A jégolvasztáshoz felülről napsugár kell azokból az örök igazságokból, amelyek nem mások, mint a Teremtő, Megváltó, Megszentelő Isten, a hallhatatlan lélek, a nagy felelősség minden gondolatért, tettért és mulasztásért. Az édesanyai szeretet a Boldogságos Szűzből, a földi édesanyából, és a kettőt áthidaló, mindkettő lelkiségéből mintázott Anyaszentegyházból. Ahol az édesanya jelentkezik, ott elhúzódik az emberfenevad és jelentkezik a testvér, a szeretet, a jóság. És jelentkezik a család és családiasság. Ez a hét felülről jött fénysugár olvaszt jeget, gyűlöletet és újítja meg a föld színét.

Legyünk mi tiszták gondolatban, mert a Szeplőtelen gyermekeihez ez illik. Legyünk tiszták beszédeinkben, mert a Szeplőtelen gyermekeihez ez illik. Legyünk tiszták cselekedeteinkben, mert csak ez való mihozzánk. És a magyar életben ez a Nagyasszony, ez a Szeplőtelen kíván országának és magának érintetlen lilimos ifjúságot és kíván magának és az ország pótlásának termékeny szőlőtőket a családban. Így vagyunk mi a Szeplőtelen Nagyasszonynak a gyermekei. Így leszünk méltó fiai, leányai, így leszünk a nemzet reménységei. És így leszünk mi is nemzetnevelők a családban, társadalmi osztályban és a nyilvánosság előtt. Tegyétek ezt és hűséges, igaz fiai vagytok a Nagyasszonynak, lesztek igaz katolikusok és igaz magyarok!

Az igazság és a jog diadala Szent István országában

Mi, katolikusok, világrészekben és örökkévalóságban gondolkozunk; mint magyarok, Szent István fejével gondolkozunk. Vegyék tudomásul mindenek, hogy a magyar katolicizmus Szent István gondolatáról nem mondott le és nem fog lemondani! A mi gondolatunk ott jár mindazokon a hantokon, ameddig Szent István áldott jobbja elért. Mi elfordulunk azoktól, akik a magyar hazával szemben bármiféle viszonylatban hűtlenek voltak, de éppen így erkölcsi alapon áll az az álláspontunk, hogy beszéljenek bármilyen nyelven, ha a magyar hazához hűségesek voltak, mi testvéreinknek tartjuk őket, elítélünk és megbélyegzünk mindenkit, aki és ami embertelenség és fosztogatás jegyében ennek ellenében vétkezik. Minket ebben a magyar nép tisztességének és becsületének aggódó fájdalma és rettegése is vezet.

Ideológusoknak az ajka el fog már rojtólódni, amikor mi még mindig kitartunk Szent Márton hitvalló szilárdságával és Szent Quirinius vértanú erejével.

Van a szombathelyei egyházmegyének egy világi katolikus, a haza bölcse. Próbálták vinni összeesküvőnek - nem ment; próbálták befogni az akkori jelenbe - nem ment. Két évtizeden keresztül várt és rendületlenül bízott a törvénynek és a jognak erejében, és Deák Ferenc hosszú várakozása gyümölcsöt termelt. Aki a jog és igazság alapján áll, Istenbe vetett hittel várhatja az igazságnak és a jognak diadalát.

Mi katolikus magyarok voltunk, vagyunk és maradunk! Mária népe és nemzeteként akarunk élni! És tudjuk, hogy amiként Mária gyermeke, azonképp Mária nemzete sem veszt el!

Szentes ünnepeire

Szent Antal az egyháztanító

1946. április 28-án, a váci székesegyházban Pétery József váci megyéspüspök palliumának átadásakor

(Mind. Serm. I. 42-46. o.; Mind. Doc. I. 143-149. o.;
Egyházam és Hazám I. 86-90. o.)

1946. június 13-án, a pesti ferenceseknél Szent Antal egyháztanító ünnepén

(Mind. Serm. I. 87-89. o.; Mind. Doc. I. 208-212. o.;
Egyházam és Hazám I. 156-158. o.)

1946. november 7., Budapestén, a Szent István Társulat közgyűlésének elnöki megnyitójából

(Mind. Serm. I. 127-138. o.; Mind Doc. II. 60-76. o.;
Egyházam és Hazám I. 219-229. o.)

1946. november 30., a debreceni Arany Bika Szálló nagytermében a katolikus egyházközségek hangversenyén

(Mind. Serm. I. 143-144. o.; Mind. Doc. I. 270-272. o.;
Egyházam és Hazám I. 238-239. o.)

1974 május; New York, anyák napi szentbeszéd, St. Patrik székesegyház

(Mind. Serm. II. 235-237. o.)

Az Egyház: testvéreközösség

A templom is, az egyházkormányzat is a hívő lelkekért van. De elengedhetetlen a hívek bekapcsolódása és tevékenysége is. Az Egyház ügye nem egyszerűen a papok dolga, hanem a hívek dolga is. A hívek hitközösséget alkotnak, ugyanazon hitet vallják, ugyanazon szentségekkel élnek, ugyanazon egyházkormányzat irányítása alatt vannak. Egy reményközösséget alkotnak: a földön az Egyház szabadsága és felmagasztalása, odaát a lelkek üdvössége a reményük tárgya. Ezen a vonalon nincs hiábavaló erőfeszítés! Szeretet-közösségben élünk. A testileg-lelkileg letörtebbek felé jöjjenek az irgalmasság testi-lelki cselekedetei. Az éhezők, meztelenek, szomorúak irányába bennünk nem jelentkezhetik Kain rideg testvérietlensége: "Vajon őrzője vagyok-e öcsémnek?" (Móz I. 4,9) Az Egyházhöz tartozásunk felette van bárhova tartozásunknak.

Az Egyház szabadsága, a szentek egyezsége

Ahol nem érvényesül az Egyház szabadsága, ott beáll a libertas perditionis, az elvesztés szabadsága. És az Egyház felmagasztalása? Időről-időre, a történelem megannyi eseményében és igazolásában bekövetkezik, mint ahogy az Egyház keresztje is hol itt, hol ott megjelenik. Az Egyház keresztje földi örökség, az Egyház igazi, tökéletes Húsvétja azonban nem a földön következik el, hanem akkor, amikor a világtörténelem fonala elszakad, a világ már megítéltelik, megméretnek az Egyház ellenségei és hűséges fiai, fénylik a kereszt és felemelkednek az örök kapuk, a küzdő és szenvedő Egyház bevonul a dicsőséges Egyházba. Arca – mindenkitől elismerten - akkor lesz szép és ragyogó látvány világnak, angyaloknak és embereknek. Addig is erőt ad nekünk a Kinyilatkoztatás: "Bízzatok, én legyőztem a világot. A pokol kapui nem vesznek erőt az Egyházon." S ezt maga a Megváltó üzenté minden idők minden keresztény hívének. Nekünk is!

Az Egyház arcvonásai

Örök az Egyház. Azért is, mert benne minden - küzdő és szenvedő tag – a dicsőséges Egyház felé siet. Azért alapította Krisztus, hogy benne, vele és általa eljussunk az örökkévalóság révpartjára. És addig a pokol kapui irtózatossá, földingató fergetegekben sem vesznek erőt rajta.

Az Egyház: édesanyánk. Az Egyház nem sikeresen menedzselte intézmény, nem is szociális segítőtársulat - bár mindig az ember javára van - hanem az Egyház: édesanyánk. Ő szült bennünket a keresztségben vízből és Szentlélekből új embernek, istenes életre és ezáltal örök üdvösségre. Édesanya az Anyaszentegyház: 950 esztendeje bölcsőringató, fölnevelő, mindig csak igazságra, szépre, jóra, emberi méltóságra nevelőnk volt. Lehet, hogy gyalázatát költik, de mi tudjuk, hogy édesanya, legfeljebb mi vagyunk tékozló fiúk. A suhanc a cimboráért hátat fordít, de az édesanya édesanya marad és csak egy van a világon.

Egyszer egy jómódú ember jött hozzám, hogy egyszerű, szegény öreg édesanyját helyezzem be a szegényházba. Kétség volt lelkemben. Mi az édesanyánknak, az anyaszentegyháznak vissza akarjuk fizetni 950 esztendő jótéteményeit és nem engedjük senki keze, lába, bunkója alá, különösen nem azoknak, akiknek tettei nem mutatnak arra, mintha édesanya nevelte volna őket. Nem a gyűlöletet, hanem a szeretetet hirdetem. A gyűlölet lánca elöntötte a világot, úgy hogy fuldoklunk benne ma is. Mi azonban Krisztus és az Egyház szeretet-tanát közvetítjük mindenkor, ma is. Mi még ellenségeinket is szeretjük, mert Jézus és nyomában Szent István szerepét iskolájában ezt tanultuk. Ha valahol az életben, itt, ezen a téren lehet igazán nagy az ember, aki legyőzi önmagát.

Hogyha az újjáépítés gondolatát ajkunkra vesszük, akkor tisztában kell lennünk azzal, hogy az újjáépítéshez nem elegendők az anyagi és gazdasági keretek, eszközök és

elemek, nem elég felragyogtatni felettük a szabadság csillagát sem, hanem kellene ide ősi erkölcsi, kipróbált értékek, amelyek szükségesek az új világnak, különösen akkor, ha ez az új világ a demokrácia, a népuralomnak a jegyében érkezik. Ez a gondolat a demokrácia, rendkívül fontos és nagyjelentőségű igényekkel lép fel mind a vezetőkkel, mind a vezetettekkel szemben. Ez az igény pedig nem más, minthogy vezetőknek is és vezetetteknek is különbeknek kell lenniök, mint az a világ, amely fölé az új világ emelkedik.

Szükségesek az új világnak mindenekelőtt a hit és az erkölcs, a tisztesség és a hűség, a rend és a fegyelem, az igazság és szeretet, a tiszta kéz és önzetlenség, annyira, hogy tiszta legyen a kezünk, tiszta legyen a gondolatunk, tiszta legyen a szándékunk; és ugyanazt cselekedje a kéz, amit mond a száj.

Fontos kötelességek vannak tehát ma is, és az új világban ezek régi kötelességek. Ezek fölött nem jár el az idő soha, mint ahogy nem jár el ezeknek a szülőanyja, a vallás fölött sem. Ez a vallás pedig előttünk úgy jelentkezik, mint a mi Egyházunk. A latin azt mondja: Sancta Mater Ecclesia, mi pedig teljes névvel, teljes jellemzéssel azt mondjuk rá, hogy Anya-szent-egyház. Válságos, kavargó időkben sokféle ítélet közé állítják be ezt az Egyházat. Azonban vannak vonásai az ő anyai arcának, amelyeket mindenkinek el kell ismernie. Ilyenek, hogy ez az Egyház 2000 év folyamán sohasem lett a belső anarchia áldozata, sohasem hagyta cserben az emberi méltóságot, sohasem alkudta el az igazságot és sohasem szűnt meg mint édesanya hinteni szelleméből, cselekedeteiből az emberek, a gyermekek felé a jóságot.

Igen, hintette a szeretetet. Kétezer évnek a folyamán, és mindig a gyengébbek felé fordult édesanyaként az ő nagyobb szeretete. Védte a gyermeket, védte a női nemet. A gyermekvédelem és a nővédelem elválaszthatatlan az Egyháznak a történelmétől és fogalmától. De édesanya volt minden elnyomottnak. Amikor a középkor folyamán elindították a rabszolga-kereskedelmet, akkor Zakariás pápa látva a rabszolgák vásárlását és eladását, kiküldte papjait a rabszolgapiacra Velencébe, pénzen összevásároltatta a rabszolgáknak szánt férfiakat és azokat szabadon bocsátotta. I. Adorján pápa pedig megismerve ezeknek a tényeknek szörnyűségein, elfogatta a rabszolga-kereskedőket, kivégeztette őket és a rabszolgahajtókat elégettette a partokon. Ugyanez az Egyház megtette, hogy a török időkben a foglyoknak kiváltására életbehívott két szerzetesrendet: a trinitáriusokat és a nolaszkóikat, és a trinitáriusok századokon keresztül öt és félmilliárd frankon körülbelül egymillió foglyot szabadítottak ki a török kezéből és többször megtörtént, hogy a szerzetesek vérét is bevetette a váltságdíjba: 7115 szerzetes lelt vértanúhalált a foglyokért. Ezek maguk eladták önként önmagukat foglyoknak, hogy kicserélhessék vele szenvedő társaikat. Ennek volt hőse Nolaszkói Szent Péter, aki szintén eladta önmagát a foglyokért fogolynak és élete folyamán több, mint 64 000 foglyot szabadított ki. Az a Depaul Szent Vince, aki két hatalmas francia államminiszternek volt bizalmasa, mondhatnám barátja, kiment a tengerpartra a gályarabokhoz, kikereste a családos rabokat, ő maga pedig rácsatolta saját kezére a rabláncot, ő maga ült a gályára a rab helyére és hajtotta a gályát mindaddig, amíg a királyi udvarba őt el nem vitték a gályáról.

A legújabb időkben is - ti tudjátok -, hogy az emberi méltóságért kiállt ez az Egyház. És ti tudjátok azt is, hogy a ti plébánosaitok irántatok való szeretetből nem hagytak el titeket a háború vérzivatarában.

És szerette az Egyház a betegeket. A betegápolást és a kórházat ez az édesanya indította el Depaul Szent Vince és Borromei Szent Károly jóságos kezével és szívével. Aki közvetlen közelről ismeri az irgalmas nővérek tevékenységét, éjszakai és nappali virrasztásukat, fáradhatatlan szorgoskodásukat fojtó levegőjű kórtermekben, menhelyeken és árvaházakban, akik látják ezt az önzetlenséget, minden földi haszonról, előnyről való lemondást, azok ezekben a gyenge nőkben lássák meg az édesanyának szeretetét szenvedő gyermekei iránt.

De, ha az Egyház csak a jóságnak zászlajával jönne hozzátok, gyöngé volna az ő tevékenysége. A jóság mellé odakívánkozik az is, hogy legyen "az igazság oszlopa és erőssége". Ez az Egyház "kemény beszédek" mond, kemény parancsokat ír elő, égbekiáltó bűnöket tart számon, tiszta, felbonthatatlan házasságot és tiszta, hamvas ifjúságot kíván és sürget. Kétezer éven keresztül ez az Egyház szüntelen harcban állott "a test kívánságaival, a szemek kívánságával és az élet kevélységével", ezeknek mindmegannyi ösztönös és szinte lebírhatatlan erejével. És nem volt a történelem folyamán az a divatos, de bűnös mozgalom, amellyel szembe ne helyezkedett volna ez az Egyház. Megmondta a Heródeseknek, megmondta a római császároknak, megmondta Napóleonnak és megmondta Hitlernek a Keresztelő Szent János köztünk maradt ajkával, hogy "non licet tibi! - nem szabad ezt tenni neked"! Igen, az Egyház ezt hirdette! Mert ez az Egyház tudta és tudja szüntelen, hogy ő a teljes krisztusi hitletéteménynek a birtokosa, ő neki mondatott, hogy "a pokol kapui nem vesznek erőt rajta".

Édesanyai vonás az is az Egyházon, hogy amint az egyszerű mosónő az édesanya lelki fölényével és méltóságával mondhatja meg magasra cseperedett fiának is, hogy mi a helyes és mi nem, azonképpen az Egyház is, akármilyen magas polcra vergődött neveltjének is megmondhatja, hogy mennyire egyezik az ő törekvése az erkölcsi törvényekkel, vagy mennyiben helyezkedik azokkal szembe. Ezért tudjuk megérteni Aranyszájú Szent Jánosnak rendíthetlenségét, amikor egymásután kétszer elment számkivetésbe, messze Keletre, konstantinápolyi főpapi székéből és ezeket írja: "Zúgnak a habok, süvít a vihar az élet tengerén, de mi nem félünk, mert sziklán állunk. Félek a haláltól? Az élet nekem Krisztus és meghalnom nyereség. Félek a számkivetéstől? Mindenütt ott van az Isten, akárhová visznek. Félek a vagyoneklobzástól? Szegényen születünk és szegényen megyünk is el ebből a világból. Amit ez a világ szeret – azt megvetem, amivel csábít - azt szemközt nevetem. Nem rettegek a szegénységtől, nem futok a gazdagság után, nem remegek a haláltól és nem keresem az életet, hacsak nem tiértetek, konstantinápolyi hívek, a ti lelketek üdvösségére." Igen, ez az Egyháznak a rendíthetlensége!

Ebből a jóságból, ami benne van és ebből az igazságból, amelyet nem szűnik meg hirdetni, e kettőből alakul ki az Egyház nevelése az egyének lelkében, a családoknak ölen, templomokban, népek és nemzetek körében.

Ez az Egyház két évezrede nevelt egyéneket becsületre, nevelt gyermekeket istenfélelemre, kezdve az óvodáktól az egyetemek legmagasabb fokáig, az esztergapadig és az ekeszarváig. Neveli az embereket a családok mélyén, mert megragyogatja előttük az édesanya méltóságát a Szűzanya alakja után, és az édesapa szent méltóságát Krisztus nevelőatyjának, Szent Józsefnek igaz voltával és hűségével. És megmutatja ezt nemcsak a názáreti Szent Családban, hanem odatűzte ez az Egyház a nemzet életének homlokára a történeti gondviselés lényében az első magyar szent családot is, ahol szent az édesapa: István király, boldog az édesanya: Gizella királyné, és apránként mentek át, mint mennybe szálló angyalok, a gyermekek az örökkévalóságba és így, aki megmaradt és hótiszta liliummá serdült: Szent Imre királyfi, a magyar ifjúságnak volt és lesz mindenkor a legszebb példaképe.

Nevel az Egyház népeket és nemzeteket. Tudtok-e mutatni olyan európai népet, amelyet ne az Egyház nevelt volna? Utána megyek Dél-Amerika népeinek és azt kell látnom, amerre csak missziós járt, mindenütt ennek az Egyháznak iskolái és igehirdetése nevelik a népeket. Megtanítja ezeket a barbár népeket az Egyház, és megtanította itt nálunk is ezeket a sátorozó népeket, a durva állatbőrökbe öltözött, vértől facsargó húsokat evő embereket és népeket arra, hogy tudják megtörölni a szájukat, tudják tisztán tartani a lelküket, és tudják kimondani ezt az imádságot: Mi Atyánk!, és tudják az embereknek azt mondani legyilkolás helyett: édes testvérem! Ez volt az Egyháznak a szerepe.

Sajnos, az is egy anyai vonás az Egyháznak az életében, hogy amikor a gyermek felkamaszodik, amikor a népek felcseperednek, akkor az ő nyers erejüknek a tudatában bánnak el az édesanyjukkal. Igen! Mi azonban mint hívő keresztények, azt kívánjuk, amikor édesanyánkra gondolunk, hogy vajha ne kelljen azt mondani a népdallal: "Édesanyám is volt nékem", hanem inkább azt mondassuk a költővel mindenkor: "Áldd meg, Uram azt a házat, áldd meg azt a küszöböt" mind a két kezeddal, amelyiken járt az édesanyám, s áldd meg azt a kezet, amelyik bölcsönket ringatta, azt a kezet, amely az első imádságra tanította ajkunkat és kulcsolta kis kezünket. És e mögött az édesanya mögött látom feltűnni a másik édesanyai arcot. Áldd meg és erősítsd meg azt az édesanyát, amely nekünk diplomákat és családi otthonokat, iskolákat és nevelőintézeteket állított őseink és magunk életébe! Igen, mi hálásak vagyunk, hogy az emberi méltóságra nevelt bennünket ez az Egyház, és nem hagyott bennünket pusztai vadócnak és nomádnak, hanem eljött és nemes oltógallyakkal beoltotta a vad csemetét. Nem hagyott meg bennünket a vad ösztönök kazlának, hanem felemelt minket Jézus Krisztusnak a testvériségébe.

Kedves Hívek! Én most nem a két zászlóról beszélek, amit Szent Ignác a lelkigyakorlatos könyvében említ. Én csak azt mondom nektek: Legyetek hűségesek az édesanyátokhoz és az Anyaszentegyházhoz. Clemens Brentano költőről olvasom, hogy zsémbes nagynénjénél idegenben nevelkedett, nem jól érezte magát és nagyon éhezett az édesanya szeretete után. Amikor e vágya teljesült, az első hajnalon fölkelt és végigcsókolta a házban az összes kilincset, mert az érte fáradozó édesanyjának jóságos keze érinti majd azokat a nap folyamán. Igen! Így kell kezelni az édesanyát, de így kell kezelni az Anyaszentegyházat is. Ezért a mi hitvallásunk: Hiszek egy,

szent katolikus és apostoli Anyaszentegyházat. Egyetlent, mert édesanya csak egy van a világon! Szentet, mert alapítója, Jézus Krisztus szent és az eszközei szentek, a célja is szent. Apostolit, mert összeér az apostolok világával. Katolikust, vagyis általánost, mert ez az édesanya átöleli mind az öt világrészt és az ő szeretetéből jut mindnyájunknak. Rómában éreztem ennek az anyai szívnek a lüktetését és azt, hogy jut ebből a szeretetből nagyon is sok - Istennek hála -, nekünk, szegény magyaroknak. Mi a háború folyamán véresek és mocskosak lettünk tetőtől talpig. Megtisztítani és megfürösztetni, új életre kelteni csak ez az édesanya, az Anyaszentegyház tud minket. És ahogy én ráborulok ennek az édesanyának, az Anyaszentegyháznak a kezére, és úgy mondom neki: kedves, drága édesanyám, drága Anyaszentegyházam, tisztíts meg és emelj fel engem emberi méltóságra, mint őseimet odaemelled, add meg nekem a lélek békéjét, és add meg nekem a biztató ígéletét az eljövendő életnek!

Katolikusnak lenni annyi, mint a Szűzanyát és az Egyházat édesanyaként tekinteni. Katolikusnak lenni annyi, mint körülrajongani, szeretni és ragaszkodni hozzá. Annyit is jelent, hogy nyugodtan meghalni, és viszontlátására sietni Jézus lángoló Szívére és édesanyánknak, a Boldogságos Szűz Máriának karjaiba. És abban a tudatban, hogy ennek az Egyháznak az ölén élve, ennek a szellemébe beleöltözve, mint valami palliumba, szent hazánk, neked is elmondhatjuk: "Megfizettük mind, mivel csak tartozánk." Legyetek hűségesekek, legyetek ragaszkodók, legyetek sziklán álló katolikusok és örüljétek annak, hogy az Isten meghívott benneteket az Egyház kebelére és onnét az örökkévalóságra.

Együtt az Egyhazzal

Kedves Híveim!

Három estén át emelkedett fel és gyönyörködött a ti lelketek a mai nap szentjének, Szent Antalnak igazi katolikus tanításában, kimagasló tudásában és kiváló életszentségében. Most általam lássátok ezek fölött a legfőbb erkölcsi hatalomtól, az Egyháztól, a szentnek nyújtott koronát, melyet akkor nyert el, amikor a jelen év január 16-án a Szentatya őt Doctor Ecclesiae-nak, egyháztanítónak jelentette ki. Ez a hivatalos kijelentés, mint mindjárt első tekintetre is látszik, szoros kapcsolatot támaszt a megkoronázó Egyház és a megkoronázott szent között. És itt ne hangolódjunk le a magunk kicsinysége, elesettsége tudatában, hanem inkább felemelkedjünk, mert hiszen miérettünk is történt az, hogy az Egyház tanítónak jelentette őt ki. A kolostorkapus szerepét betöltő és majdnem élete végéig csak kapukat nyitogató Rodriguéz Alfonz mindig mélabúval, fájdalmas csodálattal nézett a hittudósokra, hogy lám, azok milyen közel vannak Istenhez, milyen magas a katedrájuk, milyen nagy a tudásuk, ő pedig csak csiszog-csoszog a kapu felé, kinyitja, meg becsukja; milyen messze van Istentől! Egyszer elmondotta a zárdában lévő hittudósoknak az ő lelkiállapotát. Azt mondták neki a hittudósok: emiatt ne eresse bűnnek a fejét, mert az Isten országában nem az számít, mekkora a katedránk, nem az

számít, mekkora a tudásunk, hanem az, hogy mennyire vagyunk ott, ahol vagyunk az Istené és mennyire a miénk ott, ahol vagyunk az Isten.

Tehát nemcsak a diadalmas Egyház és diadalmas fia között, az Egyház és Szent Antal között van kapcsolat, nemcsak a küzdő Egyház és diadalmas szentje között, hanem a küzdő Egyház és kísértésekkel és harcokkal, keresztekkel küzdő gyermekei között is van szoros kapcsolat és a fennállásának mi úgy örülhetünk, mint ahogy örülünk az Egyház és az egyháztanító között fennálló kapcsolatnak.

Ezt a kapcsot minden világra jövő ember közt elkezdtek szőni a Golgota ormán, aztán itt, magyar földön egy évezrede, amikor Szent Adalbertek és Szent Gellértek beálltak az ősök lelkivilágába és alakították úgy 30 nemzedéken át eleinket, hogy itt templomokon, iskolákon, családi szentélyeken, temetőkön át kialakult egy fölséges, katolikus magyar múlt, megszentelt tradíció, amely leszegényedésünkben egyetlen elidegeníthetetlen gazdagságunk, amely nélkül mi élni nem tudunk és nem akarunk.

A Golgota és az Egyház benne van a mi életünkben; de egyénileg is megszöztük ezt az élet- és örök szálat a keresztségben és bérnálásban. Ott Isten, örök élet és az Egyház telekkönyvi tulajdona, itt a küzdő Egyház harcoló katonái, bajnoki lettünk.

A komoly ember egy kaszinói, egyesületi tagságot is komolyan vesz; ha bekapcsolódik egy családba, ennek jellemét és hagyományait magáévá teszi. Hol van az Egyház, a Krisztus misztikus teste a legelőkelőbb kaszinó, a legkomolyabb egyesület és legtisztéletreméltóbb család felett; de hol van komolyabb életszál is annál, mint ami édesanyát és gyermeket, az Anyaszentegyházat és tagjait összefűzi? Ez a szál kísér világrészeken át, kísér sírokon túl, át a szenvedő és győzelmes Egyház világába.

Ez a szál a törhetetlen és alázatos hűség, tisztelet és engedelmesség az Egyház és feje iránt.

Silány korok azok a történelemben, amelyekben divat lesz az Egyházat és annak a fejét rágni és mocskolni. Ha ezt a katolikus Egyházhoz tartozás címén a kívülálló vagy régi anyahagyók körében teszik, elfelejtik megkeresni a maguk szálát darabokban, mert rég szétfoszlott az már.

A mi példánk Szent Antal egyháztanító. Életét az Egyház parancsa és engedélye irányította. Ha parancsolta és engedte volna az Egyház, lesz vértanú; de mert azt parancsolta, lett tanító a szószéken és erényeivel és most 700 év múltán a doktori koronával.

Nagy Szent Teréz az Egyház legkisebb szertartásáért kész lett volna vérét ontani: "Mindenben alávetem magamat annak, amit az Egyház tanít." Suarez nem tudná elviselni, hogy bármiben és bármiről ne úgy érezzen és gondolkozzék, mint az Egyház. Lessius akkor is fáradhatatlanul dolgozik érte, amikor egész testének csak két szerve ép: a feje és a keze ujja.

A híres Manzoni: "Az Egyháznak vetem alá magamat ott, ahol ismerem döntését és ott, ahol azt nem ismerem."

Ludwig Pastor utolsó szavai: "Utolsó lélegzetem az Egyházé és a pápaságé." O'Connel az ír szabadsághős, végrendeletileg küldi a szívét Rómába.

Ezek nem voltak sem ifjú, sem aktív, sem haladó katolikusok, hanem csak katolikusok. A katolikus elé egy jelző illik, semmi más. Ez a jelző: római.

Tehát meg van adva az a pálya, melyen haladnunk kell nekünk katolikusoknak. Ne is legyen egyetlen más ambíciónk, csak az, hogy katolikusok vagyunk. Ebben benne van az, hogy mi ezen a földön magyarok is vagyunk.

Az Egyházat az Úr Jézus avégett alapította - emlékszünk a katekizmusból -, hogy vele és általa a mi lelkünket az örök boldogságba vezesse, örök boldogságba a siralomvölgye után. És rendelt nekünk az Egyházban kormányzatot, rendel nekünk apostolokat és apostolutódokat a hívek lelki vezetésére. A kormányzókat azért rendelte az Úr Jézus az Egyházban, hogy velük és rajtuk keresztül építsék bennünk, a hívekben Krisztus Testét, Krisztusnak a világát. Nem lehet tehát azt mondani, hogy a főpásztorok nem tartoznak az Egyházhoz. Mondjátok meg ezt a botorságot a 4. elemista kislánynak és az kineveti. Mert, ahogy a juhot nem lehet elválasztani becsülettel a pásztortól, a pásztort sem lehet becsülettel elválasztani a juhtól. Különösen nem akkor, amikor a magyar katolikus pásztorok most, nem olyan régen oly hűségesen megállottak híveik mellett. Nem szaladtak el, hanem kitartottak. Az országban több főpásztort és 45 plébánost és papot vitt el a háború. Ahol ilyen hűség van a juhokhoz, ott nem kell próbálni éket verni a kormányzottak és kormányzók közé. Egyébként benne van az Evangéliumban, maga az Úr Jézus Krisztus mondotta: "Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg és aki engem vet meg, az megveti azt, aki engem küldött, a mennyei Atyát." Nem teherről van itt szó, csak arról, hogy sem az önámítás, sem az eltévelyedés veszélyének ne legyünk kitéve az isteni dolgokban. Tehát mit adunk mi az Egyháznak? Szent Antal nyomán adjuk a mi alázatos tiszteletünket, hűségünket, engedelmisségünket az édesanya, az Egyház és az Egyház feje iránt. Szent Antal egyháztanító tanít bennünket a földön, közbenjárónk az örökéletben. Ámen.

Az örök Egyház

Debreceni Véreim!

A Newsweek című amerikai képeslap (1946. október 14., 23.) különös képet közöl: az atombombától kiégett földgömbön áll egy megégett ember és telefonon kérdi: Halló, halló, van-e még ember a földön? Voltaképp az atombomba kioldása előtt is, amikor a nagyok az atombombának még csak a gondolatával csiklandozzák egymást és szórakoztatják a szerencsétlen világot, lehetne kérdezni: van-e még felebarát a földön, mert az ember nagyon elordasodott.

És ha a tört remények nem tudják kioltani a jövő reményeit az emberi keblekből a szegény nyüzött-nyútt Magyarországon, sem Lengyelországban, sem Európa vértől, bűntől, pusztulástól elgyalázott 19 országában, annak tudható be, hogy itt van köztünk az Anyaszentegyház, az örök Egyház, az igazság oszlopa és erőssége a szeretet krisztusi fölkenntje. Ha - Vörösmarty Vén cigányával - lesz még egyszer

ünnepe a világon és a zsoltáros látomása szerint az igazság és szeretet megcsókolják egymást, az csak ennek az édesanyának a keblén következik el. És ha egyszer komoly szabadságünnepet ülünk és ha az emberi jogok, a félelem- és nyomormentes béke itt a Kárpátok peremén belül nem sima és adópengő lesz, hanem aranyban beváltható, evangéliumi valuta, azt majd úgy ünneplik itt és világszerte, mint az Anyaszentegyház szabadságát és felmagasztalását.

Mi az Egyház és mik a vonásai? A katekizmus mindenkinél bölcsebben állítja elénk.

1. Egy, mint ahogy az édesanya is csak egyetlenegy. Alapítója, annak helytartója, tanítása, erkölcsstana, szentségrendje, célja ugyanegy. Még a nyelve is ugyanegy az őt világrészben.

2. Szent. Alapítója, célja, tanítása, életszabálya, kegyelemeszköz-világa szent, benne szentek - a bűn eláradás idején is - ma is vannak. Most hirdeti ki Róma, hogy a bokszer lázadás 29 vértanúja szent.

3. Katolikus, általános. Nem valamely szögletet szolgál, hanem otthon van minden tenger világában, toto orbe terrarum: Alaszka jégmezőin, Afrika lenge sátras, forró levegőjében. 77 000 misszionárius osztja el munkáját a földgömbön.

4. Apostoli. Fölér 60 nemzedéken át tanítása, püspöki kara is a 12-ig, a Genezaretig. A legújabb püspök, a ti volt lelkipásztorok tanításával és hatalmával elér addig, ahol ugyanúgy imádsággal és kézzel történt az "elmenvén", mint ma.

Örök az Egyház. Azért is, mert benne minden, küzdő és szenvedő tag a dicsőséges Egyház felé siet; azért alapította Krisztus, hogy benne, vele és általa eljussunk az örökkévalóság révpártjára. És addig a pokol kapui irtózatot, földingató fergetegekben sem vesznek erőt rajta. Rajta át valósul a Vatikán obeliszkjének felirata, amelyet oly szépen, a naphoz annyira illően énekeltek ma: Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat.

Ha valahova megyek, hogy megismerjem, beleadom magam annak a helynek a múltjába és jelenébe. Most, hogy arra gondoltam, Debrecenbe kéne menni: áttanulmányoztam a debreceni katolicizmus múltját és jelen arcát. Mondhatom, az ismereten át megszerettelek benneteket debreceni katolikusok. Kevés magyar városban áldozott annyit a katolicizmus, egyházi és világi elem, mint Debrecenben. Csáky bíborostól Széchenyi Miklós püspökig, nagyprépostok és prépostok hatalmas adományokkal, világiak perselyezéssel, tagdíjakkal. Ha ezt a nevet kimondom: Svetits, gondolok egy elaggott, özvegy kereskedőnére, aki hatalmas iskolasort teremtett itt meg házaiból, földjeiből, pénzéből. És a hivatalnokok leányai mellett a kereskedők leányaira gondolt. Ha demokrácia kell, ez az intézet bölcsőjében ringatta a demokráciát a múlt században már. És amikor 90 hadiárvét és egyetemi hallgatókat gondoztak a püspökök, prépostok és hívek, nem arisztokraták, hanem a szegények gyermekeivel, a legkisebbekkel tették.

De szeretetet hoztam azoknak is, akik az Egyházon kívül állnak, de keresik Krisztust, a Világ Világosságát. A Csallóközben megszíjazott, idegileg felőrölt magyarokat dobálnak be, mint tárgyakat, a marhaszállító vagonokba. És ezt teszik népükhöz hű plébánosokkal és papokkal. A szenvedő pásztor és nyáj előtt álljunk meg tisztelettel. És ha volnának itt, akik jöttömnek nem örülnének, szeretetet hoztam azoknak is. Az

én tüzes szilánkom az Apostol szerint senkivel szemben sem lehet más, mint a szeretet. Amikor gyermekkorunk pápája, XIII. Leó haldokolt, kinyitatta szobája ablakait és csupa fehér galamb szállt a pápa ágyára. A pápa megsimogatta a béke galambjait, aztán azt mondta: XIII. Leó meghal, de a pápaság örökké él. Plébánosotok elmegy; ti, debreceni katolikusok itt maradtok azzal a feladattal: dicsőítsétek meg Krisztust és titokzatos testét, az örök Egyházat erős hittel, töretlen reménnyel, fogyhatatlan szeretettel. Gyűlöletet ne ismerjete, az igazsághoz utolsó lehetetekekig ragaszkodjatek!

Árpádházi Szent Margit, a bűnbánat és az engesztelés példaképe

1946. január 20-án Budapesten, a domonkos templomban Szent Margit ünnepén (Mind. Serm. I. 25-29. o.; Mind. Doc. I. 112-119. o.; Mind. Serm. II. 89-95. o.; Egyházam és Hazám I. 67-71. o.)

Elszállunk együtt a jelenből abba a 700 évvel korábbi múltba is, amely azt hirdeti, hogy semmi új sincs a nap alatt, még a magyar gyötrelem sem új, és az a hó óhaj szakad fel zaklatott lelkünkől: amint akkor gyöngyöt fakasztott a vér és a könny, a mostani ránk mért és engedett viszontagságok is legyenek Isten kegyelméből az üdvösség áldott gyöngykagylói.

Nem ok nélkül hoztam magammal Veszprémből a magyar Sion ormára címeremben Szent Margit képét. Megrendítő, micsoda tündöklő katolikus és magyar szépség nő ki szemünk előtt a szentté avatási per vallomásaiból. A nemzet is, Tamás-kézzel markolhatóan is aratott Szent Margitból.

Trau vára alá értek a tatárok és követelték a királyi családot. Minden jel arra vallott, hogy - legalább vesztegetéssel - ez be is következik. Az ellenkező történt. A város nem adta ki azt a királyt, akit szigoráért itthon a saját népe nem szeretett. Az elutasítás után esedékes volt a támadás. Ez sem történt - hanem takarodó-fúvás után a tatárok csendben elvonultak. És a király megmaradt dicsőséges emlékezetű, második honalapítónak, a leánya megszületett és felserdült, mint a harag idején nemzeti villámhárító és engesztelés.

A marakodás Mongóliában másfél évtizedig tartott. Ha nem eddig tart, népünket másodszer is végleg elsöprik, aminthogy háromszor is indulóban voltak ellenünk.

A másfél évtized múltán elindult a bomlás a világrengető hatalom belsejében és ami tegnap halál volt, ma már tehetetlen báb. Mert a bűn nemcsak egy népet öröl meg; a történelem tanítja, hogy ezen a földön minden csak tiszavirág, legyen az Dzsingisz kán, legyen Napóleon vagy Hitler műve. Isten küldi az ő bölcsőjükben népeknek és világoknak a szeges korbácsot és gyötrelmet; de mikor a halál fagyos csontkeze megéri őket, ugyanakkor népek és nemzetek milliói fellélegzenek. Isten keze van ott a világtörténelem orgonáján és a földi nagyok csak engedelmes regiszterek azon.

A magyar nemzet a nagy pusztulásból és bizonytalanságból, a király és a nemzet közös nagy gondjából kilábal. Falvak, városok újjáépültek; a fű és bogáncs, vadállatok és gonosz emberek, a nagy és kis rablók, a ravaszság eltűntek; újból termett új szorgalommal magyar kenyér, volt rend, törvény, igazságtevő hatalom, béke és tisztesség.

Isten megsokasította népét, a nemzet véredényei újból megteltek.

Minden szenvedő magyar, minden bűnbánó magyar fonja Szent Margit dicsőséges égi alakja köré az engesztelésnek a büntől, vértől elgyalázott földön termett virágait. Van most talaj hozzá, csak Isten látogatását megértő és feleszmélő magyar kell hozzá. Sok minden elmúlt; de Krisztus él, győz és uralkodik. A hit és az ima ereje veretlen. Bűnbánó, vezeklő, megtisztuló Magyarország, Pannonia Sacra, jöjj és váltsd meg a bűnös Magyarországot.

Szent Erzsébet, a szegények pártfogója

1971. november 19-én este, Szent Erzsébet Ünnepe, Mindszenty József bíboros papi segédlettel ünnepélyes szentmisét pontifikált a bécsi kapucinusok templomában. A Bécsben élő magyarok teljesen megtöltötték a templomot. Az evangélium után Mindszenty prímás az alábbi szentbeszédében Szent Erzsébet alakját, életét és ma is korszerű erényeit állította a hívek elé.

(Mind. Serm. II. 185-187. o.)

1974. május 26., Cleveland, a Szent Erzsébet templomban

(Mind. Serm. II. 250-252. o.)

Szent Erzsébet is emigráns volt

Csodálatos az Isten az ő szentjeiben. Nem kell messze mennünk, itt van a mi kedves Szent Erzsébetünk. Ő csodálatos az Isten kezében. Királyi eredetű, származású volt, de nem édelgett ezen. Ő sokkal jobban örült annak, hogy Krisztus titokzatos testének, az Egyháznak a tagja és azok a szegények, akiket magához ölelt, azok is Krisztus testének a tagjai. Persze itt látta a férjét, itt látta a gyermekeit, itt látta a távoli hazának a lakóit és ez volt az ő öröme. Csodálatos volt ő abban is, hogy szülei, az apa és az anya nem voltak egészen mintaszülők.

A szülőknek a hibája kivetődik mindig a gyermekeknek az arcán és a lelki életén. Az ő apja király volt, uralkodó volt, de nem volt a legszerencsésebb uralkodó. Az anyának, mint nőnek, a szeretet a birodalma, de az anya a hatalomra vágyott, azt kereste és ez lett a végzete, halála is. Szent Erzsébetben semmi sincs az ő hibáikból. Illetőleg ő átformálta atyjának a gyenge uralkodását a szeretetnek az erős uralkodására önmagában, családjában, Wartburg várában és a szegényekben is ezt a

nagy szeretetet. Szerette a férjét, de Krisztusban szerette. Krisztusnak a szándékai szerint vette körül a férjét, emelt a lelkén és csak szeretettel próbált uralkodni fölötté, nem másképp. Amikor férje, a XIII. századnak a gyakorlata szerint, elindult a Szentföldre, mint keresztes vitéz, már három gyermek volt a családban. Szent Erzsébet nem tartotta vissza.

Ha egy lélekben jelentkezik a hivatás nagy kegyelme, se feleség, se szülő nem állhat útjába. Elengedte. Amikor jött a halálhíre a férjének, gyászruhát öltött, meggyászolta mélyen és attól kezdve még inkább a gyermekeié, még inkább a szegényeké lett.

A szegényeket nagyon szerette, Krisztust látta mindegyikben. Amikor a nagy éhség megjelent Wartburg vára körül - az a vidék egy szegény tartomány volt -, akkor ő megnyitotta az összes magtárakat és táplálta a szegényeket. Ez keltette fel az ellenszenvet vele szemben. Anyósa azt mondta rá: "Olyan pazarló, mint az apja volt!" És kemény sógora, Raspe Henrik, kikergette gyermekeivel együtt Wartburg várából. Lent a völgyben. egy kis város kocsmájának az istállójában húzta meg magát, három kicsi árvájával. Éppen Karácsonyeste volt. Gyermekei sírtak, Szent Erzsébet megvigasztalta őket és elmélkedett. Hogy mi volt elmélkedésének tárgya látszik abból, hogy amikor megszólalt az éjféli misére a harang és elindult a város templomába, akkor a sekrestyébe ment és arra kérte a szerzetes atyákat, hogy az ő szándékára mutassák be a szentmisét és talán lehetne Te Deumot is énekelni a szentmise kezdetén, hogy Erzsébet és a gyerekek méltónak találtattak arra, hogy a kis Jézus sorsát megosszák Karácsony estéjén. Szent Erzsébet nem kereste a könnyedséget az életben. A mi világunkban ma nagyon keresik azt. Ő kiválasztotta a legkeményebb gyóntatót, szigorban akart élni és élt is úgy. Csodálatos az ő élete abban is, hogy 13 éves korában már hitese feleség volt, 19 éves korában már özvegy, három árvájával és fiatalon, 24 évvel itt hagyta a földi zarándokságot és négy esztendő múlva a szentség koronája volt a feje fölött. Magyar földön is számosan voltak, akiknek ugyanakkor kezdődött a szentté avatása, még máig sem jutottak el odáig, a magyar mostoha viszonyok miatt, ő azonban négy esztendő múltán már a világ szentjei között volt. Nemcsak ez történt, hanem ő nyugatnak az országait az ő családjából, azoknak a családjából, megajándékozta egy-egy szenttel: Portugáliát, Spanyolországot, Franciaországot, önmagában Németországot, ahol őt úgy köszöntötték: "Liebe heilige Elisabeth".

Testvéreim, ne folytassuk tovább, elég ez annak igazolására, hogy az Isten csodálatos az Ő szentjeiben és különlegesen csodálatos Szent Erzsébetnek az életében. Ez a Szent Erzsébet négy éves korában már emigráns volt, ahogy mi is mind emigránsok vagyunk. Tanulhatunk tőle ebben a minőségben is. Mert ő ebben is csodálatos volt! Megjelent Wartburgban, ő lett ott a hercegi kastélynak a csillaga, nevelte leendő férjét, felemelte a családból a gyermekeket és igyekezett szeretettel viszonzni az anyának és a sógornak a keménységét, mostohaságát. Ő szemmel, kézzel, szívvel és étellel fogta meg ezt a Nyugatot és megszentelte ezt a Nyugatot.

Mi is jöttünk, tegyük fel magunkban a kérdést: süllyedtünk-e ettől a Nyugattól amióta hazánkat elhagytuk, vagy emeltünk valamit ezen a Nyugaton? Ez a mi zarándok életünknek a legfontosabb kérdése: emeltünk, szenteltünk, vagy magunk is

romlottunk Nyugatnak a jólétében?! Ez legyen ma este a lelkiismeret-vizsgálat tárgya minden magyar lélekben. És hogyha mi gyengének érezzük magunkat, mint ahogy azok is vagyunk, hát itt van a szentnek a példája és rendelkezésünkre áll a szentnek a közbenjárása a mi imádságunkra, hogy ez a földi életszakasz legyen Istennek dicsőség, legyen Szent Erzsébetnek közvetítés és legyen lelkünknek üdvössége. Amen!

A mise végén a bíboros még a következőkre figyelmeztette az osztrák főváros magyarságát:

Nagyon örülök, hogy ilyen szép számmal eljöttetek a szentmisére. Nagyon jó nekünk együtt lenni, hontalan magyaroknak. Minden vasárnap és ünnepnap van itt Bécs városában magyar papnak a szentmiséjén magyar szentbeszéd. Keressétek ezeket az alkalmakat, még áldozatok árán is! Szentmisét minden templomban találtok, de a szentbeszéd is rendkívül fontos. Szent Pál szerint a hit hallomásból van. Minden vasárnap és ünnepen keressétek a magyar szentbeszédet! Isten áldjon meg benneteket!

Szent Erzsébet útmutatása

Kedves keresztény magyarjaim!

Nem kis örömmel jövök hozzátok abba a templomba, amelyben jártam 1947-ben. Jövök New Yorktól idáig egy olyan vidékén ennek az államnak, amelyen egymás után sorakoznak a magyar kivándorlóknak a XIX század második felében létesített, a magyar szentek tiszteletére felépített templomai. Így ezt a templomot Árpádházi Szent Erzsébetnek a katolikus keresztény magyarok építették. Ez az Árpádházi Szent Erzsébet a magyar nemzetnek dicsőséges virága és a női nemnek igazi eszményképe, akinek a jótéteményei valóságos rózsák voltak, s az egész földkerekségen a jóságnak, a jótéteménynek igazi erényei. Áldom azokat a ti őseiteket, akik Árpádházi Szent Erzsébetnek állítottak templomot és különösen a női világot akarták ezzel megszentelni és példaképhez juttatni. Jövök Szent István királyunknak milleneumi esztendejében, az ezeréves Magyarországnak az idejében, Magyarország nagy megpróbáltatásában, ami talán súlyosabb a tatárjárásnál, súlyosabb a 156 éves török világnál, és most ide borulunk az Úr oltára elé és felajánljuk lelkünk mélyéről a szent áldozatot, hogy könyörüljön meg ezeréves nemzetünkön, amely gyötrődik és válságos időit éli. Szent Erzsébet gyönyörű eszményképünk, ő is emigrált, mint ahogy mi is emigrációban élünk. Kicsi korában, 5 esztendőskorában ő már emigráns lett, s nem voltak a szülei sem vele, hanem küldték fel Wartburg várába és ott élt idegenek között és az akkori kornak a szokásai szerint, mint jegyese Wartburg örgrófjának, Lajosnak és ott bizony eszébe jutott az otthoni sárospataki élet. És ott idegenek voltak hozzá. Lajost rá akarták beszélni, hogy küldje el ezt a kis Erzsébetet

haza, hisz nem tesz mást, mint imádkozik és osztogatja a család vagyonát. Persze azt nem emlegették hogy először a hazulról hozományként hozott kincseket és értékeket juttatta a Wartburg-vidéki szegényeknek. De Lajos örgróf ismerte érzését a kis menyasszonynak, s ahogy kinézett az ablakon a távoli hegyekre, azt mondta Szent Erzsébet ellenségeinek: nézzétek azt a hegyet. Ha az az egész arany lenne és az én tulajdonom lenne, akkor sem bocsátanám el ezt az Erzsébetet, akit szeretek. Azután eljött az idő, amikor 14 éves korában az Úr oltára elé állott az örgróffal. Azután édesanya lett és azután, mikor férje elment a Szentföldre, hogy Krisztusnak a születés és megváltás helyét visszavegye, akkor ő nem tartotta vissza. Krisztustól nem akarta elvenni őt.

A férj nem tért vissza a keresztes hadjáratból és a mi Szent Erzsébetünk 3 gyermekével özvegy lett. És akkor összecsaptak a feje felett a hullámok. Az anyós nem kedvelte őt és a családban is férjének a testvérei sem voltak az ő kedvelői, a már említett okokból. És megtörtént az, hogy kikergették Wartburg várából és átment Eisenach városába és ott a kocsmának az istállójában húzta meg magát a három kis árvával. A gyerekek ezzel megismerték az élet tövisét, és siránkoztak, panaszkodtak, és Szent Erzsébet azt mondta nekik: ne sírjatok, ne elégedetlenkedjétek, hiszen nagy dolog történt velünk: egyek lehettünk a kis Jézussal, aki ugyancsak istállóban született meg Karácsony éjszakáján. Aztán kapta a gyerekeket és ment fel a templomba éjféli misére, és kérte a barátokat, hogy mondjanak Te Deumot az éjféli mise előtt azért, hogy a kis Jézus őt kitüntette azzal, hogy Karácsony éjszakáján ő is ott lehet az istállóban, amely istálló emlékeztette Jézusnak az istállójára. Aztán szentül élt és megérte még a 24. évét a földön. Meghalt egész odaadással és rövid 3 esztendő múlva már az egyháznak a szentje, pedig ez valami nagy méltatás volt, mert évtizedek és századok is eltelnek egy-egy szentté avatásig.

Halála előtt haza akarták vinni. Jött a küldöttség fényes magyar ruhában és kérték, hogy jöjjön haza, ne éljen itt idegenben, hozza haza a kis árváit is.

Nézzétek Szent Erzsébet példáját - mert nagyon emelkedett felfogása volt arról, hogy hogyan kell a fejedelmeknek a kötelességeiket teljesíteniök - azt mondta: a férjem köteles volna ezeket a szegényeket, mint alattvalóit pártfogolni, de ő elment a Szentföldre, nincs itthon és én vagyok a felesége és nekem ezt a kötelességet teljesítenem kell. Nekem kötelességem van itt. Ezt a nehézséget kell nekem vállalnom!

Tanuljatok tőle kisleányok, tanuljatok tőle menyasszonyok, tanuljatok tőle hitvesek, tanuljatok tőle édesanyák, tanuljatok tőle életet élni az örökkévalóság gondolatával. Tanuljatok tőle eszményképe lenni a földi gondolkodású embernek.

Hát most, 100 év után megint nehéz időkben élünk és az a mi szabályunk, hogy minden kornak, minden válságnak meg kell küzdenie a maga küzdelmét. Így volt ez a tatárjárásnál, így volt ez a török idők után, így volt a 48-49-es szabadságharc után; a fiataláságnak, amely megmaradt a harcmezők fölött, annak teljesítenie kell a maga keresztény és nemzeti feladatát. Ezt a feladatot pedig helyettünk senki sem oldja meg és nekünk ma küzdenünk kell a népünk követeléséért és a fiatal nemzedéknek,

amelynek megvan az ereje, megvan a lelkesedése, annak csüggednie nem szabad, mert az okos szónak az útmutatása szerint kell életünket irányítani.

Mint ahogy a válságok idején a mi fiataljaink mindenkor, most is legyetek együtt a nemzettel ezekben a szentegyházakban minden egyes vasárnapi magyar szentmisén.

Isten országa nélkül nincs magyarság, nincs hazafiság. Jöjjetek egybe a család egyezségében és a hívek egyezségében és dolgozzatok, működjétek és adjatok jó példát minden kornak és nemzedéknek. Kívánva kívánom, hogy az idős korosztály és a fiatalság között Szent István példája szerint és Árpádházi Szent Erzsébet példája szerint legyen meg az egyetértés, a tisztelet és a szeretet kölcsönösen, mert együttes erővel építhetjük fel boldogtalan hazánkat az Úristen kegyelmével, Szent István és Szent Erzsébet közbenjárásával. Ámen.

Alkalmi beszédek

Veni Sancte (Tanévnnyitásra)

1946. február 10., a budapesti Örökimádás templomban az engesztelő kilenced befejezésén

(Mind. Serm. I. 33-34. o.; Mind. Doc. I. 134-137. o.;
Egyházam és Hazám I. 74-75. o.)

1946. szeptember 15., Zalaegerszegen, a Notre Dame apácák kertjében tábori mise alkalmával Zala- és Vas megye híveihez

(Mind. Serm. I. 112-114. o.; Mind. Doc. I. 240-243. o.;
Egyházam és Hazám I. 191-193. o.)

1946. november 7., Budapesten, a Szent István Társulat közgyűlésének elnöki megnyitója

(Mind. Serm. I. 127-138. o.; Mind. Doc. II. 60-76. o.;
Egyházam és Hazám I. 219-229. o.)

1947. március 25., Győrött, az Ipartestület terén a székesegyházi Mária-kép könnyezésének 250. évfordulóján

(Mind. Serm. II. 139-143. o.; Mind. Doc. II. 171-175. o.;
Egyházam és Hazám II. 30-33. o.)

1947. április 12., Esztergom, püspökkari körlevél a hitoktatás védelmében

(Mind. Doc. II. 177-185. o.; Egyházam és Hazám II. 38-43. o.)

1947. május 4., a szentgotthárdi cisztercita apátsági templom terén, a Rábavölgy zarándoklatán

(Mind. Serm. II. 144-148. o.; Mind. Doc. II. 211-281. o.;
Egyházam és Hazám II. 50-53. o.)

A kötelező hitoktatás védelmében

Félünk, hogy a kötelező hitoktatás megszüntetése esetén éppen az annyira óvott lelkiismereti szabadság megcsúfolásával fognak nyomást gyakorolni híveink egyes csoportjaira, talán a legszegényebbekre, hogy gyermekeiket a hitoktatástól elvonják. Ezzel csak még szegényebbé teszik majd azokat, kiket megfosztanak emberi

méltóságuk tudatától és vigaszuk forrásától. Nagyon drága és keserű lesz az a mindennapi kenyér, melyért a szülőknek gyermekeik hitével kell fizetni!

Kedves Hívők! Sokszor hangoztatják az Egyházzal szemben, hogy híveinek a másvilágon ígér boldogságot, „míg mi - mondják a materialisták - ezen a világon akarjuk boldoggá tenni az embereket. Hogy pedig igazán boldogok lehessenek - folytatják - el kell vonni a figyelmet a másvilágtól és ide kell összpontosítani azt a földi javakra. Meg kell szüntetni a vallást és hitoktatást, mely ég felé irányítja a tekintetet, hogy annál zavartalanabban élvezhessék az ideigvalókat.” Innen az ellenkezés a hitoktatással szemben. A valóságban azonban az igazán boldog embereket nem azok közt találjuk, kik a földi örömeibe merülnek, mert a múltó és bizonytalan földi javak sok csalódás és keserű kiábrándulás forrásai és a vallási korláttól mentesített ösztönök és szenvedélyek már rengeteg bajt és nyomorúságot okoztak. Viszont nekünk, akik hiszünk, senki sem tiltja a tisztas földi örömeiket és boldogságot. Ha azonban ezt nem találjuk, megmarad számunkra az örök boldogság reménye, mely lelkünket békével és megnyugvással tölti el. A hitetlenek keresik minden áron a földi boldogságot, mint egyedüli lehetőséget és nem nyerik el sem ezt, sem a túlvilági boldog életet. Mi keressük elsősorban az örökkévalókat, és a földiek – az Úr ígérete szerint - hozzáadtnak nekünk (Mt 6,33). Gyermekeinket is boldoggá akarjuk tenni, itt a földön is, és a másvilágon is, ezért ragaszkodunk a kötelező hitoktatáshoz.

A szülők elsőrendű nevelési kötelezettségéről

Az életadáson túl a szülő élethivatása: a nevelés - obligatio gravissima - a legsúlyosabb kötelesség. Mit ér egyetlen gyermeki lélek? Csak Jézus szeme méri fel az értéket, rajta van Jézus kereszten kiontott vércseppje, amely nem 13 karátos aranyat jelent, hanem magát az örökkévalóságot. A katolikus szülők személyes és szent kötelességét a gyermeknevelés terén az Egyház két rövid mondatban adja elénk: a szülőkre hárul az a mindennél súlyosabb kötelesség, hogy a gyermek vallásos és erkölcsi, testi és polgári neveléséről tőlük telhetően gondoskodjanak. A szülőknek és helyetteseiknek nemcsak joga, hanem kötelessége is a gyermek keresztény nevelése.

A hitoktatás kulcsszerepe az erkölcsi nevelésben

Nem állítjuk, hogy minden hitetlen gonosz. Szomorú volna, ha az emberi természetből a jóérzés teljesen ki tudna veszni. Mindig lesznek, akik a legnagyobb romlottság közepette is különös adottság alapján az erkölcsi jóhoz vonzódnak, azaz, erkölcsi érzékkel vannak megáldva, mint ahogy mások a művészi szép iránt bírnak esztétikai érzékkel. Az általános erkölcsi nivó hanyatlása azonban vallásos nevelés

nélkül elkerülhetetlen. Nem véletlen, hogy akik szörnyűségek elkövetésére vállalkoztak, azoknak előzőleg a vallást meg kellett tagadniok. Az sem véletlen, hogy a vallástalansággal együtt jár a családok bomlása, ezzel együtt pedig ijesztően szaporodnak a gyermekbűnözések. Szabad-e ennek láttára a hitoktatáson rést ütni? Nem kell-e inkább éppen a vallásos erők általános közlésével és felfokozásával a romlásnak elejét venni?

A nyugati államokban a romlás láttára mindenütt erősítik a hitoktatást. Magyarország felett Szent Pál méltatlankodó szavai tolulnak ajkunkra: "Eszeveszett galaták, valaki valamivel megigézett titeket, hogy ne engedelmessédjétek az igazságnak." (Gal 3,1) Itt még inkább fel akarják húzni a zsilipeket, hogy csatornaöntvény, az iszap, a szennyvíz előntsön mindent. Az ösztönök forró leheletéhez még tűzhányók hevét, tűzét adják. Sivataggá akarják tenni az országot, amelyben aztán szellem, lélek, áhítat nem lenne többé, Mert jegyeztétek meg: erkölcsöt, kultúrát Isten, Egyház és kegyelem nélkül nem fakasztanak és jó néhány régebbi kísérlet már rájött arra, hogy a világi, az állami erkölcsstan az iskola és a nevelés farsangja. Csak arra jó, hogy kiszorítsa a hittant ezeréves jogából és az ifjúságot besegítse a gengszterek, öngyilkosok, a fegyencek világába. Szent István országát pedig börtön-Magyarországgá, gyalázat-országgá tegye.

Ugyanez a kéz, amely szűkebbre szabja a hittanórák ajtaját, sarkig kitarja a javítóintézetek, fogdák és fegyházak kapuit.

Ma a magyar gyermek felé kezek nyúlnak, de ezek a kezek nem Jézus kezei, nem az Egyház karjai, hanem avatatlanok, nevelésre nem termettek karmai. Korunkban az Egyház szabadsága ellen folyó küzdelem is új vágányokra tért. Eddig elvették a templomokat a hívektől, most már a templomoktól veszik el a híveket.

A hitvallásos iskola fennmaradása nemzeti érdek

Arról van szó, hogy bizonyos bűnöket ki kell küszöbölni és bizonyos erényeket belevinni a magyar életbe. Ha a bűnök helyébe olyan erényeket akarunk, mint a nemzet szeretete, kölcsönös jóakarát, nyugalom, egyetértés, a pártviszály megszüntetése, gyűlölet helyett megértés és szeretet, ehhez katolikus hitoktatás, teljes valláserkölcsei alap szükséges, mert nem tud büntetést kerülni és áldozatot akarni olyan valaki, aki nem hiszi, hogy van fölötte Mennyei Atya, akinek révén testvérek vagyunk és van fölöttünk ítélő Bíró is, aki számon kér mindent. A hibák leküzdésére csak a kinyilatkoztatott hit és erkölcs képesít bennünket, mert csak ezek számolnak halállal, ítélettel, örök élettel. Tehát minden állami, emberi érdek azt kívánja, hogy a hitvallásos iskolát ne megrontsuk, hanem erősítsük és azok fennállása nem más, hanem a nemzet és a magyar nép érdeke.

Ha egy nemzetnek vannak olyan alapjai, amely az ország előrehaladását és nagyságát a múltban előmozdították, ezeket nem szabad nélkülözni a jövő építésénél sem. Az őskeresztények idejében erős fenntartó oszlop volt a bűnnel szemben a hit. S mi nem

a nyárspolgárok vallásosságát, hanem az őskeresztények hitét akarjuk. Az ősi hitet semmilyen körülmények között el ne hagyjátok, meg ne inogjatok. Tiszavirág divatokért ősi hitet el ne cseréljétek! Legyetek Istené, Egyházé, Hazáé! Amikor minden szinte futóhomokká indul, rendületlenül ragaszkodjatok az erkölcsi alaphoz, mert csak az ősi kereszténység alapján kezdhetünk újjáépítést.

A család, az iskola, a templom és az ősök hagyománya a nemzet tartóoszlopai

A temető, az iskola, a templom és a családi szentély küszöbe oly közel vannak egymáshoz! Ahol ezt a négyet - ma a XX. században - szeretik, ott a katolikus hitélet megbonthatatlan. Arra kérlek benneteket, hogy az ősök szava, amikor a temetőből tanítanak benneteket, pusztába kiáltó szó ne legyen. Azt tegyétek, amit áldott szülőitek, áldott nagyszülőitek és az ősök cselekedtek.

Mindennél fontosabb arra gondolni azonban, hogy az örökkévalóságot így biztosítjuk magunknak. Jött-ment emberek vagyunk a földön és nincs maradandó városunk. A lelkünk él, az a maradandó, az az örökkévaló. Ezt az egy halhatatlan lelket a nagy mulandóságból ki kell menteni és hittel, erkölcsi étellel, a szentségeknek a használatával kell biztosítani ezt a lelket.

Csodálatos erős vár a család, ha a küszöbe összenyílik a templom és a katolikus iskola megszentelt világával. Ez a három a mi várövezetünk. Ebben a várövezetben élünk, virrasztunk és értük tusakodunk, míg elmegyünk mindnyájan az ugyancsak megszentelt temetőbe. Késő unokák, el ne felejtsetek a megelőző nemzedékek üzenetét: ragaszkodjatok váraitokhoz!

Mi, katolikusok tudjuk, hogy a közügyek intézéséhez nagy felelősségérzetre van szükség a nép minden tagja, az egyes néprétegek és a kijelölt vezető személyek részéről. De azt is tudjuk, hogy ezt a felelősségérzetet leginkább istenfélelemre oktató vallásunk fejleszti ki az emberekben. A szabadság is nagy kincs és minden formájában a szólás, az írás, a szervezkedés terén nekünk, katolikusoknak is jár, akik jól tudjuk, hogy a szabadság szabadossággá nem fajulhat, nem lehet kapzsi, nemtelen ösztönök eszközévé, sem a féktelen nagyravágyás fegyelmezetlen garázdálkodásává. Különben elpusztul az ország, mint ahogy tartalmával együtt tönkremegy az abroncsaitól "megszabadított" hordó. De vajon ki tudja jobban fegyelmezni az embereket, mint a vallás, amely nem külső eszközökkel, nem megfélemlítéssel tart rendet, hanem azáltal, hogy megtanít az ösztönök és indulatok öntudatos, belső ellenőrzésére és megfékezésére. Ezért óvjátok és biztosítsátok a katolikus életre való jogotokat a templomban, amely az Istenhez való kapcsolódásotok megszentelt helye, az iskolában, amely gyermekeiteknek, a jövő reménységeinek nagyon fontos kialakítója, és a közéletben, amely megszabja életetek külső rendjét és kereteit. Különös gonddal ápoljátok a vallásos lelket a családokban, amely a nemzeti közösség építő sejtje és a katolikus élet és jövő bölcsője.

Az Egyház közéleti jogai és kötelességei

Az anyag és erő mögött egy még hatalmasabb tényező működik: a lélek, a szellem. Csak imádkozó emberiség építhet egy jobb világot. Nemcsak a külső világot kell újjáépítenünk, hanem a mi belső világunkat is. Ennek alapjai is meginogtak, azért emlegetik annyit az alapvető emberi jogokat. Az igazat megvallva, mi hívők, már szeretnők hallani az alapvető emberi kötelességek párhuzamos emlegetését is. A jog és a kötelesség ikertestvér. Amint a jog jelentkezik, nyomában fellép a hozzá kapcsolódó kötelesség is. Ezek az alapvető emberi kötelességek: kötelességeink Isten, önmagunk és felebarátaink iránt.

Hallgatásunkkal nem leszünk bűnrészesei az önkénynek és az igazságtalanságnak. Vannak bizonyos cselekedetek, amelyeket az ember, különösképpen a keresztény ember semmilyen körülmények között sem nézhet tétlenül. Bármilyen is legyen a helyzet s bárki legyen is a felelős és az áldozat, a mi feladatunk az, hogy felemeljük szavunkat, hogy hirdessük az igazságot és felszabadítsuk lelkiismeretünket.

Az Egyház kívánja és követeli minden katolikus hívótól, hogy állampolgári jogait – semmiféle megfélemlítéssel nem törődve - katolikus hite szerint gyakorolja. Minden katolikus magyarnak kötelessége élnie állampolgári jogjaival. Minden katolikus magyart a lelkiismeret, meg a hit vezessen e jogok gyakorlásában. Csak így lehet elérni, hogy katolikus, azaz jó elvek érvényesüljenek a magyar közéletben.

A katolikus Egyház itt, a magyar téreken vészelt át minden vihart ezer év óta. Nem bújik el, ha vihar van felvonulóban, hanem mindenütt ott van a magyar néppel, a magyar népért. Nem rejtőzködik el semmiféle földi, csupán az isteni védőszárnyak alatt.

Az Egyháznak eligazításra váró hatalmas hívőserege van, nem kevés - hitet és erkölcsöt, állampolgári alapvető jogokat érintő - kérdést vet fel a mindennapi közélet. Ezt a hívősereget tanítani és eligazítani isteni komoly kötelezettségből múlhatatlan és mellőzhetetlen feladata. A kereszténységnek állandó tanúbizonyságot kell tennie az igazság, a jog és a szabadság mellett. A szabadság a római jog szerint: "Libertas est naturalis facultas eius, quod cuique facere libet, nisi si quid vi, aut iure prohibetur." E szerint emberi természetünkből eredő olyan képesség, amellyel mindent megtehetünk, amit akarunk, hacsak az erőszak, vagy a törvény nem akadályoz abban minket.

Legyetek erősek a hitben, az elvekhez való ragaszkodásban. Ne tűrjétek a hit balsorsát a földkerekségen és ne tűrjétek ezt a hazardírozást az elvekkel. Legyetek hősiességek az elvek hirdetésében és az elvek terén soha el ne kedvetlenedjétek. Mert rajtatok áll. A helyesen gondolkozó ember részvéte jelentkezzék azokkal szemben, akik bűnös könnyelműségnek lettek áldozatai.

A magyar múlt szerepe az ország újjáépítésében

Észre kell vennünk, hogy az anyagi romoknál is szomorúbbak a lelkekben jelentkező erkölcsi romok. Megingott Isten törvényeinek tisztelete. Meggyengült a nemzeti élet egyik legfontosabb pillére, a tekintély elve. Megfogyott a feljebbvalók, a képzettség, a tudomány és a jellem becsülése, megrendült a történelmi múltba, a hagyományokba vetett hit. Pedig a sok csapás éppen ezért is ér bennünket, mert a sorsunk intézésébe belenyúló erők a múlttal szembeszálltak és az ősi hittel szakítva új, pogány elvek alapján kísérleték meg határt nem ismerő céljaik elérését. De épp e kísérlet kudarca kell, hogy gondolkodóba ejtsen bennünket és visszatérítsen Istenünkhöz.

Isten törvényei felől sokan azt a felfogást képviselik, hogy azok hatályát emberek felfüggeszthetik, különösen is megteheti ezt az állam, ha vélt érdeke úgy kívánja.

Az újpogányság ezt bölcselkedő formában nyíltan hirdette, a gyakorlatban pedig megvalósította.

Az Optatissisima Pax kezdetű körlevél nekünk alap, parancs és program. Nem kemény, hanem édes parancs: Roma locuta. Ha nem hajolnánk Jézus Krisztus földi helyettesének bármelyik, egyetlen útmutatására, a szőlőtőről lehullanánk az örvénybe, nem volnánk többé katolikusok, hanem pogányok, vagy szakadárok.

A bűnfolyam a világon, az országon nagy tény. Rajtunk, hívőkön áll, felülhaladja-e a szentség világa. De az utóbbinak a napfényben kell történnie. "Amit rejtetekben mondok is nektek, hirdessétek a tetőkön." (Mt 10,27) - tehát nyilvánosan és hangosan. Ha a hitetlenség polgárjogot nyer, fölséges, nyilvános hitvallás kell. Ha ölnek, fajtalanokdznak, lopnak, rágalmaznak és még csak nem is rejtik, sürgessétek és érvényesítsétek a két kőtábla polgárjogát. Ha van pöffeszkedő és szemérmetlen korrupció, legyen tógája a hódító útra induló tisztességnek is.

A valláserkölcs emberi életünk alapja és mestergerendája, vasútvágányunk, napunk, levegőnk, orvosunk és éltetőnk, mindennapi kenyerünk és szemünk világa.

Amikor Sodoma és Gomorra városokban eláradt a vér bűne, az Úr kész lett volna irgalmazni ha elegendő igaz ember akadt volna bennük. De mivel nem találkozott, elkövetkezett a pusztulás. Ma is nem kevéssé azon fordul meg a sorsunk, lesz-e elegendő engesztelőnk és vezeklőnk, aki közremunkál a bajok leküzdésében és hazánk sorsának jobbrafordulásában. Ha közönyösek maradunk, felelősek leszünk az elkárhozó lelkekért, népünk további pusztulásáért. Eszerint lelkek, Egyház és haza sorsa van a kezünkben. Ha mi testünket - az Apostol szerint - élő, szent és Istennek tetsző áldozatul adjuk (Róm 12,1), az áldozat fenntartja, megállítja Isten sújtó kezét, mint Ábrahámét az angyal. Mi, az engesztelők leszünk a Getszemáni kert vigaszt hozó angyalai.

Adja a mindenek Ura, Magyarország Nagyasszonya és szentjeinek hathatós közbenjárására bőséges kegyelmét az engesztelés megértéséhez is, a véghezvitelhez is, hogy a nemzet legjobbjai mondhassák el a majdan felragyogó szivárvány alatt: "Hálát adok neked, Uram, mert haragudtál ugyan ránk, de elfordult a Te haragod és megváltottál bennünket." (Iz 12,1)

Te Deum (Tanérvzárásra, érettségire)

1974. június 8-án San Franciscóban, az érettségiző diákok ünnepeén a bíboros búcsúbeszédet mondott az iskolából távozó diákoknak. A felszólalás magyar és angol nyelven hangzott el, utóbbi titkárának, Mészáros Tibornak tolmácsolásában. A beszédet óriási tapsvihár követte.
(Krónika, 32-33. o.)

Egyházi Nevelők, Kedves Szülők és Érett Ifjúság!

Megható pillanata az életnek, amikor az ifjúság utoljára lép arra a küszöbre, amelyen távozik, immár az életbe. Komoly dolog az iskola, ebben a komoly iskolában részes azonban a teherviselésben úgy az egyházi nevelő kar, mint ahogy a kedves szülők is részesek abban.

Az iskola után kezdődik csak az igazi életküzdelem. Ez a küzdelem nagyon erős és nem kedvező világban folyik. "Előtted a küzdés, előtted a pálya, az erőtlen csügged, az erős megállja. Mindez nem más, mint akarat, amely előbb vagy utóbb, de diadalt arat." Meg kell kezdeni az életküzdelmet. Pihenjétek ki magatokat, utána, az iskola után kezdődik majd az életküzdelem. Aki hozzátok szól, az hatvanhárom évvel ezelőtt volt a ti helyeteken. Akkor valahogy szebb volt az élet a világban, mint mostanában. 1911-ben a világ nem úgy tekintett ránk, mint ahogy ma. Elmúlt ez az idő, ti most egy megnehezült atmoszférában kezditek meg életeteket. Ehhez az élethez elvek kellene. Tudnotok és hinniek kell, hogy fölöttetek és a világ fölött ott áll egy szellem és ez a szellem kezével játszik a világtörténelem orgonáján.

Ez a szellem, az Isten, nem öregember, mint ahogy a festők ezt érzékeltetik. Holnap lesz Szentháromság vasárnapja, és a művészek a Szentháromság három személyében az Atyát, az első személyt úgy ábrázolják, mint megöszült öregembert. Ennyi művészi szabadságot mi megengedünk. Mert a három személynek a viszonyából folyik az, hogy az Atyát aggastyánnak ábrázolják. Azonban az Isten egylényege fiatal mindenkor, ideje sohasem jár le és törvényei érvényesülnek. Az emberi jóakarát azt segíti és előbbre viszi. A hatvanhárom év alatt nehéz volt a világ sora. Aki itt beszél hozzátok, az a 63 év 44 százalékát zárkában és számkivetésben töltötte. De mégis azt mondja nektek, hogy ha újra kezdené meg az életet, akkor is ugyanazt az utat szeretné megfutni, mint amit befutott: Isten Tízparancsolatának a védelmére, fenntartására és az emberi közösség jogainak őrzésére. Mert aki az életbe lép, az legyen Isten Tízparancsolatának az őrzője és keresztülvivője. És az legyen érzékkel és szeretettel az emberi közösség iránt. Az Evangéliumban össze van fűzve az Isten léte és a felebaráti szeretet. Nem mi vagyunk a központ, hanem a mi felebarátunk inkább a központ.

Ezzel a két elvvel induljatok útra, s erre az útra áldásomat adom.

Év végi hálaadás

1945. december 31., Budapest, Mindszenty bíboros szilveszteri rádiószózata
(Mind. Serm. I. 21-24. o.; Mind. Doc. I. 101-106. o.;
Egyházam és Hazám I. 60-63. o.)

Évzárás-évnnyitás; Szentbeszéd a budapesti amerikai követségen, év megjelölése nélkül
(Mind. Serm. II. 183-184. o.)

Bűnbánat, év végi lelkiismeret-vizsgálat

Örömmel merítünk vizet az Üdvözítő kútforrásaiból imádságban, áldozatban, bűnbánatban és a vele való egyesülésben.

Falconieri Szent Júlia a bűnnek a hallatára megremegett és oly mérvű fájdalom járta át, hogy szinte élettelenül rogyott össze. Mária Magdolna egy életre szóló vezeklése, Egyiptomi Szent Mária könnytengere, Szent Péter keserves sírása, Szent Pál viharzó bűnbánata iskolánk és életprogramunk legyen.

Az erkölcsstan mindannyiunkat arra sürget, kérjünk kegyelmet, hogy lássuk a bűn utálatosságát és gonoszságát, és így a bűn utálata legyen úrrá a lelkünkön.

Nem az a nagy baj, hogy csetlünk-botlunk, az emberi gyarlóság feltör bennünk. A nagy baj az, ha két szélsőség vonalán halad az életünk: ha Káinnal, Júdással kétségbe esünk vagy ami ma milliók sajátja: nincs bennük büntudat.

Mivel emberek éltek benne és emberek alakították a képét, az 1945 sem volt büntelen esztendő, a nemzettel szemben sem. Avagy itt voltak az új fénnel érkező emberi jogok; mennyi van még a félelemtől és nyomortól mentességből? Mit tettünk azért, hogy a nemzet félelme és nyomora kisebb, a megsegítése annál nagyobb legyen? A szabadságkorlátozás kevesbedjék, a sajtó-, szólás- és egyéni szabadság, de a kötelességtudat is annál több legyen? A Tízparancsolatot mennyire érvényesítettük Istennel, felebaráttal, annak testi, lelki javaival szemben? Mennyi erőfeszítést tettünk az igazság és béke országáért? Mennyire győztük le az ént, mennyire érvényesítettük a közjót? Mennyire fogtuk mederbe a gyűlölet, bosszú sistergő láváját és tápláltuk a szeretet és emberség elapadt, vékony erecskéjét? Nem voltunk-e Szent Pál szerint "gonoszságban és irigységben élők, gyűlöletesek és egymást gyűlölők"? Nem akartunk-e építeni ökölrel és gyógyítani gyűlöletből izzó szívvel? Másoknál fennen elítélt bűnökben nem fetrengtünk-e magunk is? Mennyire hallottuk meg a felettünk megsűrűsödött sóhajokat, amelyek minden égtájról felénk szálltak?

Mennyire hasított belénk a magyar csecsemők aszálya, magyar leányok elhervadása, magyar férfiak távolsága, magyar anyák észbontó gyötrelme, családok hasadása? Az a tudat, hogy az apa Keleten vagy Nyugaton, az anya rabságban, az apró gyerekek

küszöbről küszöbre hányódnak? Ma nincs nagyobb igény magyar földön, mint az: hogy "Minden emberi kiáltás, Akit keres, találja meg!"

Előretékinés az új esztendőre

Magyar Véreim! Az idők rokkáján 1945 keserves fonala sietve lefogy. Az idő Isten kezében van és az idő az igazság szövetségese. Hálánk kíséri a legkisebb örömeért, de a viszontagságokat megbíró és elbíró kegyelemért is. Kíséri bánatunk is azt a fonalat, amelyre bűneinket, mulasztásainkat írta fel 1945. Amikor fölkel az 1946 és új kereszteteket, szenvedéseket hoz nekünk, az ég alján a földdel összefolyva feltűnik a nagybetűvel írt Kereszt, a mi menedékünk, üdvünk és lobogónk, mert fénylik titka 1946-ban is a Keresztfának. Azt hirdeti: Magyar ember küzdj és bízva bízzál! És az Isten kegyelme lesz mindnyájatokkal, akik a hitben szerettek, a valamivel tán enyhébb 1946-ban.

Az óév bánatával és erős fogadásával lépünk az új esztendőbe Jézus elé, a pásztorok és bölcsék hitével és ragaszkodásával. Ő az Atya fénye, az Ő lényének alakja, a láthatatlan Isten képe. Rejtett istensége, fölsége felragyog kinyilatkoztatásában, élete példájában is az emberi arc mögül.

A bölcsélet alkalmatlanná tette magát eligazításunkra. Spinoza összeolvasztja Istent az anyaggal; az idealizmus a materializmus szolgálatára vált alkalmassá, csúcspontján Hegellel. A pozitivizmus épp a metafizika és teológia ellen harcol. A legmaiabbak, a marxizmus, az egzisztencializmus és pszichoanalízis alapján nem más, mint hedonizmus és utilitarizmus. Valamennyi részes abban, hogy az emberiség útvesztőbe került.

A bölcséleten kívül napestig sorolhatnók fel a levégzett, hitelvesztett útmutatókat. Kihez menjünk? (Jn 6,69).

Egyedül Jézus tanít meg arra: ki az Isten. Jézus szerint az Isten a mi Atyánk, végtelenül szerető és gondviselő. Lény: a tökéletesség és irgalom. Legyetek tökéletesek, mert mennyei Atyátok tökéletes. Legyetek irgalmasok, mert mennyei Atyátok irgalmas (Mt 5,48; Lk 6,36).

Jézus neve mellé oda tesszük az Újév homlokára betlehemi ajándékként az új évi egyéni programot: a tökéletesebb és irgalmasabb életet.

Anyák napja

1973. szeptember 23., Torontó, Szent István milleneumi ünnepség
(Mind. Serm. II. 224-225. o.)

1974 májusa, New York, St. Patric székesegyház, Anyák napján
(Mind. Serm. II. 235-237. o.)

Az élet Isten ajándéka

Isten rányomta életünk mindennapjára, nemcsak az első hatra, hogy az jó. Az élet önmagában, legyen bár nehéz, tűnjék bár elviselhetetlennek, és mint szokás mondani, értéktelennek - az élet Isten ajándéka. Mondom, önmagában. Ez áll életünk minden körülményére és kereszthordozására is. Az élet azonban átokká, Isten ostorává, a keserúségek és belső meg külső csapások sorozatává válhatik az ember gonoszsága által. El is vesztetik, mint az Úr tanítja, sőt az örök kín forrásává válhatik, ha az ember rosszul bánik vele, ha megátkozza és nem szenteli meg, ha gondját nem viseli, hanem ellene fordul és megöli.

Kedves Hallgatóim! Itt a New York-i Szent Patrik székesegyházban az Anyák napján, amelyre Cooke Öminenciája, New York főpásztora meghívott, hogy a New York-i édesanyákkal együtt ünnepeljem a mi Urunk Jézus Krisztus, Istenünk és Urunk legdrágább ajándékát, a szentmiseáldozatot, kénytelen vagyok az emberi fajtánk legősibb igazságát – anyai, kimondhatatlan dadogását - újrahirdetni: minden emberi élet Isten szándéka szerint jó és üdvös, az Istennel való legbensőbb, boldog közösségre van teremtve. Nincs átkos élet önmagában, csak embertől átkossá tett élet van.

Az anyaság: hivatás

Ennek az igazságnak mint ténynek a fényében értjük meg keresztény hitünk tanítását az élet és az anyaság alapvető jóságáról és szentségéről. Az embernek örök kísértése marad, hogy a kölcsönös gonoszkodás által elrontott életet, mint vádat Isten ellen fölhozza, kigúnyolja, kinevesse és még jobban meggyalázza. Isten ismeri ezt az évezredek kísértést. Itt szó, intés nem használt. Ezért jött el ebbe a mi emberi világunkba úgy, hogy anyától született és ezzel az anyaságot és benne az életet, minden emberi életet, az ebben a pillanatban megkezdődött is, megszentelte, istenivé tette. A prófétákkal és a kétezer éves kereszténység tanúival, de minden egyes, a világ kezdete óta a gyereket szeretettel dajkáló édesanyával kérlek benneteket: térjete vissza az anyaság, az élet jóságához, megbecsüléséhez, szentségéhez! Térjete vissza Isten szent Anyjához, a boldogságos Szűz Máriához!

Az abortuszról és a helyes gyermekszereletről

Itt, ebben a világ legnagyobb városában, ahol éjjel-nappal forgatják a metsző kést az anyaméhekben, ebben az órában is, ahol kezdődő emberi életet szakítanak, szippantanak, sósavval maratnak, fojtogatnak és tízezzrel dobnak plasztik zacskókban a szemétdombra, itt kell magasra tartanunk az élet szentségének és

istenadta jóságának zászlaját! Minden emberi élet, minden anyai sors összefügg közvetlenül a Szűzanyának és Szent Fiának sorsával. Ha csak emberi rációkra hallgatunk, ha csak az élet élvezete vagy félelme diktálja egyéni és közösségi életünket, ha csak Isten nélküli, imádság nélküli és hit nélküli professzorokra, orvosokra, biológusokra, szociológusokra hallgatunk, akkor az emberi élet és minden édesanya méhe csak függvénye lesz az emberi érdekeknek: meg lehet ölni, mert még csak kezdődő emberke, embrió; meg kell ölni, mert értéktelen és nyűg, hasznot nem hoz, hiába eszi a kenyeret - öreg, halálos beteg, sokat szenved. Dosztojevszkij jut eszembe, aki a Karamazov testvérekben megállapítja: "Ha nincs Isten, minden szabad." Az élet mellett és az abortusz ellen fölhozott érvek közül kifelejtik a legfontosabbat: jaj annak az embernek, akit csak ezért az életért hoztak a világra. A Szűzanya a világra hozta Fiát a mi megváltásunkra és Isten iránti mélységes szeretetből. Az anya hivatása nemcsak evilági, hanem szól mindenkorra. A gyereket Istennek szüljük és nem a konzumnak, a fogyasztásnak. Csak ezzel a hittel képes az édesanya gyermekének a sorsát vállalni és érte küzdeni. Ne dobjátok el az anyai méltóságot magatoktól. Ne akarjatok abortusz miatt egy rangon lenni az utcai nőkkel. E között a kettő között áll a választás és nincs más. Akkor nem lesznek gyermekek és fiatalok, akiket szüleik - az egyet, a kettőt - imádnak, akiket szüleik tulajdonnak tekintenek. A végén ezek a gyerekek maguk megundorodnak ettől a szülői kényeztetéstől, attól a tudattól, hogy a szülők őt "birtokolják". Íme a gyökere anyai millió szülő-gyerek konfliktusnak.

A szülői feladatok

Még valami kívánczik az ajkamra: legyetek édesanyák, édesapák Isten miatt és ne csupán evilági okokból, mert az Egyház is édesanyánk. Az Egyház nem sikeresen menedzselte intézmény, nem is szociális segítőtársulat, bár mindig az ember javára van, hanem az Egyház – édesanyánk. Ő szült bennünket a keresztségben vízből és Szentlélekből új embernek, istenes életre és ezáltal örök üdvösségre. Nincs megoldás az Egyház egyetlen problémájára sem jó édesanyák, imádkozó, bátor és az életet elfogadó édesanyák nélkül. Egy gyerekből, kettőből, Isten nem tud magának papot és nővért hívni, mert az ilyen családokban sokszor már kezdet óta befészkelte magát az önzés, a számítás, az áldozat szellemének kizárása. Az élet tagadásánál, visszautasításánál, a gyiloknál, az önzésnél, az önimádatnál nincs ott az Isten, nem is lehet.

Most, itt Krisztus áldozatában, amikor saját magát adja értünk, kérem a New York-i édesanyákat: tegyék magukévá azt, amit Isten tervez, akar és vár az ő asszonyi mivoltuktól és anyaságuktól - minden ember és az Anyaszentegyház javára.

Missziós vasárnap

1946. október 20-án Mindszenty hercegprímás a Szent Gellért ünnepek alkalmával a pécsi székesegyházban mondott szentbeszédével adott választ a sokat emlegetett kérdésre: magánügy-e a vallás?

(Mind. Serm. I. 121-124. o.; Mind. Doc. I. 258-263. o.;

Mind. Serm. II. 130-138. o.; Egyházam és Hazám I. 206-213. o.)

1947. november 8-án, Budapesten, a Budavári Nagyboldogasszony főtemplomban, a Boldogasszony Éve tizennégy elsősombati búcsújárása elején

(Mind. Doc. III. 105-112. o.; Egyházam és Hazám II. 157-162. o.)

1973. július 22. Bécs, Pázmáneum

(Vas. Lev. VI. 137-139. o.)

1975. február 9. Bécs, Pázmáneum

(Mind. Serm. II. 293-294. o.)

A vallás nem magánügy

Jézus Krisztus nem ismeri a vallást, mint magánügyet. Egyenesen azért jött, hogy ami földi életében csak mustármag volt, hatalmas fává terebélyesedjék. Az apostolok hirdetik az Evangéliumot, a korlátozással szemben készek üldözést elviselni és meghalni. És nem nagyon magánügyként rejtegetik a vallást. Szent Pál viszi zsidókhoz, pogányokhoz. Szent Péter Jeruzsálem főterén 16 nép előtt szól. Csak a megkeresztelkedők száma 3000 lélek. Mindkettő életével fizet, mivel a vallással, mint magánüggyel nem lappangtak. Az Egyház isteni küldetése tudatában szüntelenül hangoztatja illetékességét a hitoktatásra, az Igehirdetés nagyfentosságú mezejére. A kereszténység tarsolyában ott van a nyilvánosság, a közélet átalakítása. Mint XIII. Leó mondja: "Az ember nemcsak mint egyén, hanem mint közösség, mint állam is köteles vallásos és erkölcsös lenni." XI. Pius is azt tanítja: "A nyilvános élet is vallásosságra van kötelezve." Azzal legyünk tisztában: a társadalomban vagy a valláserkölcs, vagy a bűn rothadása a közügy, ez az élet kérlelhetetlen logikája és váltogazdasága.

Az igaz vallásnak, mint igazságnak nyilvánossági jogot és érvényesülést kell engednünk az élet egész vonalán, hogy a magán- és közösségi embernek megbízható vezére legyen az élet útján. Ha pedig ezt engedni nem akarnák, magával az igazsággal akasztanak tengelyt.

Amikor a völgyben hirdetik nektek, hogy a vallás magánügy, nézzetek fel ide a várra, erre a sudár toronyra, és a Boldogasszony templomára. Ezek adják meg a századok választát a felelesztett szappanbuborékra: a vallás magánügy. A vallás közügy volt és

az marad mindenkor. És ha az emberek némák, a kövek kiáltják és a századok Mária szentélybe kívánczó és itt pihenő halottai, komoly polgárai kiáltják: mi életünket tettük fel, hogy a pogányság véget érjen és Mária országában a vallás közügy legyen!

A keresztény ember a világ sója

A hívő léleknek az a rendeltetése, hogy legyen a világ sója nemcsak a családban, hanem a családon túl az ismerősök, a barátok körében és minden ember számára is.

Ha a só megromlik, értéktelenné válik, sőt teherré lesz, ízt nem tud adni, hát, ami ellen védőszer volt, kidobják a rothadásba és ott van annak a helye.

De nemcsak só vagyunk mi, hívő lelkek, hanem az Úr mondotta: "Ti vagytok a világ világossága."

Roppant nagy szerep. Ha az öt világrész minden kitüntetését megkapnánk, az együttvéve nem jelent annyit, mint az, hogy mi vagyunk a világ sója és a világ világossága.

Ha ma este pihenőre térünk, jó, ha ezt a szerepünket is megvizsgáljuk az esti lelkiismeret-vizsgálat idején: mennyire voltunk mi Krisztus kezében a világ sója és mennyire voltunk a világ világossága és mennyire szakítottuk el magunkat a világnak a sötétségétől. Boldogok azok, akiknek a kérdésére igenlő válasz érkezik.

Ragaszkodjunk is vallásunkhoz. Ez lelkünk, a történelem útmutatása, Jézus Krisztus tanítása földi és örök életünkre.

A helyes imádkozásról, a hithirdetés legfőbb alapjáról

Az Úr Jézus Istenember, Ő évezredekben és a földkerekségben gondolkozik és akarja az üdvösséget minden embernek.

Isten gondolatát helyezük fölébe a feltolakodó emberi gondolatnak. Ma is olyan "názáreti világ" van a világon, elszakadás a hittől, emberi gondolatra, világ bölcsességére adják magukat az emberek. Mi ne veszítsük el reményünket, gondoljunk az evangéliumra: amíg lélegzünk, addig remélünk. Isten kezében vagyunk és minden emberi léleknek a sorsa ott van és jó helyen van. Az Úr Jézus semmi jóval szemben nem méltánytalan. Legyen az kicsi vagy nagy, Őneki van mindig méltánylása azzal szemben. A kisebb jó mindig kell, hogy engedjen a nagyobb jónak.

Jézus az Evangélium szerint sok mindenre tanít minket. Mi az a sok? Tanít minket elsősorban a hitre, amit mi az apostoli hitvallásban tanultunk és vallunk. Tanít minket erkölcsi életre, amit mi a Tízparancsolatban és az Egyház öt parancsolatában ismerünk.

Jézus szüntelenül igazít bennünket arra az igazságra, hogy a jónál is jobb a nagyobb jó. Mit tanulunk ebből? Imádságos életünkben, tevékenységi életünkben és

ítéleteinkben? Hiábavaló imádság nincs. Az lehet, hogy mi nem találjuk meg az imaszándéknál mindig azt a nagyobb jót, ami Krisztus gondolata. Azért az Úr Jézus egy más vonalon, egy magasabb vonalon teljesíti az imádságunkat. Tehát kárba veszett imádságról nem lehet szó. Ez az Evangéliumnak a tanítása. Tevékenységünkben, lehet, hogy az emberek nem értik meg a mi tevékenységünket, talán megesik: a kisebb közületben, a családban sem találunk mindig megértést. Nem baj! Az Úr Jézus megérti a mi jószándékunkat és ez a jószándék ott áll Krisztus előtt, akkor oly kicsi dolog, hogy egyet vagy mást nálunk nem értenek meg. Ítélet: nem jó sokszor ítélni. Különösen nem emberi hibákat. Az Úr Jézus mondta: "Ne ítéljetek, hogy ne ítéltessetek"! Jobb nem ítélni és csak ha elengedhetetlen kötelesség szakad ránk, hogy ítéletet mondjunk emberek felől, akkor éljünk vele. Sok beszédnek sok az alja, sok ítéletnek még több az alja és tévedése.

Azt mondtuk, hogy Krisztus szellemében a nagyobb jó érvényesül. A világ szellemében nem így van. Az Édenkertben azt mondta a Sátán, hogy őneki kell engedelmeskedni és akkor az ősszülők lesznek jó és gonosz tudók és valóságban Isten lesz belőlük.

Az ősszüleink hallgattak rá. Jézusnál a nagyobb jó érvényesül, a világ, a Sátán szellemében mindig a nagyobb rossz szakad rá az emberre. Az Úr Jézus a mi Utunk, Igazságunk és Életünk. Utunk, amin járnunk kell, igazság, amibe öltöznünk kell, életünk, amit egyedül élhetünk.

Jézus a szőlőtő, mi a szőlővesszők. Nem akarunk Tőle távol száraz venyigék lenni. Maradunk Jézusban és Jézus mibennünk (Jn 15,4). Így nekünk is szól a nagy ígélet: Mária gyermeke és népe nem veszhet el.

Halottak napja

1946. április 28-án, a váci székesegyházban, Pétery József váci megyéspüspök palliumának átadásakor

(Mind. Serm. I. 42-46. o.; Mind. Doc. I. 143-149. o.;
Egyházam és Hazám I. 86-90. o.)

1947. december 11.; Budapest, elnöki megnyitó a Szent István Társulat évi közgyűlésén

(Mind. Doc. II. 237-254. o., Egyházam és Hazám II. 178-189. o.)

1948. február 15.; Budapest, Mindszenty hercegprímás beszéde a Szent István Akadémia közgyűlésén az igazság, a béke, a hit és a természettudomány viszonyáról

(Mind. Doc. III. 128-141. o.)

1956. október 30.; Felsőpetény, Mindszenty bíboros kiszabadulásakor elhangzott szavai
(Mind. Doc. III. 306. o.)

1956. november 1-jén a Szabad Kossuth Rádió Budapestről a hercegprímás üzenetét közvetítette
(Mind. Doc. III. 307. o.)

1956. november 3-án a Szabad Kossuth Rádió Budapestről, valamint a Szabad Petőfi Rádió Győről közvetítette Mindszenty bíboros szózatát a világ népeihez
(Mind. Doc. III. 309-314. o.)

1973. szeptember; Kanada; Kommunizmus és kereszténység: a prédikáció a kanadai körúton hangzott el, hely- és időmegjelölés nélkül
(Mind. Serm. II. 226-227. o.)

1974. október 23-án a hercegprímás az 1956-ban meghalt hősök emlékére tartott szentbeszéde az ausztráliai Perthben, a magyar nővérek kertjében a jelképes sír felett
(Mind. Serm. II. 282-285. o.; További megnyilatkozások: A Szív 1985/6. 256-259. o.; Emlékirataim 346, 375, 420, 421, 331., 332., 447-450. o.; Pongrácz Gergely: Corvin köz, 1956., 20-21. o.)

Az Isten igazságossága és irgalma a végső állapotokban

Az Isten ítélőszéke előtt való felelősség és számadás a különítéleten és a világitéleten következik be. Az ítélet a földön érik. Az első azután a legbehatóbb kivizsgálása minden gondolatnak, szónak, tettnek, mulasztásnak úgy, ahogy csak a szívek és vesék vizsgálója (Jer 11,20; 17,10) tud mindent. A másodiknál minden idők emberei előtt jön napfényre minden. Az első a lelkiismereti felelősség, a második a történelmi felelősségnek is betetőzése és szankciója.

A különítélet a halál, vagyis a test és lélek elválása után (Zsid 9,27) következik a büntetésnek vagy jutalomnak azonnali kirovásával. A bíró Jézus Krisztus (Jn 5,22). A bírói tárgyalás úgy megy végbe, hogy az értelem villámszerű átvilágítást kap: quidquid latet, apparebit. A sorsunk: a tisztító tűz, az örök boldogság, örök kárhozat egyike. A világ végén az általános feltámadásra következik az utolsó, vagy világitélet (Mt 25,31-33; Jel 20,12). Ismerjük, mint és miért hívja az Úr Atyja áldottait a világ kezdetétől nekik készítette ország bírására, mint és miért taszítja az átkozottakat az örök tűzre. Ezek az örök kínra mennek, az igazak pedig az örök életre (Mt 25,34-46). Ezt a két ítéletet nem sikerül a Szentírásból kitörölni. Mindkettő az isteni igazságosságnak, Krisztus megdicsőülésének követelménye.

Az 1956-os szabadságharcra és a hősi halottakra való emlékezés

Isten játszik a történelem orgonáján és az orgona most felbúgott, nálunk szólalt meg, Magyarországon. Fiaim! Ott fogom folytatni, ahol 8 évvel ezelőtt abba kellett hagynom! (Mindszenty bíboros kiszabadításakor elhangzott szavai.)

Hosszú fogság után szólok a Magyar haza valamennyi gyermekéhez. Senkivel szemben nincs gyűlölet szívemben. (1956. november 1.)

Gyönyörű téged látni, magyar ifjúság, ilyen nagynak, szépnek! Legyen hitetek és ragaszkodjatok az erkölcsi alaphoz mindenben és mindenkor! (1956., a magyar ifjúsághoz szóló üzenet.)

Vannak bizonyos cselekedetek, melyeket az ember – különösképpen a keresztény - semmi körülmények között sem nézhet tétlenül. Bármilyen is legyen a helyzet s bárki legyen is a felelős és az áldozat, a mi feladatunk az, hogy felemeljük szavunkat, hirdessük az igazságot és felszabadítsuk lelkiismeretünket.

1956 hősei megérdemlik a szüntelen megemlékezést. Hiszen nemzetünkben vannak elközyösödöttek, vannak kifáradtak, az ellenséget pénzükkel, vagy egyebekkel támogatók. Nem volna rendjén, ha mindezek tudatában a mi 56-osainkat elfelejtenők. A nemzetnek az életlúktetése tölük van. És ezért mi öket nem felejthetjük el. Lehet a mi népünk, nemzetünk mégoly szerencsétlen, a húséget mi soha megtagadni nem fogjuk. Áldjon, vagy verjen sors keze: mi a magyarságunkhoz hűek leszünk!

Kivégzés a fegyházban

Mindszenty bíboros a fegyházban szemtanúja volt egy kivégzésnek. Erről írja le megdöböntő élményeit. Hősi halottak százai kerültek így jeltelen sírokba.

- Akasztanak. Én azonban a fejemmel játszom, ha fegyencsel társalkodom.

- Fiam, nekem nincsenek szálaím azokhoz, akik árthatnának neked - mondom az örömmek. - Tisztet, közlegényt vagy civilt akasztanak?

- Nem közembert, hanem tisztet akasztanak.

Visszamegyek az ablakhoz. Szék nincs a cellámban, amelyre felállhatnék. Kihúzó a bakancsomból egy jókora szeget és felhúzódok valahogy az ablakrácsig. A szeggel letörök két drótszálat, amelyek a börtönablakot fedik. Most végre látok.

A tribünön, egy ismeretlen előkelőség mellett, Péter Gábor áll, körülöttük több "kihallgatómat" ismerem fel (az Andrássy útról). Ott van az itteni parancsnok és az újságírók is írószközökkel a kezükben. Valamennyien ünneplőben. Csak az akasztófa alatt áll egy középkorú férfi alsóruhában. Látom a hóhért, amint a kötelet hurkolja és hallom, amint a megjelentek közül többen hangosan nevetni kezdenek. Hirtelen elül a zaj, mert a halálraítelt most harsány hangon felkiált:

- Ártatlanul halok meg!

Innen az ablakból feloldozom.

Felhúzzák. De rövid időre rá leveszik a halottat a kötélről, "nehogy sokáig ásítson a verem".

Van-e fájdalmasabb valóság a rab-temetésnél, a rabsírnál?

Az elhullott állat dögtéri elföldelése hasonlít talán hozzá leginkább. De nem találó még ez a szomorú hasonlat sem, hiszen vannak ragyogó kutya és macskatemetők egyes világvárosok közelében. Az ott elhullott állatoknak jut márvány síremlék érzelmes felirattal, koszorú, örökzöld, meleg könnyek és fuldokló zokogás. "A kedves kutya, amely itt nyugszik, felejthetetlen" - íratta a gyászoló tulajdonos a márványoszlopra.

A rabnak itt, ha lehunyja szemét vagy megzsinegelik a torkát, mindebből semmi sem jut: sem anyja, sem felesége, sem gyermeke nem vehet tudomást a temetésről. Soha nem száll könny, virág, ima erre a sírra. Sem kő, sem jel nem mondja el, ki nyugszik e helyen.

Mindszenty bíboros az 1956-os magyar szabadságharc eseményeiről. Az események történelmi kiértékelése

Kedves Magyarjaim! Amerre magyarokat keresve járok a világban, nemcsak az élőket keresem, de keresem az elhunytakat is. Örülök annak, hogy itt látom a legteljesebb, a legmélyebb holtak iránt való tiszteletet és megemlékezést.

A magyar történelemnek a szelleme jelentkezik itt. Hogy itt miért mélyebb a holtak emlékének a tiszteletben tartása, két okot találok. Az első gondolat az, hogy van nektek - Istennek hála - lelkipásztorok, aki a hitből él és így megtalálta a halottak emlékének az ápolását is. A második okot pedig abban találom, hogy nem kevesen vannak itt az ötvenhatos magyar szabadságharcról tudók, megélők személyében.

Az ötvenhatos szabadságharc hirtelen pattant ki. Dicsőséges eredményt ért el kezdetben. De amikor a világ hatalmai nem tudták megérteni azt, hogy egy kis nép a szabadságért mire képes, és amikor szinte a szóözönnel és a hiábavaló locsogással inkább a másik oldalon segítettek, hát akkor fordult nehézre a mi szabadságharcunk sorsa.

Békés tüntetés indul október 23-án: fegyvertelen magyarok tüntetése. Gerő ÁVH-legényeivel lövetni kezd. Fegyverre fegyver volt a válasz, s kitör a magyarok legszebb szabadságharca. Elsöprik Gerőt; tűz alá veszik az ÁVH-sokat. Az oroszok beavatkoznak. Ledöntött orosz emlékeket, sérült épületeket, szünetelő gyárakat látok - és boldog, megkönnyebbült emberi arcokat. A fölkelők állják a harcot és győznek. Először győztek az iskolások. Az iskolásokat tanította az új rendszer, amely 45-ben betelepített Magyarországra, hogy amikor majd az ellenség jön a földre, hogyan kell majd az ellenség ellen védekezni. És a mi iskolásaink, a kicsi gyermekek, hat évtől tizennégy évig, fiúk és lányok egyaránt tanulták. Igaz, hogy nem azért mondták nekik

az iskolában, hogy az imperialisták jönnek, hogy egy még nagyobb imperialista jön majd. Akkor ezek azt, amit tanultak, alkalmazták a betörő orosz seregekkel szemben. Dicsőséges volt az a hét. Gyerekek verték meg az orosz hadsereget a Molotov koktéllal.

És az orosz nem mert mozdulni. Láta a tökéletes vereséget és itt szégyenbe borult az arca, hogy iskolás gyerekek intézték el a páncélosaikat. De aztán mikor kapott egy biztatást, hogy bizonyos nagyhatalmak nem szeretik, hogy akad egy nép, amely nincs barátságban a szovjettel – nem az orosz néppel - akkor hozta a központi bizottság Moszkvában a határozatot, amit addig nem mert meghozni. Azonban, hogy a szovjet gőzhenger meginduljon, arról gondoskodott az amerikai külügyminisztérium, amikor a Moszkvában levő követének elküldte azt a táviratot, melyet mélyen elhallgatnak úgy Keleten, mint Nyugaton. Ezzel a távirattal biztosították a Szovjet kormányt arról, hogy: "Az Egyesült Államok kormánya nem tekinti Magyarországot, vagy a szovjet blokk bármely tagját potenciális katonai szövetségesnek." [Charles Bohlen, az Egyesült Államok moszkvai nagykövetének emlékirataiban (Witness to History) 413. oldal]

"Az Egyesült Államok kormánya nem tekinti jó szemmel azokat a kormányokat, amelyek barátságtalan viszonyban vannak a Szovjetunióval." [Brian McCauley, Hungary and Suez. 1956. Journal of Contemporary History, 1981 volume 16, 777-800. oldal]

Most a biztatásra meghozták a határozatot és - mint ahogy 1848-49-ben a cár küldötte a 200 000 kozákot a harcban elfáradt magyarsággal szemben, amelyik legyőzte az osztrák birodalmi hadsereget és legyőzte az általa felbujtatott három nemzetiséget - a többi jól viselte magát – éppen úgy most így küldte a magyar erőt messze felülmúló erőt. De az a kicsi magyar haderő, az egyetemi hallgatók és a munkások, folytatták hónapokon keresztül a küzdelmet, míg végre le tudták verni az utolsó kis csapatot is. Senki sem tudta felmérni a rendszer belső romlottságát és a nép (ifjúság, értelmiség, munkásság) lelkében a csömör fokát. Hogy állunk akkor azzal a fölfogással, hogy Moszkva robbantotta ki a magyar fölkelést? A két felfogás nem ellenkezik egymással. Moszkvának célirányosnak tűnhetett fel: egy ponton tágra ereszteni a gyeplőt és amikor itt fegyverre érik a dolog, lecsapni, letörni keményen, kíméletlen ágyútűzzel és vérbefojtással, deportálással, börtönnel, internálással. Az elégedetlenség így nemcsak ezen az egy ponton, hanem mindenütt elnémul.

Utána a politikai rendőrség hamar felszervezkedett: a harmadik napon már állott - november 4-e után. A legújabb korban a bolsevizmus rendszerezítette és tökéletesítette a kínzás magas tudományát a Cseka intézményekkel. A "módszereket" állítólag nyugati szakértőktől tanulták. Nyugati alaposság, szervezőképesség indítja el, keleti vérszomj kiaknázza, tökéletesíti. Hitler Gestapo-ja később emel rajta. A magyar ÁVH mindkettőt értékesíti. Az iskolázók nálunk oroszok. A magyar tanítványokat kommunista oroszok vezették be a kínvallatás modern és tudományos titkaiba, tőlük kapták a szakmabeli kiképzést. Mert már akkor fogták le az első magyar rabokat és aztán szedték össze a szabadságharcosokat, akik el nem

menekültek és azután kezdték erősen keresni a fiatalságot, szedték össze a Molotov-koktélos elemistákat, fiúkat, lányokat.

A szovjet csapatok megindították a támadást és tüzet nyitottak a fővárosra. Száz és száz ágyú bömböl most köröskörül minden irányból: lövik a várost. Kísérteties fénylepedők és villanások az égbolton.

Nyolc napja folyik kis országunk és a főváros hősieles küzdelme a rájuk támadt brutális hordákkal és tank-tömegekkel szemben. A szembenállók ereje szívszorítóan aránytalan. A fővárost nemsokára a temető csendje borítja. Halottak és sebesültek hekatombája az utcákon: hős munkások és egyetemisták ezrei. Hírek szerint csak a nyolc nap magyar halottjának száma 5000-re rúg, sebesültjeit 20 000-re becsülik. Azután elindulnak a deportáló vonatok Szibéria felé, 10-12-18 éves magyar fiúkkal, leányokkal, akik teleírt papírlapokat dobálnak ki a lelakatolt marhavagon résein. A vidék még helyenként hősielesen állja a harcot, miközben a Szovjet által kinevezett új Kádár-kormány lapjai a meghamisított híreket, jelentéseket közlik.

Magyarországot 1944 és 1956 október huszonharmadika között az idegen kommunista megszálló hatalom börtönbe helyezte. Azután tizenegy napig (magam négy napig) újra szabadon lélegeztünk. November negyedikétől kezdve újra Kelet vastömlőce lett az ország: a Vasfüggöny újra lezárult.

Milyen felemelő volt a kis magyar nép erkölcsi ereje, hihetetlen bátorsága, összetartása, embersége, szívóssága. És vigasztaló volt a nagyvilág millió tisztességes lelkének együttérzése velünk.

Mi lett azokból az ígéretekből, amelyeket a demokratikus hatalmak ígértek a II. világháború alatt és után? Szabadságot, egyenlőséget, jólétet ígértek a boldogtalan világ népeinek. S mi valósult meg a világ nagy részében? Bolsevik diktatúrák, deportáció, terror, nyomor és vérözön.

A nagyvilág együttérzése szabadságharcos népem iránt felemelő volt, igen. De a hatalmak szófecsérlése és mozdulatlan tehetetlensége szégyene és szomorúsága marad a történelemnek. A nagyvilág nagy hatalmai attól a Szovjet-hatalomtól féltek, amelyet a kis Magyarország fiatal iskolásai oly csúffá tettek egy egész héten keresztül a pesti utcákon. S aztán, a kétségbeesett kiáltásokra már semmi visszhang nem érkezett a nagy hatalmaktól.

Spaak, a nagytekintélyű, humanista-szocialista belga államférfiú, az Északatlanti Szövetség főtitkára a Nyugat mozdulatlanságát az egész világ előtt megbélyegzi. Bidault a francia parlamentben ostromozza Nyugat gyengeségét és gyámoltalanságát a magyar ügygel kapcsolatban. Pineau külügyminiszter az ENSZ "roppant mulasztásáról és gyengeségéről" nyilatkozik az Európa Tanács 1957. január 11-én tartott ülésén. Az UNO úgynevezett határozatait csak a nyugati nemzetek veszik komolyan – állapította meg. A Szovjet markába nevet.

Így a magyar szabadságharc két vesztese: az erkölcsileg lezüllött világkommunizmus és a tétlen, megbénult, erejét veszített Nyugat lett, az Egyesült Nemzetek Szövetségével az élen.

A Nyugat roppant vak is volt. A bolsevista betyárok - népek kiirtói - nemsokára királyi udvarokban kezdtek szalonképesek lenni. Nyugat miniszterelnökei és

külgügyminiszterei tülekedve vívtak közelharcot, hogy ki jusson előbb Moszkvába. 1955-56 nagy ténye az, hogy amilyen mérvben megutálták a Vasfüggöny népei az orosz kommunista világot, oly fokban növekedett az elgyengült, lelkét lassan elvesztő Nyugat államaiban a Szovjet befolyása. Tengernyi magyar vér is folyt azért, hogy a Nyugat vakhályoga leválják. De minden áldozat hiába volt. Egy kérdés felvetése mégsem hagyható el: mit gondolnak a bukott rendszer örökösei? Ha az általuk megbélyegzett elődeik valláserkölcsei alapon álltak volna, elkövették volna-e mindazt, aminek következményei elől menekülni kényszerülnek?

XII. Pius pápa ugyanakkor magatartásával példát mutatott a világnak. Minden rendelkezésére álló eszközzel küzdött értünk s egyetlen napon háromszor állt a világ elé Magyarorszáért.

Amilyen nagy volt az öröme november 2-án, oly nagy a fájdalom, amikor a magyar szabadságharcot vérbe fullasztották. Mint egy megrettent anyamadár, úgy kelt védelmére megtámadott, megsebzett fiainak s a vallás, a civilizáció és az emberi igazságérzet nevében tiltakozik november 10-i rádiószózatában a "brutális, törvénytelen elnyomás" ellen. Nyíltan szemébe mondja a hatalmaknak, hogy a védelmi háború ilyen embertelen támadással szemben: jogos. Azt kérdezi: közömbössé válhat-e a világ, amikor ennyi ártatlan vért ontanak igazságtalanul. "Bárcsak Isten felköltene tunyaságodból, s kiszabadítana a zsarnokkal való bűnrészességedből" - kiáltja a világ felé.

A pápa magatartása az Egyház álláspontját fejezi ki. Érdekes visszaemlékezni arra, hogy egykori helyettes államtitkára, a későbbi érsek és bíboros, Montini, aki pápaságában utóda lett; Milánóban, Olaszország legnagyobb városában, körmeneten vitte vállán az újra leigázott Magyarország keresztjét a város utcáin, a város egész lakosságának éjjeli fáklyás körmenetén, hogy a saját és az olasz nemzet együttérzését - (a Cirenei Simon szerepét nem ismerő nagyhatalmak előtt) - a kereszt súlya alatt összeroskadts magyar nemzet szenvedései iránt megmutassa.

Hasonló melegséget, kiállást és együttérzést mutatott Spellman bíboros New Yorkban. Több mint kétszázézer New York-i az utca kövezetén letérdelve imádkozott egy éjjeli fáklyás menetben a távoli, szenvedő Magyarorszáért.

Ahogy a pápa szól, úgy szólnak legátusai is. A manilai Eucharisztikus Kongresszuson (1956) a Pápai Legátus rámutatott a szomorú magyar események okaira és elítélte az embertelen támadást és a magyar szabadságharc kegyetlen eltiprását.

Napok múlva értesültem arról, hogy Turchányi Egont lefogták. A követségi magyarok útitársára gyanakodtak, de nem osztottam véleményüket. A Kádár-sajtóban élesen támadták Dr. Turchányit, velem együtt és később elítélték egy kirakat-perben: életfogytiglani fegyházra.

Útitársa új könyvéből 1960-ban tudtam meg, hogy letartóztatása Tatabányánál történt. A műúton polgári ruhás ÁVO-sok fogták le; kiragadták az autóból. Turchányi szíve felmondta a szolgálatot, földre zuhant és eszméletlenül terült el. Az ÁVO-sok lábánál fogva dobták fel egy teherkocsira. Éjjel társát ugyanazon épületben őrizték, mint Dr. Turchányit, de egy szomszédos szobában. Éjfél után 2 óra körül, a fájdalmas üvöltéseket hallja.

A belgrádi USA követségnél interveniáltam a déli határon átszökők érdekében azért, hogy Jugoszláviából az Egyesült Államokba juthassanak. Ez a kérésem eredményekkel járt.

E rettenetes időkben állandóan a hősi halottakra, sebesültekre, deportáltakra, éhezőkre, hajléktalanokra, s a magyar menekülők áradatára kell gondolnom. Az akasztófákra került fiatalok diákokra. És a rétsági honvédekre, akiknek bűne az volt, hogy kiszabadítottak Felsőpetényen. Pálinkás (Pallavicini) őrnagy kivégzésének hírére már csak ezért is roppant megrendüléssel vettem. Értem kellett meghalnia. Bár lehet, hogy a bosszúállók mindenképpen végeztek volna vele.

Arról is tudósítanak, hogy az Újpesti Forradalmi Bizottság tagjait a Kádár-kormány "népellenes cselekményekért" tartóztatta le, mivel azok a Felsőpetényről visszatérő Horváth Jánost, az Állami Egyházügyi Hivatal elnökét állítólag halálra ítélték (!). S így kapom nap-nap után a szomorúbbnál szomorúbb híreket. A bosszú tobzódik.

Látnom kell az üldözés elképesztő mérvét. Az üldözők tagadják, takargatják, ám az egész világ lassanként megtudja, mi történik az országban.

A derék magyar vasutasok egész vonatrakományt vittek ki Nyugat felé - Kelet helyett, ahogy rendelkez volt. Ekkor történt egy nagy botránkozás Nyugaton. Tudniillik olyan rendelkezés volt a magyar alkotmányban, hogy 16 év alattiakat kivégezni nem szabad. Csak amikor elérik a 16-ik életévüket, csak akkor. Ezt a saját törvényüket, mint egyéb sok más törvényt, nem tartották tiszteletben és 16 éven aluliakat is kivégeztek. Nyugaton nagy felcsattanás volt erre a sajtóban és akkor elrendelték, hogy a lefogott 16 éven aluliakat vissza kell küldeni a családba. De amikor elérik a 16-ik évet, akkor majd megint lefogják és kivégzik őket. A kivégzések történtek a Gyűjtőfogház melletti temetőben. Régi tisztos temető ez és oda vitték a kivégzetteket.

Nálam járt akkor Olaszországnak a követe feleségével együtt az Amerikai Követségen. Elmondtam, hogy mi folyik itt. Arra kértem, két fiatal diplomatáját küldje ki oda az éjszaka és nappal is a temetőbe. Meg is történt. Utána jött a követ és a két diplomata és jelentették, mi a tapasztalatuk. A nappal a rendszeré, akkor végzik a kivégzéseket, és éjszaka már eltemetik őket ott a keresztúri temetőben. A sírokat hengerekkel simára teszik, hogy a síroknak nyoma se maradjon. Éjszaka jöttek az édesanyák. Látták, hogy még csak sírhalmuk sincs gyermekeiknek. Az édesanyák körmükkel, kezükkel csináltak sírhalmokat fiaiknak. Azon az éjszakán, amikor az olaszok ott voltak, 8 sírhalom keletkezett az édesanyák kezei által fiaik fölött. Ez így ment hosszú ideig és azután próbálták kifelé enyhíteni a dolgot, de ez folytatódott. Egyre kevesebb édesanya tudott éjszaka megjelenni, annyira vigyáztak mindenre, ami ott történt. A szabadságharc így elveszett.

De sok veszett ügy volt a világtörténelemben eddig. Nem mindig a veszett ügyek az értéktelenek. Sokszor ahhoz, hogy milyen szándékkal történik valami, sokkal inkább sikernek tekinthető a veszett ügy, mint a rossz szándékkal végzett - mondjuk - semleges ügy. Vigyázzunk erre, mert a történelemnek ez a tanulsága, tanítása. A veszett ügy is, ha a lelkiismeret tiszta és nyugodt, több erkölcsi előnyére van a

nemzetnek és a nép sokaságának, mint a legnagyobb siker, amit a gonoszság sugallt és hozott létre.

Vannak azonban - különös! - akik nem szeretik az édesanyát, sőt akik gyűlölni tudják azt. Furcsa szerzet, de ilyen is van. Ezeknek eszményét a történelem lapjain találom meg. E lapnak címe: Földnélküli János uralkodó. Ha valaki, ez az uralkodó tudta igazán gyűlölni az Egyházat. Kifosztotta s utálta az Egyházat. Az élete szakadatlan gyilkosságözön, s nagy fajtalanságözön volt. Meggyilkolta saját kezűleg unokatestvérét, mert az volt a jogos örökös, meggyilkolta a walesi édesanyáknak a gyermekeit. Egyszerre 28 gyermeket akasztatott fel és minden akasztófával szembeállította az édesanyát. És amikor látta az édesanyák szenvedését és a gyermekük vonaglását, kárörömmel járatta a tekintetét ide-oda, anya és áldozat között. Gyűlölte a saját szülő édesanyját is. És amíg ezt tette, országa egyre fogyott és egyre kisebb lett. Ő azonban nem engedett szenvedélyeinek viharából és a legelőkelőbbeket összefogatta az országban és százezer fonsterlinget szedett ki mindegyikből. Aki nem tudott fizetni, annak kitepette fogait. Egyszer csak ez az élet is elmúlt. Mert az egyházüldözők élete is befellegzik, azok sem örökéletűek. És ennek a Földnélküli Jánosnak a történelem megörökítette a sírfeliratát: "Itt nyugszik egy uralkodó, János volt a neve. Egész élete a gaztetteknek a láncolata volt, és amikor megérkezett a pokolba, azt is bemocskolta önmagával."

Most olvassuk a Szentírásban a Macchabeusok könyvét. Abban ott van, hogy mikor a pogányok rátelepültek Jeruzsálemre és az ószövetség népére, és Isten akarata ellen való bűnökre hajszolták őket, hét makkabeus fiú az édesanyjukkal került a kezükbe. És az édesanya súgta a gyermekeknek: "Istenért viseljétek el." És egytől-egyig hősök lettek. Az utolsót, a hetediket akarta megtörni a zsarnok és az anyjának szólott, hogy ő szerelje le a gyereket. Azonban az anya szépen útra készítette a fiát, és amikor a hét gyermek ott feküdt holtan, akkor az anyjuk is ment a bitófa alá és elintézték őt is. Ezeknek az erkölcsi értéke több volt, mint az életben maradt zsarnokoknak az értéke. Gróf Zrínyi Miklós, a költő és államférfi, majd hadvezér írta meg a Szigeti veszedelmet, már ugyanis Szigetvárét és abban azt írta: "Ez volt a magyar nemzetnek az engesztelése a megbántott Istennel szemben, hogy az én ösöm a maga életét adta oda az Istennek a megengeszteléséért." És ami történelmi igazság, a harcnak a végét nem érhetette meg II. Szolimán, a mi legnagyobb ellenségünk. Közben meghalt és a dédunoka azt mondja most, ez a haláleset annyira Isten ujja, mint ahogyan a nagy kán akkor halt meg - odahaza a mongol világban - amikor itt voltak az ő tatárjai és mivel a tatár vezérek ambicionálták a nagy kán méltóságát, és egy negyedév múlva itt hagyták Magyarországot, pedig örökbirtokosnak jöttek ide. Magyarországon a tatárok takarodót fújtak és egy szálig elvonultak. Nem tették ezt könnyű szívvel, ilyen sorsuk, ilyen szabadságuk, ilyen életük nem volt Karakorum táján, hiszen otthon nem mosakodtak, ruhát nem váltottak Dzsingiz kán törvénye szerint. De elmentek, mert meghalt a nagykán és a vezérek dicsőség-áhitó önérdeke föléje került az apró tatárok vér- és hasistenítő önérdekének.

A nagykán még élhetett volna, de Isten úgy rendelte, hogy idejében elhalálozott és ez a halál a nemzet feltámadása volt. Ez a jelentősége a hősiek áldozatnak. Az soha sincs

hiába, mert egy nemzet ezer éven keresztül nevelődött ezeken a példákon. Mi legyünk büszkék a mi hőseinkre és ők megérdemlik azt a kegyeletet és megemlékezést, amit tettünk ebben a temetőben. Kérlek benneteket, álljatok lelkipásztoraitok mellé és álljatok hűen hitetek mellett és az ezeréves magyar történelemnek a szelleme mellett. Ebben lesz lelki nyugalmatok és ebben lesz lelki üdvösségetek.

A kommunizmus nemcsak politikai párt, hanem elsősorban világnézet - vallás ellen, Isten ellen, emberi lélek ellen, apostoli hitvallás ellen, Tízparancs és erkölcs ellen. Gyilkol, rabol, zsúfolja a börtönöket, a szibériai munkatáborokat. Lezüllesztí az egyént, tönkreteszi a családot, csordává teszi a tömeget. Amely pillanatban valaki kommunista, abban a pillanatban megszűnt keresztény lenni. A keresztény Krisztushívő, a kommunista megtagadja az érte meghalt és föltámadt Jézus Krisztust, nem 30 ezüstart, csak egy csalásért. Hite az istentelenség, erkölce az erkölcstelenség. Ismerem a világtörténelmet. A történelem legkegyetlenebb rendszere ez.

Hány fohász szállt az igazságért a földről az égre évezredek át. Mennyit bukácsolt az emberiség a világtörténelem Ember tragédiájának a színeiben, az egész történelem folyamán, és de kevesen és keveset voltak a lázasan keresett igazság birtokában! Az igazság hatalmas ereje mellett is szerény; nem erőszakolja magát, hisz épp "az igazság szabadít meg titeket" (Jn 8,32). Az igazság mindig igazság marad, ha időlegesen itt-ott zsellér is a szerepe, ha a hangját elveszti is. A hazugság viszont festi, kelletti magát. De a hazugság hazugság marad, ha milliók hirdetik, milliók erőszakolják és százmilliók veszik is be. Lehet eszményesíteni minden kitűzött célt, de ha rothadt eszközöket használnak hozzá, a megvalósított cél is megrothad. Lehetetlen a célt az eszközök fertőzésétől megóvni (Thibon). A hazugság végül is olyan, mint a bumeráng. Visszavág arra, aki eleresztette.

Az a jegy, amelyet korunk homlokán hord és amelynek szétesés, széthúzás, az ürbe való lezuhanás az oka, egyre jobban kiütözik a törvényes őszinteség elsikkasztásán; az igazmondás hiánya rendszeressé vált és hadászati fokra emelkedett. A szavak és tények értelmének kiforgatása, az ámtás klasszikus fegyver. Hogy kijussunk a szakadékokból, a hazugság igájából vissza kell térnünk az igazmondás szelleméhez és gyakorlásához. Amikor mi a hit igazságát és szabadságát védjük, ezzel az ország újjáépítésében is a legnagyobb erővel részt veszünk.

Püspöki feladatok

1945. október 7-én Mindszenty bíboros esztergomi érseki székfoglaló beszédében szólt prímási feladatairól

(Mind. Serm. I. 3-5. o.; Mind. Doc. I. 46-50. o.; Mind. Serm. II. 67-70. o.; Egyházam és Hazám I. 14-17. o.)

1946. június 16-án Mindszenty bíboros a soproni Szent Mihály templomban, Papp Kálmán győri püspök szentelésén a főpásztor kötelességeiről szólt. Beszédében Szent Ambrus milánói püspök megingathatatlanságát állítja az új főpásztor elé.

(Mind. Serm. I. 90-92. o.; Mind. Doc. I. 212-215. o.; Mind. Serm. II. 115-118. o.; Egyházam és Hazám I. 160-164. o.)

1946. november 30-án a debreceni Szent Anna plébániatemplomban szentelte fel Mindszenty bíboros az új veszprémi püspököt, Bánáss Lászlót. A szertartás keretében arról szólt, hogy ki és mi a püspök

(Mind. Serm. I. 141-142. o.; Mind. Doc. I. 267-269. o.; Mind. Serm. II. 126-129. o.; Egyházam és Hazám I. 236-237. o.)

1949. február 5-én Budapesten, Mindszenty bíboros utolsó szó jogán elmondott beszédéből

(Mindszenty József a Népbíróság előtt; Pannon Kiadó, 1989., 224-226.)

1973. április 8.; Bécs, Pázmáneum

(Vas. Lev. V. 112-114. o.; Emlékirataim 153-154. o.)

Mindszenty bíboros tanítása a püspöki feladatról

Kedves Híveim!

Mint legkegyelmesebben kinevezett új főpásztorotok, lélekben elszálok mindenekelőtt Rómába, a világegyház fejéhez, a szenvedve is dicsőségben uralkodó XII. Pius pápához, akinek lábánál hívő és vergődő magyar lelkünk megnyugszik. Ma a világ omladékain révedező emberiség fáradt tekintetét emeli Szent Péter sziklája felé. Bűnbánattal és bizalommal. Csak az ott hirdetett örök igazságok gyógyítják meg a jerikói úton halálosan megsebesített emberiséget és nemzetet. Amikor a világ fiai világszerte rohamoznak a hazugság fedelmének zászlaja alatt, jólesik a hitből tudnunk: van egy hatalom a földön, amelyen a pokol kapui nem vesznek erőt (Mt 16,18). Hozzatok jövök, Híveim és az örök Főpásztor húsvéti köszöntését hozom Nektek a békétlenség szomorú esztendejében: Béke veletek! (Jn 20,21)

Majd kérdést intézek magamhoz, mint Szent Bernát a kolostor ölen: Mi végre jöttél? A feleletet hangosan adom meg.

A hézagosan fennmaradt történeti adatok szerint, mint kilencedik főpásztor jövök a magyar királynék városából a királyok városába. A sor élén Martyrius halad. Jön előttem Róbert érsek, aki az ország bűnös vezetőit is az egyházi fenyíték villámával sújtja, Forgács Ferenc, a katolikus megújulás zászlóvivője, a közélet nagy harcosa, aki fegyveresen védi Nyitra várát. Látom ide bevonulni dúsgazdagon Széchenyi Györgyöt 93 éves korában; ő a jótétemények csodaembere, aki pénzügyi alátámasztója a felszabadító háborúnak családi és egyházi vagyonából. Látom gróf Esterházy Imrét, aki ragyogó közjogi sikerrel hozza tető alá a *pragmatica sanctiót*, amely kigyengült nemzetünknek 200 éves pihenést, erősödést hozott el a millenium gyönyörű verőfényéig. És tisztelettel tekintek arra a Kopácsy József érsekre, aki több mint egy százada, a nemzet legelső szentélyét a múlt omladékain nagy építő lendülettel megépíti és mi most együtt imádkozhatunk itt hazánk sorsának jobbra fordulásáért.

Nem jövök Róbert érsek keménységével; atyátok akarok lenni, még a nehéz idők súlyos kísértései közt eltévelyedett tékozló fiúknak is.

Nem jövök Széchenyi és Kopácsy dúsgazdagságával, pedig de jó volna ez a török időkénél koldusabb, levégzettebb magyar nemzetnek! Mondom ezt anélkül, hogy sírnék a földiek miatt, de anélkül is, hogy ami jogalap nélkül történt, jogosnak elismerném. Ezeknek a földieknek a célja nem földi volt, hanem a tisztítótűz lelkeinek enyhülete imádságban és szentmiseáldozatban; a rövidséget tehát ők szenvedték és a fontos egyházi és kulturális célok. Egyébként az Egyház a magyar nép érthető életigényeivel szemben tudott mindig nagylelkű lenni, hirdetik a történelem megörökítő és köszönőlapjai, a felsorolt elődök gyönyörű sorozata.

De, ha a veszprémi sor nagysága együtt is volna egyetlen utódban úgy, ahogy nincs, 1945-ben ez is kevés, jaj, de kevés volna! Ma előttünk riadó, vak mélység örvénylik fel; történelmünk legnagyobb erkölcsi, közjogi, gazdasági örvényében fuldoklik a vérző Magyarország. Zsoltárunk a *De profundis*, imádságunk a *Miserere*, prófétánk a siralmazó Jeremiás, világunk az Apokalipszis. Babilon vizeinél ülünk és elpattogott hárfahúrokon idegen énekre akarnak tanítani minket. A háború - mint a próféta sírja - felgyújtotta a király házát és a köznép házait (Jer 39,8), megette nyájainkat, csordáinkat, szőlőnket és hozott nekünk csapolókat (Jer 48,33, 12) és most a szőlő taposó nem énekli szokott dalát (Jer 48,33). Rémület, verem és tör a sorsunk (Jer 48,43).

Nem szólalt meg még ebben az országban az a tárogató, amely az elpusztult országot siratná. Keressük és nem találjuk, hol is bujdosik a magyar fájdalom. De megszólalt a cigány hegedűje, a duhaj jókedv nótája. Ám 1945-ben magyar földön hazudik a muzsikaszó, mert megfélekedzik a felejthetetlen igazságról, a magyar koldusszegénységről, az összes világtájak rabsóhajairól, külső-belső börtönökről, kítaszított, otthontalan magyarokról és azokról, akiknek többé nem a hópárnája, hanem a maradék, rongyos condrája könnytől ázik.

Könnyelmű élvhajhászattal indult meg itt valami egészen újszerű, testünknek-lelkünknek idegen ifjúságnevelés. Vér és könnyek völgyében, romok és sóhajok felett vigadnak azok, akik nem tudják, hogy mit cselekszenek.

Az elszakadt partok ellenében a lelkipásztorkodáson van a hangsúly. Ahol a természeti és kinyilatkoztatott törvény megingott a szívekben, ott az elmélyülő hitélet annyi, mint a társadalom gátszakadásának a megállítása. Magam is több, mint negyedszázadon át lelkipásztor voltam. Akarok jó Pásztor lenni, aki ha kell, életét adja juhaiért (Jn 10,15), Egyházáért, hazájáért!

Ha Isten-Atyánk és Mária-Anyánk segít, akarok lenni népem lelkiismerete, hivatott ébresztőként kopogtatok lelketek ajtaján, a föltetsző tévelyek ellenében az örök igazságokat közvetítem népemnek és nemzetemnek. Ébresztgetem nemzetünk megszentelt hagyományait, amelyek nélkül egyesek talán igen, de a nemzet nem élhet.

Róma és hazám, ti lesztek életem útmutató csillagzatai, céljai és boldog lesznek, ha ebben a gondolatban éljük életünket és a két erénnyel megújul még a magyar föld színe és a két erényért jutunk el az örök élet boldog révpartjára. Ámen.

Amit a püspöknek hirdetnie kell

Ki és mi a püspök?

Tanító, pap és kormányzó; ítélőbíró, törvény- és írásmagyarázó, építő és oszlop. Nem szorulsz külső kiegészítésre. Tekintélyed, hatalmad és erőd maga az Isten. Szeresd az igazságot, se dicséretért, se félelemből föl ne áldozd. A szentelés igéi szerint ne mondd a fényt árnyak, az árnyat fénynek, a rosszat jónak és a jót rossznak. Ha közben-közben megriadsz az irtózatosságtól és körülvesz a Getszemáni sötét estéje, ne feledd, hogy mögötted elhagyott híveid tízezreinek hálaimája és új híveid százezreinek esengő imádsága. Válladon Szent András keresztje, légy Isten megdicsőítője, a lelkek megbékéltetője és felemelője, Krisztus nyája élén Krisztusnak zászlóvivője.

Szent Ambrus, Milánó püspöke osztályok és pártok harcába érkezett, de nem volt osztályoké és pártoké. A harcban álló pogányság és kereszténység között nem hintázott, nem akart a szenátus szemében realpolitikus lenni. Mi hát lényegében a püspök szerepe és élete? Talán kötekedő villongás az állami élet peremén? Dehogy! Keresi, vizsgálja, hogyan tartják meg a Tízparancsolatot künn az életben. Az emberi jogokat, a természeti törvényt nem elég a múltra nézve számon kérni, a jövőre törvénybe iktatni, hanem a jelenben is érvényesíteni kell pogány és zsidó körül, de a keresztények körül is.

A püspöknek lesz botja és Evangéliumos könyve, Isten lesz a tekintélye, hatalma, ereje. Ezzel éri el, hogy a jót sohase mondja rossznak, a rosszat jónak. Ezzel fűzi össze a papokat és híveket az ügy és szeretet szolgálatára. Ettől gyógyul Egyház, ország és ember.

A győzelemnél is fontosabb a helytállás

Legfontosabb követelménynek azt tartottam, hogy a püspök szeresse az igazságot és ahhoz élete árán is ragaszkodjék; azt se dicséretért vagy sikerért, se félelemből vagy érdekből föl ne áldozza. A püspök semmilyen körülmények között sem mondhatja a fényt árnyéknak, vagy az árnyékot fénynek, a jót rossznak, vagy a rosszat jónak - amint a püspökszentelés szertartásában az Egyház erre a szentelendő figyelmét nyomatékosan fel is hívja. Kezdetől fogva ezzel az igénnyel és meggyőződéssel vettem magamra a magyar Egyház vezetésének súlyos terhét. Miközben a kultúrharc Magyarországon kibontakozott, azzal is tisztában voltam, hogy a kereszténység és a bolsevizmus egy látványos világnézeti harcban e pillanatban magyar földön méri össze erejét.

Reám a II. világháborús összeomlás után egy nehéz történelmi szerep várt, és ez abban állott, hogy nekem kellett az Evangélium összefogó világosságának és szeretetének a meghirdetője lenni.

Ebben a drámai helyzetben másodrendű kérdéssé lett, hogy győzünk-e. A győzelemnél is fontosabb ügy lett a helytállás példája és erkölcsi parancsa a ránk kényszerített harcban. Az egyetemes kereszténységet kellett felriasztanunk és a világot figyelmeztetnünk az isteni és emberi értékeket fenyegető bolsevista veszélyre. A megalkuvás, a kompromisszum helyett az egyetemes Egyház és az egész kereszténység érdekében a tanúságtételt választottuk és a jövőre nézve meg kellett elégednünk azzal a reménnyel, hogy azt, amit nem adunk fel és csak erőszakkal vehetnek el tőlünk, később az idők kedvezőbbre fordultával az Egyház visszanyerheti.

1946. május 30-án részt vettem a kalocsai Szülők Szövetségének nagygyűlésén, amint erről korábban már szóltam, augusztus 25-én a székesfehérváriak Szent István ünnepségén, szeptember 8-án Máriapócon a görög katolikusok 250 000 főnyi zarándoklatán, szeptember 15-én Zalaegerszegre és szeptember 23-án Szegedre utaztam. Itt az egyházmegye alapítójának, Szent Gellért püspöknek ünnepeltük 900 éves jubileumát. Szegeden a Dóm téren hatalmas embertömeg élén Hamvas Endre megyéspüspök fogadott és hozzám intézett meleg üdvözlő szavaiban a kommunisták ellenem szórt vádjait és rágalmait is visszautasította. Üdvözlésére így válaszoltam:

"Mindaddig, amíg a magyar népben él a hit, ez a hit nagy erőt ad a nemzetnek a talpra álláshoz. Ami az én szerény személyemet illeti, nem tekintem magamat egyébnek, mint nemzetem és népem szolgálattevőjének. Ezt a szolgálatot teljesíteni akarom, akármilyen árat követeljen is. Tinectek pedig azt mondom: az Egyházhoz való ragaszkodásban, az erkölcsi elvek tiszteletben tartásában és a magyarsághoz való ragaszkodásban legyetek rendületlenek!"

Apor Vilmos győri püspök nagypénteki vértanúsága

Amikor a boldogult győri püspök vállalta a halált és amikor több, mint 300 tisztes édesanyát és érintetlen leányaikat megmentette attól, hogy a részeg, pogány kirgizeknek legyenek a csizmája alatt meggyalázottak, megvetettek, önmaguk előtt is értéküket veszítettek, akkor voltak körülötte: Gyuláról, ahol a boldogult plébános volt, egy értelmiségi híve aki menekülőben Győrbe ment és a boldogult püspök szívesen fogadta. Tudta róla, mint plébánosa, hogy nem rossz ember, de a hit dolgában gyengén áll és inkább közönyös ember.

A püspök hősi áldozata hatása alatt megváltozott és élénk érdeklődést mutat a hit iránt, mert föltolult benne a kérdés, miért vállalta ez a püspök ezt a halálnemet? A püspökben benn volt a géppisztolyok golyóinak a sokasága, de még egyszer befordult a légoltalmi helyre a pincébe és akkor azt mondotta egy asszony, a gyalázattól megmentettek egyike: "A püspök ezt miértünk tette." És a püspök azt felelte - egy szem- és fültanúnak az előadása szerint - azt felelte arra, hogy: "Igen, szívesen!"

A szenvedésnek értelme van és ezt az értelmet keressük meg a szenvedésünkben, hogy a szenvedés ne letörjön, hanem az Úr Jézus minket is emeljen.

Befejezés

Füzér Julián: Szentnek kiáltjuk

Katolikus Magyarok Vasárnapja, USA, 1987.

Füzér Julián: Mindszenty bíboros, a szent

Katolikus Magyarok Vasárnapja, USA, 1989.

Palágyi Natália: Hűségesen követte az Urat; i.m.

Mindszenty bíboros végrendelete

1962. október 19. Budapest, Amerikai Nagykövetség; 1962. november 13.,
1973. november 17. Bécs; 1975. május 5. Irgalmasok kórháza;
(Szentnek kiáltjuk 77-79. o.)

1973. szeptember 23., Torontó, Szent István milleneumi ünnepség

(Mind. Serm. II. 224-225. o.)

1973. november 5., Bécs, körlevél Kanada és az USA magyarjaihoz

(Mind. Serm. II. 229-231. o.)

1974. június 14., Los Angeles, a Szent István plébánia templomában, pappá szentelésének 59. évfordulóján

(Krónika)

1975. április 21., Caracas, az utolsó körlevél

(Mind. Serm. II. 300-302. o.)

A keresztények kezdettől fogva az új hit vetését látták a hitvallók tanúságtételében. Az a bíboros, akinek élete emberi fogalmak szerint véget ért, garanciát jelent számunkra, hogy az Egyház új jövő elé néz Európában.

A feltámadás reményébe vetett hit fényében az ő élete jelenvalóvá lesz köztünk. A Szentlélekbe vetett hit fényében mondhatjuk, hogy ez a múlt ígéretet jelent a jövőre. Új kezdetet nyit, hogy országainkban új módon kezdjünk el beszélni Istenről és új életteli tagjai legyünk Krisztus testének.

Mindszenty megbocsátott mindent, megbocsátotta az ütések, amelyek őt, mint embert érték. De hajthatatlan maradt és nem volt hajlandó alkudni ott, ahol azt érte támadás, amit ő megtestesített. Amikor eljött az idő, akkor alávetette magát a pápa döntésének (milyen áron!) és ezzel bizonyítékát adta "az Egyház iránti mérhetetlen szeretetének".

Egyedülálló férfiú, aki senki máséhoz nem hasonlítható. Ilyenné tette az ellenállás ereje, mert ellenállt mindennek, ami az Egyházat és Magyarországot támadhatta. Harcolt mindenféle totalitarizmus ellen, lett legyen az a nemzeti szocialista, vagy a szovjet totalitarizmus. Mindszenty nem politikus ember volt, hanem olyan férfiú, aki kizárólag - a szó legtágabb értelmében - csak a lelkekkel törődött, a lelkekkel, amelyekért, mint Magyarország primása felelős volt. De a megváltás ökonómiája szerint messze túlnőtt országa határain. A kardinálisok bíborának csak egyetlen előnyét látta, azt, hogy tanúságot tegyen, ha kell mártír vérével.

Pappá szentelésének 59. évfordulóján többek között ezeket mondotta:

Egy embernek az életútja adva van azzal, hogy milyen családból indul el és azzal, hogy milyen történelmi helyzetek kívánják az ő helytállását. Köszönöm tehát a ti kedves figyelmeteket, amikor megemlékeztek az én pappá szentelésem 59. évfordulójáról. Tegyük még hozzá azt, hogy az én 59 éves papi életemből 44 százalékot börtönben, azután félrabságban az amerikai követségen 15 évig és azután számkivetésben vagyok most itt, nálatok is, 71 óta. Ha még egyszer kellene kezdenem az életet, úgy kezdeném, ahogy kezdettem. És ha teljes nyíltsággal látnám azt, hogy mi lesz a következménye, hát akkor is ugyanazt tenném, amit tettem.

Személyisége ötvözte volt azoknak a nemes tulajdonságoknak és erényeknek, amelyek egy magas méltóságot betöltő személyt történelmi egyéniséggé emelnek és példaképpé magasztosítanak eljövendő századok nemzedékei számára.

Mire kötelez minket, magyarokat a bíboros emléke? Akkor tiszteljük valóban és őszinte szívvel a bíborost, ha szellemi-erkölcsi örökségét maradéktalanul és feltétel nélkül magunkévá tesszük és benne Krisztus után életünk példaképét látjuk.

Érte kell dolgoznunk a jövőben is, hogy Mindszentyt, korunk mindvégig kitarító hősét a méltatlan címfosztás után a szentek glóriájával dicsőítse meg a jövő. Szent Ignác szavaival: Ad maiorem dei gloriam.

Az evangélium hirdetéséért ugyanazt kapta, amit Jézus, a mestere és az apostolok, és amit a szent püspökök egész sora kapott a történelem folyamán: átkot, rágalmat, gyűlöletet, üldözést, börtönt, megkínóztatást, száműzetést. Ráfogták, hogy lázít, forradalmat szervez, és mint annak idején a zsidók mondták Jézusról, szidalmazza a megszálló nagyhatalmat.

Mindszenty bátor volt, mint Krisztus, aki nem félt a farizeusoknak, írástudóknak, véneknek bűneiket szemükre vetni; nem félt őket képmutatóknak, hazugoknak mondani, kigyóknak, viperáknak, fehérre meszelt síroknak nevezni. Krisztus nem félt az igazságot megmondani, miért küldte az Atya.

Mindszenty is bátran szembenézett a hatalom bitorlóival, az istentelenség és az erkölcstelenség szennyes áradatával. Bátran, kompromisszumok nélkül hirdette az örökérvényű igazságokat, védte a magyar múltat, a szent tradíciókat, az emberi

jogokat. Mikor az elvtelenség tobzódott, bátran hirdette az Evangéliumot, a Tízparancsolatot, az erényeket, a természet törvényeit és a Szentlélek ajándékait. Mindszenty védte az üldözötteket, védelmébe vette a kitelepítetteket, száműzött magyarokat. Szeretettel, végtelen örömmel fogadott minden magyart, aki hozzá jött az emigrációban. Kevés ember volt - ha egyáltalán volt - aki úgy szerette magyar népét, mint Mindszenty bíboros. És Mindszenty szenvedett, mint Krisztus is szenvedett. Krisztusért és Krisztussal szenvedett. Őt is megostorozták, mint Krisztust; őt is gúnyruhába öltöztették, mint Krisztust; őt is gazembernek és a haza ellenségének mondták, mint Krisztust; ellene is rágalomhadjáratot indítottak, mint Krisztus ellen tették; hamis tanúk vádolták őt is, mint Krisztust; őt is elítélték - a gonosztevők ítélték el - mint Krisztust. Csodáljuk Mindszenty bíboros életszentségét és példáján felbuzdulva mi is legyünk szentek, dúsan termő magyar szőlővesszők az egyetlen, igaz, örök szőlőtőkén, Jézus Krisztuson! Mindszenty bíboros szabad ember volt és megmutatta a világnak, milyen erő és milyen hatalom a keresztény szabadság. Az üldözés nem tudta megállítani, a bebörtönzés nem tudta a szabadságától elszakítani. Lelkében volt a szabadság! Ennek a szabadságnak a gyökere a hit. Hitünk legyőzi a világot. A gonoszság soha nem tudja a hitet legyőzni.

1974 októberében megjelentek az Emlékiratok. Mindszenty bíboros még egyszer a világ népei elé tárhatta lelkének legnagyobb gondját: a kommunista zsarnokság által elferdített igazság ügyét, az elnyomott emberi szabadság ügyét, a vallásos nevelés elfojtásának nagy kérdését, a békepapok miatt megzavart lelkiismeretek zűrzavaros állapotát. Még egyszer szólt az ő tisztán csengő, határozott, alkut nem ismerő hangja: egész életáldozata nem másért volt, mint Isten ügyéért, az Anyaszentegyház szabadságáért, a magyar Hazáért; az igazság, a hit és a jó erkölcsök diadaláért.

Utolsó lelkipásztori útján, Dél-Amerikában, mint mindig, ezrek hallgatták szavait. Venezuela és Columbia magyarjai között láthatjuk a bíboros urat, aki már akkor figyelmezteti Dél-Amerika népét a közelgő istentelenség veszélyeire. Hazafelé repülve fáradtan, betegen húzódik az ülés párnái közé. Bécsbe április 27-én érkezett vissza. Másnap nem tudott misézni, bement a kórházba. Híveiért lángoló lelke még mindig sürgette, hiszen a közeljövőben Skandináviában is, Párizsban is várták látogatását. Ezért választotta az operációt, midőn orvosaival tanácskozott. Úgy döntenek, hogy operálni kell.

"Akkor minél gyorsabban, mert még sok dolgom van hátra" - mondotta a bíboros úr. Az operáció előtti napon Dr. Vecsey József együttérzéssel mondta: "Hát megvolt az orvosi konzílium." A bíboros az ő tréfás módján válaszolt: "Én elnököltem!" (Ezzel is tudtul adta, hogy ő maga akarta az operáció minél előbbi végrehajtását.)

Készen volt az örök számadásra is. Magához kérette, átnézte és kiegészítette végrendeletét.

Két órával a műtét után az ügyeletes irgalmas testvér jelzi aggodalmát: a vérnyomás, vérkeringés rendellenes. Óriási küzdelem indul meg a beteg életéért: oxigénlégzés. Most már nagy aggodalommal vártuk a Pázmáneumban az új telefonjelentést. Mikor megérkezett a végzetes hírrel, elnémultunk. Megyünk vissza a kápolnába, imádkozni

a Nagy Halottért. Az operációt követő délután tüdőembólia következett be, és az Úr Jézus, Akinek ő életét és szenvedéseit adta, isteni Szívére ölelte hűséges szolgáját. 1975. május 6-a volt, délután 2 óra 15 perc.

Halálának híre egy-két óra alatt eljutott a világ minden részébe. Telefonok és táviratok tömege érkezett a Pázmáneumba és a bécsi érsekségre. Megszólal a bécsi Dóm lélekharangja, utána mindenütt, amerre magyarok élnek, csak Magyarországon nem. Milliók imája szállt fel az égbe érte, s az ő nagy eszméinek diadaláért, közeli boldoggá avatásáért. Sokan érkeznek a tengerentúlról is, hogy elkísérjék őt utolsó földi útjára, Máriazellbe.

Pater Werenfried van Straaten búcsúztatta Magyarország számkivetésben elhunyt nagy prímását: "Isten egy olyan keresztúton vezette Mindszenty bíborost végig, amelyet bíboros eddig aligha járt meg. Példás hűséggel ment végig ezen az úton anélkül, hogy ellenségeit gyűlölte volna; de nem is tért ki előlük, amikor megalkuvással vagy meneküléssel életén könnyíthetett volna. Hűségesen követte az Urat, hiszen ahol Krisztus volt, ott kellett lennie az Ő szolgájának is."

Mindszenty József bíboros, esztergomi érsek, Magyarország hercegprímása a magyar katolikus egyháztörténelem egyik legnagyobb főpapja. Egyedül védte a magyar Egyházat és Hazát az istentelen szellem emberfeletti erővel támadó pusztításával szemben. A despotizmus nem tudta letörni és megsemmisíteni az emberi szellem e legnemesebbikét. Devictus vincit - legyőzve is ő győzött!

Mindszenty bíboros végrendelkezéséből

Hűséggel az Egyház fejéhez és a történelmi magyar hazához, szenvedő népemnek, a magyar püspöki karnak, főegyházmegyém papjainak és híveinek, s mezsgyéken innen és túl, a tengereken is túl a hontalanoknak, ez az üzenetem:

Gyötrelmes sorsotokban, amíg Isten végtelen könyörületéből jön a virradat, éljetek hűségben Istenhez, Egyházhoz és történelmi hazátokhoz.

Az Egyház mai mély válsága ne ijesszen meg bennünket. Túlságosan és sokáig ráhagyatkoztunk az ősi múltra épült, a családi és nemzeti folytonosságba beágyazott keresztény hitre. E beágyazottság azonban csak támasz lehetett, de nem volt sem maga a hit, sem annak záloga. Minden egyénnek, minden nép minden egyes nemzedékének újra és újra meg kell küzdenie a hitéért úgy, mint Jákobnak az Isten angyalával. Nem szabad elereszteni az alkalmakat, a lehetőségeket még halálos fáradtság miatt se, mindaddig, míg Isten meg nem áld bennünket.

Ez az Isten akarata. Isten fiatal. Ővé a jövő. Ő nemcsak a múlt, a hagyományok, a valamikori nagyságok tudója vagy féltékeny vigyázója, hanem az újnak, a fiatalnak, a holnapnak az előhívója egyéneken és népeken, akik nem adják föl magukat. Ezért nincs helye a csüggedésnek. A mi szívünk megremeghet a nehéztől, az ismeretlentől, a lehetetlennek látszótól, Isten azonban az egyének és nemzetek jövőjét sokszor a

lehetetlennek látszó holnapba rejtette el: nekünk kell nekilátnunk, hogy azt előhozzuk.

Százados, tragikus és hősies küzdelmekben hazát veszítettünk: majdnem csak talpalatnyi földünk maradt. Okait tudjuk.

Többszázados törökdulás ment át rajtunk és a nemzet testén hordta súlyos következményeit: az elernyedtséget, a betelepüléseket. 1849-ben saját dinasztiánk tiport el bennünket orosz csizmával. A végzetes Trianont követte a még végzetesebb kiszolgáltatásunk Yaltában és 1956-ban a nemzetgyilkos kommunista rendszernek.

Ebbe a minket perzselő tűzvészbe persze mi magunk is beledobtuk száraz és mindig újra meggyújtott gerendáinkat: hitelenségünket Istennel, szószegésünket és árulásainkat egymással szemben, káromkodásunkat, közéleti könnyelműségünket és legutóbb azt, hogy népünk kényelemszeretetből segédkezet nyújtott a magyarság termésének alattomos lekaszabolásához. 1956 és 1971 között pártsegédlettel hárommillió és százötvenezer magyart gyilkoltak le anyaméhben. Ez a csonkaország lakosságának egyharmada; 22 szultán nem tett ekkora kárt a magyar népességben, mint amekkorát tettek ezek az esztendők. És ki tudja, egyedül a jó Isten, talán még el sem értünk a vészkijárathoz.

Akik ma a magyar népet boldognak mondják, megcsalják. A szocializmussá hamisított marxizmus-leninizmus a magyar népnek méreg és halál. A rendszert a magyar nép megdönteni nehezen tudná - terrorizmussal és imperializmussal bebiztosította magát -, de az elismerést soha nem adhatja meg lealjasodás nélkül.

Ne engedjétek a szovjet érdekeket a magyar anyaméhig esküszegő orvosok és gyógyszerészek kezével. Aki teszi, engedi, megtagadja magyarságát, ártatlan magyar életek útonállója. Az egy és félmillió bevallottan kiirtott élet hárommillió "szülőt", pár ezer "orvost" jelent és bélyegez.

Ha Isten reánk tekint, ne hagyjunk helyt a bosszúnak; csak a sietve visszaállítandó független és magyar bíróság lehet illetékes a számonkérésben.

Köszönöm a derék magyar népnek, hogy rabságomból 56-ban kiszabadított. Büszke emlékként viszem a sírba a tudatot, hogy népem szabadított ki, és nem az elítélésből és rehabilitációból egyaránt taktikai játékot űző, idegenből idetelepített hatalom.

Köszönöm az Egyesült Államok elnökének a nobilis befogadást és annak meghosszabbítását. A követség vezetőinek, a követség összes tagjának is előzékeny jóságát.

Vagyonom, miről végrendelkezzem, nincs. Nem fáj; kifosztottak, ahogy elszegényítették népemem.

Nemzetemnek: maradjatok a romló világban hűek Istenhez, hitetekhez, hazátokhoz, a magyar múlthoz, történelemhez és a magyar nyelvhez. Ez természeti jogotok és kötelességetek.

Ne járjatok haza. Ne pénzeljétek elűzőiteket, a nemzetirtókat. De térjete haza - ne olvadjatok be - amikor a hit és magyarság napja felkél otthon. Addig igen fontos a magyar iskola és családlátogatás.

Arra kérlek, arra figyelmeztetek benneteket írásban, amire kérem élőszóval azokat, akikhez személyesen el tudok jutni: ha le is szakított nemzetünk életfájáról és messze

világrészekbe sodort ez a legnagyobb történelmi vihar, ne váljunk örökre elhalt rügyei, elszáradt leveleivé ennek az annyira megtépzott magyar életfának.

Találjunk egymásra a szétszórtságban és fogjunk össze, mert nemcsak „ősei” de testvérei is vagyunk egymásnak. Ne csak anyagilag segítsük egymást, de lelkileg, szellemileg is, megmaradni magyarnak. Az, aki magyarságában erős és képzett, segítse azt, aki már ingadozik. Hozza vissza a magyar közösségbe!

Mennyi mindent kellene és lehetne itt tenni, ha több lenne bennünk a magyar lélek, magyar szív és öntudat!

Ez csak a kezdet, a felrázás, a magyar lélekébresztés! A többi azután jön. Fajtánk bátor, találékony és életrevaló. Miért nem tud az lenni a magyarság vonalán is?

Életem feladatául tűztem ki, amit Isten segítségével hazámban is és a számkivetésben is igyekeztem megvalósítani: megtartani magyarságában és hitében népünket, különösen felnövekvő ifjúságunkat.

Harcom nem a tőkéért és a nagybirtokért, hanem Egyházért, hazáért folyt. Megbocsátok mindenkinek, azoknak is, akik a jövőben vétkeznek ellenem.

Ha számkivetésben halok meg, temessenek el ideiglenesen a mariazelli kegytemplomban.

Ha Mária és Szent István országa felett lehull a moszkvai hitetlenség csillaga, vigyék testemet az esztergomi bazilikai sírboltba.

Ez a végrendeletem azoknak, akikkel találkoztam, akik hallottak rólam, vagy akik elkerültek. Tegyétek félre a versengést, a mértéktelen személyi nagyravágyást, a kiha-én-nem magatartást. Nem nézve se jobbra, se balra, mindenki ott tegye meg a magáét, ahova az élet állította. Teremtsünk keresztény hitre épülő egyházi közösséget. Legyen a családban gyermek Isten akarata szerint. Ez áldás és jövő, bármit mond a világ. A gyermek kapjon a családban, a hétvégi iskolában, ha mindennapira sehogy sincs lehetőség, krisztusi hitet, magyar nyelven, magyar öntudatot. Fiatalságunk lelkében tegyük izzóvá a magyar Ígéret földjének megszerzését. Mindezt gyűlölet és ellenséges érzés nélkül, csak munkával, hitben és áldozatban.

Tanuljuk meg és használjuk idegen népek gazdag tapasztalatát és fordítsuk ezt a nagy célra. Csak az a lelkesedés helyénvaló, amelyet a munka nehézsége, a szenvedés hosszantartósága mindig újraéleszt: amelyet kiolt, az ártalmas és megront bennünket. Amit e sorokkal lelketekre akarok kötni, ezért éltem, ezért élek és imádkozom itt és az örökkévalóságban.

Áldjon meg Benneteket a mindenható Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Úgy legyen.

Tollas Tibor: M I N D S Z E N T Y

Lassú tűzhalál lett magányod,
törpék fölé nőtt óriás.
Fáklyánk voltál, látványos fárosz,
ma hamuban izzó parázs.

Kétoldalt szítják majd a lángot
kegyetlen inkvizítorok:
Róma-Bizánc közt állsz, mint vádlott,
máglyádból néma vád lobog.

Diplomaták és börtönőrök
tanácsa, kegyes püspökök
ármányán átlátsz Mesteredre:
nem Róma, csak Krisztus örök.

Kenyér és cirkusz kell a népnek,
a vértanúk veszélyesek.
- Hitetlenek, vagy keresztények,
készül az alku, féljete! –

Üzennéd fogoly társaidnak,
Mária népe tetszhalott,
Szobrodat kősziklából vésik,
I g a z o l n a k a századok.

Imádság Mindszenty József bíboros szentté avatásáért

Mennyei Atyánk! Szívesen fogadod híveid áldozatait, amelyeket Krisztus áldozatával egyesítve ajánlanak fel, hogy „kiegészítsék, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik, az Egyház javára" (Kol 1,24). Fogadd kegyesen József bíboros szolgád megaláztatásait, áldozatait, amelyeket földi életében a magyar Egyházért és a magyar népért ajánlott fel. Szenvedése legyen napjainkban is előtted kedves áldozat Egyházunkért, hazánkért. Hozzá csatlakozva akarunk mi is imáinkkal, áldozatainkkal engesztelni nemzetünk lelki megújulásáért. És ha szent akaratoddal megegyezik, add meg hívő magyar népednek, hogy József bíboros szolgádat egykor Egyházunk szentjei között tisztelhessek. Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

Rövidítések jegyzéke

Emlékirataim

Mindszenty József: Emlékirataim, harmadik kiadás
Kardinal Mindszenty Stiftung, Vaduz, Liechtenstein, 1988.

Napi jegyzetek

Mindszenty József: Napi jegyzetek Budapest, Amerikai Követség 1956-1971.
Mindszenty Alapítvány, Vaduz, 1979.

Mind. Doc. I-III.

Mindszenty Documenta (Okmánytár) Editio Hungarica
Sajtó alá rendezte: Vecsey József; München, 1957.
I. Mindszenty tanítása; II. Mindszenty harca; III. Mindszenty áldozata
Pásztorlevelek, beszédek, nyilatkozatok, levelek

Mind. Serm. I.

Mindszenty Sermones I. (Igazság és szeretet) Editio Hungarica 1945-1946.
A Katolikus Főiskolák Baráti Körének kiadása; Budapest, 1946.

Mind. Serm. II.

Mindszenty Sermones II. (Hirdettem az Igét) Válogatott szentbeszédek és körlevelek 1944-1975. A bevezető tanulmányt írta és válogatta: Közi-Horváth József. A Mindszenty Alapítvány kiadása, Vaduz, 1982.

Egyházam és Hazám

Mindszenty József hercegprímás szentbeszédei
Összegyűjtötte, bevezette, jegyzetekkel ellátta: Beke Margit
I. 1945-1946. Esztergomi Főegyházmegye kiadása, Esztergom, 1991.
II. 1947. Esztergomi Főegyházmegye kiadása, Esztergom, 1994.
III. 1948. Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye és a Szent Gellért Kiadó és Nyomda közös kiadása, Budapest, 1997.

Vas. Lev. I-XII.

Mindszenty József: Szentbeszédek
Vasárnapi levél, Wien, 1971-1975.

Krónika

Csonka Emil: Krónika Mindszenty József bíboros útjának egyik jelentős szakaszáról.
München, 1974. Kézirat

A Szív

A Szív - Katolikus Világnézeti Tájékoztató. Torontó, Canada; Hungarian Jesuit Fathers

Tartalomjegyzék

Előszó	1
Az Úr ünnepei	3
Előkészület a Karácsonyra: Advent	3
A száműzött primás első körlevele Bécs, 1971 Adventjén.....	3
Karácsony	4
Püspökkari körlevél a békéről Karácsony ünnepén.....	4
A három karácsonyi szentmise.....	10
Karácsony titka: öröm és szenvedés.....	11
Szent István vértanú példája.....	11
A mai kor vértanúi.....	12
Karácsonyi szentáldozás.....	12
A hercegprimás, röviddel letartóztatása előtt szózatot intézett a magyar néphez.....	13
A bíboros letartóztatása előtt írt nyilatkozata, amely halomra dönti a kirakatper aljas vádjait	13
Karácsony tanítása.....	13
Előkészület a Húsvétra: Nagyböjt	14
Nagyböjti bűnbánat	15
A bűnbánat: szentség.....	16
A helyes bűnbánat	16
Három embercsoport - két tábor a kereszttövében	16
A Sátán: diabolos, cselvető	17
A szenvedés értelme.....	17
Halál és feltámadás.....	18
Húsvét	18
Nagypéntek és Húsvét.....	19
Jézus Krisztus istenségének bizonyítékai	19
A hit felindítása Húsvétkor.....	20
Pünkösöd	21
Az Egyház a lelkek oázisa.....	21
Pünkösöd: a lelkiesség legfőbb ünnepe	21
A Szentlélek erejével a materializmus ellen.....	22
Az istentelenség gyümölcsei	22
Bérmálás és magyarságtudat	23
A reménység és a bizalom felindítása	24
Az evangéliumi és a magyar történelmi Pünkösöd	24
A harcoló és imádkozó magyarok megmenekülése	25
A mai Szentháromság-tagadók metelyezései	25
A két Pünkösöd tanítása	26
Az imádkozó családok	26
Vigasztalás a száműzetésben.....	27
A vallásos szülők szellemi végrendelete	27
A papság feladatai	27
A szabad sajtó felelőssége.....	28
A plébániaközösségek összetartó ereje	28

A magyar ahol tud, segítsen	28
Úrnapja.....	29
Az Oltáriszentség és a vasárnapi szentmiseáldozat	29
Az Úrnap körmenet jelentősége	30
Egyetlen eligazítónk maga az Isten	31
Az Oltáriszentség a hit fényében	32
Szőlőtő és szőlővessző kapcsolata az Eucharishtiában Magyar földön	33
A katolikus templom szíve: az Oltáriszentségben jelenlevő Úr Jézus.....	34
A családi és a templomi szentély: az üdvösség kapui	34
<i>Szűz Mária ünnepeire.....</i>	36
Újév; Mária, Isten Anyja	36
Boldogasszony-újévi köszöntő	36
Mária-tisztelet Szent István országában	36
Bűnbánat és erős fogadás az új év küszöbén	37
Nagyboldogasszony	38
A Mária-tisztelet alapja	38
Mária: égi édesanyánk.....	38
Magyarország felajánlása Szűz Máriának	39
A Nagyasszony közbenjárása a nemzet életében	39
Lelki örökségünk az ifjúság nevelésében	40
Az erkölcsi rend az igazságon és jogon épül fel.....	40
A Hazának és Isten országának egyaránt polgárai vagyunk.....	41
Gyertyaszentelő Boldogasszony.....	41
Az ünnep szentírási alapja.....	41
A gyertyaszentelés értelme.....	42
A gyertyaszentelés tanítása	42
Rózsafüzér Királynője.....	43
Imádság és nemzetnevelés.....	43
Az igazság és a jog diádala Szent István országában	44
<i>Szentek ünnepeire</i>	46
Szent Antal az egyháztanító	46
Az Egyház: testvérközösség.....	46
Az Egyház szabadsága, a szentek egyezsége	47
Az Egyház arcvonásai	47
Együtt az Egyházzal	51
Az örök Egyház.....	53
Árpádházi Szent Margit, a bűnbánat és az engesztelés példaképe.....	55
Szent Erzsébet, a szegények pártfogója	56
Szent Erzsébet is emigráns volt.....	56
Szent Erzsébet útmutatása	58
<i>Alkalmi beszédek.....</i>	61
Veni Sancte (Tanérvnyításra).....	61
A kötelező hitoktatás védelmében.....	61

A szülők elsőrendű nevelési kötelezettségéről	62
A hitoktatás kulcsszerepe az erkölcsi nevelésben	62
A hitvallásos iskola fennmaradása nemzeti érdek	63
A család, az iskola, a templom és az ősök hagyománya a nemzet tartóoszlopai	64
Az Egyház közéleti jogai és kötelességei	65
A magyar múlt szerepe az ország újjáépítésében	66
Te Deum (Tanévzárásra, érettségire).....	67
Év végi hálaadás.....	68
Bűnbánat, év végi lelkiismeret-vizsgálat.....	68
Előrettekintés az új esztendőre	69
Anyák napja	69
Az élet Isten ajándéka	70
Az anyaság: hivatás	70
Az abortuszról és a helyes gyermekszerepről.....	70
A szülői feladatok.....	71
Missziós vasárnap	72
A vallás nem magánügy	72
A keresztény ember a világ sója.....	73
A helyes imádkozásról, a hithirdetés legfőbb alajjáról.....	73
Halottak napja	74
Az Isten igazságossága és irgalma a végső állapotokban	75
Az 1956-os szabadságharcra és a hősi halottakra való emlékezés	76
Kivégzés a fegyházban	76
Mindszenty bíboros az 1956-os magyar szabadságharc eseményeiről. Az események történelmi kiértékelése.....	77
Püspöki feladatok.....	84
Mindszenty bíboros tanítása a püspöki feladatról	84
Amit a püspöknek hirdetni kell	86
A győzelemnél is fontosabb a helytállás	87
Apor Vilmos győri püspök nagypénteki vértanúsága.....	88
Befejezés	89
Mindszenty bíboros végrendeletéből.....	92
Imádság Mindszenty József bíboros szentté avatásáért.....	95
Rövidítések jegyzéke.....	96

